

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΣΤΑ ΔΙΕΚ (ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΙΕΚ ΣΙΝΔΟΥ)

της

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΣΚΑΡΟΓΛΟΥ

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Μαρίνα Σύρπη

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2019

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- Μοιραστείτε: αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- Προσαρμόστε: αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- Αναφορά Δημιουργού: Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- Μη Εμπορική Χρήση: Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- Παρόμοια Διανομή: Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommonsόπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 20 Μαρτίου 2019

Η Δηλούσα: Ελισσάβητ Σκάρογλου

Περίληψη

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να σκιαγραφήσει το επίπεδο σπουδών των εκπαιδευτών των Δημοσίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης. Κατά πόσο οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες που παρέχουν είναι ικανοποιητικές ώστε να καταρτίσουν σωστά αυριανούς επαγγελματίες.

Η επιλογή της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε είναι μελέτη περίπτωσης-ανάλυση αρχειακού υλικού, συλλέγοντας πρωτογενείς στοιχεία.

Για να είναι δυνατή η διεξαγωγή συμπερασμάτων συλλέχθηκαν δεδομένα από το πληροφοριακό σύστημα σύμφωνα με τις ηλεκτρονικές αιτήσεις των εκπαιδευτών και τη μοριοδότησή τους στην περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας, και συγκεκριμένα στο ΔΙΕΚ Σίνδου. Καταγράφηκαν και αναλύθηκαν αυτά τα δεδομένα βάσει των τυπικών τους προσόντων, όπως των σπουδών τους, των επιμορφώσεών τους, την πιστοποίησή τους ως εκπαιδευτές ενηλίκων, την επαγγελματική και διδακτική τους εμπειρία. Η συλλογή των δεδομένων έγινε συνολικά για 222 εκπαιδευτές για 3 έτη κατάρτισης από το 2016-2019.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτών έχει υψηλό επίπεδο σπουδών, με διδακτική εμπειρία, είναι έμπειροι επαγγελματίες, έχουν την τάση να επιμορφώνονται, και η συντριπτική πλειοψηφία έχει γνώση χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Παρατηρήθηκε για το πρώτο έτος κατάρτισης πως ένα μικρό ποσοστό των εκπαιδευτών είχε πιστοποίηση στην εκπαίδευση ενηλίκων και μια μεγάλη αύξηση πιστοποίησης τους κατά το τελευταίο έτος.

Ένα ακόμη στοιχείο που προέκυψε είναι πως οι μισοί από τους εκπαιδευτές βρίσκονται σε κατάσταση ανεργίας, χωρίς να υπάρχει άλλη παράλληλη απασχόληση εκτός από τις λίγες ώρες διδασκαλίας στα ΔΙΕΚ.

Λέξεις κλειδιά: Δια βίου μάθηση, εκπαίδευση ενηλίκων, Ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης, επιμόρφωση, εκπαιδευτές.

Abstract

This study attempts to outline the level of education of the Public Training Institutes' trainers. Whether the educational services they provide are satisfactory in order to properly train tomorrow's professionals.

The choice of the method used is case study - analysis of archive material, collecting primary data.

In order to be able to draw conclusions, data from the information system was collected in accordance with the electronic applications of the trainers and their credit points allocation in the region of Central Macedonia, and specifically in DIEK Sindou. These data was recorded and analyzed based on their qualifications, such as their studies, their training, their certification as adult educators, their professional and teaching experience. The collection of data was made in total for 222 trainers for 3 years of training from 2016 to 2019.

The results show that most of the trainers have a high level of education, with teaching experience, they are experienced professionals, they tend to train, and the vast majority have knowledge of computer use.

It was observed for the first year of training that a small percentage of trainers had certification in adult education and a large increase in their certification over the past year.

Another element that has emerged is that half of the trainers are in a state of unemployment, with no parallel work except for the few hours of teaching in the DIEK.

Key words: Lifelong learning, adult education, Vocational training institutes, training, trainers.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	3
Abstract	4
Πίνακας Διαγραμμάτων και Σχημάτων	7
Ευχαριστίες	8
Εισαγωγή	9
A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	11
1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	11
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	11
1.1 Κανονισμός λειτουργίας των ΔΙΕΚ	11
1.2 Μαθητεία στα ΙΕΚ	14
1.3 Ορολογίες - Διευκρινήσεις	16
1.4 Η σπουδαιότητα της Δια Βίου Μάθησης	19
1.5 Ποιοι φορείς παρέχουν Δια Βίου Μάθηση	20
2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	24
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	24
2.1 Από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους έως την μεταπολεμική περίοδο	24
2.2 Από τη μεταπολεμική περίοδο έως την Μεταπολίτευση	25
2.3 Από το 1980 έως σήμερα	26
3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	30
ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	30
3.1 Η θεωρία της Ανδραγωγικής.....	30
3.2 Η θεωρία της εκπαίδευσης ενηλίκων για την κοινωνική αλλαγή	32
3.3 Η θεωρία της Μετασχηματίζουσας μάθησης - Mezirow.....	34
4ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	36
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	36
4.1 Χρονολογική περίοδος 1951-1992.....	36
4.2 Χρονολογική περίοδος 1992 έως σήμερα	39
4.2.1 Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)	39
4.2.2 Λευκή Βίβλος (1993) για την «ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»	40
4.2.3 Λευκή Βίβλος (1995) «για την εκπαίδευση και την κατάρτιση-προς την κοινωνία της γνώσης».....	41
4.2.4 Ευρωπαϊκό έτος Δια βίου μάθησης (1996).....	41
4.2.5 Η διακήρυξη της Μπολόνια (1999) και ο Ευρωπαϊκός χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης.....	42
4.2.6 Στρατηγική της Λισσαβώνας	43
4.2.7 Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων.....	48
4.2.8 «ΕΥΡΩΠΗ 2020» για την εκπαίδευση και κατάρτιση.....	49

5° ΚΕΦΑΛΑΙΟ	52
Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	52
5.1 Ο ρόλος του	52
5.2 Οι ικανότητές του	55
5.3 Το επάγγελμα του εκπαιδευτή ενηλίκων.....	57
5.3.1 Πιστοποίηση εκπαιδευτικής επάρκειας (ΕΟΠΠΕΠ)	59
5.4 Εκπαιδευτικές τεχνικές διδασκαλίας	59
Β. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	62
6° ΚΕΦΑΛΑΙΟ	62
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	62
6.1 Στόχος της έρευνας	62
6.2 Ερευνητικά ερωτήματα	62
6.3 Επιλογή Μεθοδολογίας.....	63
6.4 Πληθυσμός και Δείγμα.....	64
6.5 Εργαλείο έρευνας.....	64
7° ΚΕΦΑΛΑΙΟ	66
ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	66
7.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας	66
7.2 Ανάλυση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων	84
7.3 Συμπεράσματα και προτάσεις	95
Βιβλιογραφία	97
Γλωσσάριο	102
Παραρτήματα	104
Παράρτημα Α: Φύλλο προσωπικής παρατήρησης	104
Παράρτημα Β: Πινάκων.....	106

Πίνακας Διαγραμμάτων και Σχημάτων

Διάγραμμα 7.1	Κατανομή φύλου ανά σχολικό έτος	Σελ.66
Διάγραμμα 7.2	Κατανομή ηλικιών ανά σχολικό έτος	67
Διάγραμμα 7.3	Σπουδές	68
Διάγραμμα 7.4	Εκπαιδευτική επάρκεια (ΕΟΠΠΕΠ)	69
Διάγραμμα 7.5	Επιμορφώσεις	70
Διάγραμμα 7.6	Επιμορφώσεις ανά έτος σε σχέση με το είδος της επιμόρφωσης	71
Διάγραμμα 7.7	Διδακτική εμπειρία σε διάφορες δομές εκπαίδευσης	72
Διάγραμμα 7.8	Διδακτική εμπειρία ανά δομή εκπαίδευσης	73
Διάγραμμα 7.9	Επαγγελματική εμπειρία σε σχέση με το αντικείμενο της προκηρυχθείσας θέσης	74
Διάγραμμα 7.10	Γνώση Η/Υ και Ξένων Γλωσσών	74
Διάγραμμα 7.11	Γνώση Η/Υ και Ξένων Γλωσσών συγκριτικά ανά έτος	75
Διάγραμμα 7.12	Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2016-2017	76
Διάγραμμα 7.13	Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2017-2018	77
Διάγραμμα 7.14	Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2018-2019	78
Διάγραμμα 7.15	Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών συγκριτικά για τα 3 έτη κατάρτισης	79
Πίνακας 7.1	Ειδικότητες εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2016-2017	80
Πίνακας 7.2	Ειδικότητες εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2017-2018	81
Πίνακας 7.3	Ειδικότητες εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2018-2019	82
Πίνακας 7.4	Συγκεντρωτικός πίνακας ειδικοτήτων για τα 3 έτη κατάρτισης	83

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος στην Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης.

Στην επιλογή του παραπάνω θέματος με οδήγησαν το προσωπικό μου ενδιαφέρον και η απορία μου αν οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες που παρέχονται στα ΔΙΕΚ είναι ικανοποιητικές ώστε να καταρτίσουν σωστά αυριανούς επαγγελματίες.

Με την ολοκλήρωση της, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια της παρούσας εργασίας κ. Μαρίνα Σύρπη για την βοήθεια, την συμπαράσταση και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, καθώς και το πολύ καλό κλίμα συνεργασίας που διαμόρφωσε.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, το σύζυγό μου Θανάση, την κόρη μου Δέσποινα, και ιδιαίτερα τον γιο μου Χρήστο για την υπομονή τους και την ηθική τους συμπαράσταση ώστε να ολοκληρωθεί η διπλωματική μου εργασία.

Αφιερώνω αυτή την εργασία στη μνήμη του πατέρα μου Χρήστου.

Εισαγωγή

Τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ.) εντάσσονται στη μεταδευτεροβάθμια μη υποχρεωτική εκπαίδευση και παρέχουν επίσημη αλλά αδιαβάθμιτη κατάρτιση.

Τα Δ.Ι.Ε.Κ. λειτουργούν από το 1990. Τότε ιδρύθηκαν ως δομές του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Με το ν.3879/2010 προβλέφθηκε η μεταφορά των Δ.Ι.Ε.Κ. στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς.

Αντικείμενο δραστηριότητας των Δ.Ι.Ε.Κ. αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας είναι η παροχή υπηρεσιών αρχικής ή και συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης, διάρκειας 5 εξαμήνων σε αποφοίτους Λυκείου (μεταλυκειακές ειδικότητες) ή και Γυμνασίου (μεταγυμνασιακές ειδικότητες). Οι καταρτιζόμενοι αποκτούν Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας Επιπέδου 5.

Οι εκπαιδευτές ενηλίκων πρέπει να διαθέτουν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα καθώς επίσης και την απαιτούμενη εκπαιδευτική επάρκεια για να ασκήσουν το επάγγελμά τους.

Δικαίωμα υποβολής αίτησης για την πρόσληψή τους ως ωρομίσθιοι εκπαιδευτές στα Δ.Ι.Ε.Κ. έχουν όλοι οι ιδιώτες, καθώς και όσοι απασχολούνται στο δημόσιο τομέα και διαθέτουν τα νόμιμα τυπικά προσόντα, τα οποία ορίζει με απόφασή της η Γ.Γ.Δ.Β.Μ..

Η επιλογή της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε είναι μελέτη περίπτωσης - ανάλυση αρχειακού υλικού, συλλέγοντας πρωτογενή στοιχεία. Το μέγεθος του δείγματος είναι για το έτος κατάρτισης 2016-2017 - 83 εκπαιδευτές, για το έτος κατάρτισης 2017-2018 – 73 εκπαιδευτές, και για το έτος 2018-2019 – 66 εκπαιδευτές. Σύνολο 222 εκπαιδευτές που κατέθεσαν το φάκελό τους στο ΔΙΕΚ Σίνδου. Το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό διότι οι εκπαιδευτές δεν εργάζονται ως ωρομίσθιοι μόνο σε ένα ΔΙΕΚ, αλλά σε διάφορα ΔΙΕΚ της περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας.

Με αυτή την έρευνα (με έγκριση της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης, όπου τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς σκοπούς και για την στατιστική τους ανάλυση) θα γίνει μια καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, για 3 έτη κατάρτισης: α) 2016-2017 β) 2017-2018 γ) 2018-2019, καθώς και η σύγκριση και μεταβολή των στοιχείων αυτών στην τριετία.

Θα υπάρξει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα γύρω από αυτό το θέμα, και θα βγουν κάποια συμπεράσματα ώστε να επισημάνουμε το επίπεδο σπουδών των εκπαιδευτών ενηλίκων στα ΔΙΕΚ, και συγκεκριμένα στο ΔΙΕΚ Σίνδου εντοπίζοντας αν παρέχεται υψηλού επιπέδου κατάρτιση.

Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη. Το θεωρητικό και το ερευνητικό μέρος. Το πρώτο μέρος αποτελείται από 5 κεφάλαια και προσεγγίζεται εννοιολογικά η δια βίου μάθηση, η εκπαίδευση ενηλίκων, η επιμόρφωση, οι εκπαιδευτές.

Αναλυτικότερα στο 1^ο κεφάλαιο αναλύονται διάφορες ορολογίες, ο κανονισμός λειτουργίας των ΔΙΕΚ, η σπουδαιότητα της δια βίου μάθησης, και γίνεται αναφορά στους φορείς που την παρέχουν. Στο 2^ο κεφάλαιο γίνεται ιστορική αναδρομή, παρουσιάζοντας την εκπαίδευση ενηλίκων σε 3 χρονολογικές περιόδους. Το 3^ο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις σημαντικότερες θεωρίες μάθησης ενηλίκων. Συνεχίζοντας στο 4^ο κεφάλαιο αναλύεται ο θεσμός της δια βίου μάθησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και τα σημαντικότερα γεγονότα που συνέβαλαν στο θεσμό. Στο τελευταίο κεφάλαιο το 5^ο αναφέρεται στο ρόλο, τις ικανότητες, το επάγγελμα του εκπαιδευτή ενηλίκων. Η βιβλιογραφική επισκόπηση έγινε σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες (Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας), σε ψηφιακές βιβλιοθήκες, σε άλλες έρευνες και στατιστικά στοιχεία, καθώς και αναζήτηση σε επιστημονικά περιοδικά αλλά και στο διαδίκτυο ώστε να βρεθούν στοιχεία σχετικά με το θέμα και το προφίλ των εκπαιδευτών ενηλίκων.

Αυτό ήταν το κομμάτι της εργασίας που απέσπασε αρκετό χρόνο, διότι ήταν μεγάλος ο όγκος της βιβλιογραφίας και ήταν δύσκολη η κατάλληλη επιλογή.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας το ερευνητικό αποτελείται από 2 κεφάλαια. Στο 6^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας. Στο 7^ο κεφάλαιο αναλύονται και σχολιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις. Τα αποτελέσματα αναλύονται σε 7 άξονες. Στον 1^ο άξονα τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτών, φύλο και ηλικία.

Στον 2^ο άξονα αναλύονται οι σπουδές και η εκπαιδευτική επάρκεια των εκπαιδευτών. Στη συνέχεια στον 3^ο άξονα οι επιμορφώσεις που έχουν κάνει. Στον 4^ο άξονα η διδακτική και επαγγελματική τους εμπειρία, συνεχίζοντας στον 5^ο άξονα με τη γνώση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και στις ξένες γλώσσες. Στον 6^ο και 7^ο άξονα αναλύονται η επαγγελματική απασχόληση των εκπαιδευτών και το πλήθος των διαφορετικών ειδικοτήτων που υπάρχουν στα ΔΙΕΚ.

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

1.1 Κανονισμός λειτουργίας των ΔΙΕΚ

Τα ΔΙΕΚ (Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης) εντάσσονται στη μεταδευτεροβάθμια μη υποχρεωτική εκπαίδευση και παρέχουν επίσημη αλλά αδιαβάθμιτη κατάρτιση.

Τα ΔΙΕΚ λειτουργούν από το 1990. Τότε ιδρύθηκαν ως δομές του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Με το Ν. 3879/2010 προβλέφθηκε η μεταφορά των ΔΙΕΚ στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς.

Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας των ΙΕΚ που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.), ΦΕΚ 1807 Β' αρ.5954/2-7-2014, σκοπός του ΙΕΚ είναι να παρέχει υπηρεσίες αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε αποφοίτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σχολών επαγγελματικής κατάρτισης (ΣΕΚ).

Το έτος κατάρτισης στα ΙΕΚ αρχίζει την 1^η Οκτωβρίου και λήγει την 30^η Ιουνίου κάθε έτους. Το κάθε έτος κατάρτισης περιλαμβάνει δύο εξάμηνα με 300 ώρες κατάρτισης το καθένα. Η φοίτηση στα ΙΕΚ είναι πέντε (5) εξάμηνα συνολικά και είναι υποχρεωτική για όλα τα μαθήματα. Τέσσερα εξάμηνα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης και ένα εξάμηνο πρακτικής άσκησης συνολικής διάρκειας 960 ωρών.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική και οι παρουσίες λαμβάνονται από τους εκπαιδευτές ανά ώρα υποχρεωτικά.

Η Γ.Γ.Δ.Β.Μ. διαμορφώνει και εποπτεύει ως προς την εφαρμογή τους τα προγράμματα σπουδών για κάθε ειδικότητα. Στον οδηγό σπουδών της κάθε ειδικότητας περιλαμβάνονται:

- Η περιγραφή των επαγγελματικών δραστηριοτήτων (το προφίλ του επαγγέλματος)
- Οι απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες για κάθε ειδικότητα
- Αντιστοιχίσεις ειδικότητας
- Κατατάξεις για άλλες ειδικότητες
- Το πρόγραμμα κατάρτισης

- Ωρολόγιο πρόγραμμα και το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών
- Μέθοδοι διδασκαλίας που ενδείκνυται να χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτές, μέσα διδασκαλίας, εκπαιδευτικό υλικό
- Προσόντα των εκπαιδευτών για να διδάξουν σε κάθε ειδικότητα

Οι καταρτιζόμενοι επιλέγονται σύμφωνα με τους αξιολογικούς πίνακες, έπειτα από την ηλεκτρονική αίτηση που υποβάλλουν σε ειδικό πληροφοριακό σύστημα. Για τη μοριοδότηση των υποψηφίων λαμβάνονται υπόψη:

α) ο βαθμός του τίτλου σπουδών που είναι απαραίτητος για την εισαγωγή στα ΙΕΚ

β) αποδεδειγμένη εργασιακή εμπειρία σχετική με την ειδικότητα στην οποία έχουν επιλεγεί

γ) η εγγύτητα της ημερομηνίας αποφοίτησης από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με την ημερομηνία που έχει υποβάλει την αίτησή του ο υποψήφιος καταρτιζόμενος

δ) κοινωνικά κριτήρια (πολυτεκνία, τριτεκνία, μονογονεϊκή οικογένεια)

Όσοι επιλεγούν αποκτούν δικαίωμα εγγραφής και έχουν την υποχρέωση να προσκομίσουν στο ΙΕΚ που έχουν επιλεγεί τ' απαραίτητα δικαιολογητικά (όπως δηλώθηκαν και μοριοδοτήθηκαν στην ηλεκτρονική τους αίτηση) για να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος των στοιχείων τους.

Οι καταρτιζόμενοι αξιολογούνται για τις ικανότητες, γνώσεις και δεξιότητες που έχουν αποκτήσει σε κάθε μάθημα και γίνεται με βάση τον οδηγό σπουδών. Η αξιολόγηση είναι υποχρεωτική για όλους τους καταρτιζόμενους και περιλαμβάνει α) ενδιάμεσες εξετάσεις προόδου β) τελικές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου κατάρτισης ή και αξιολόγηση συμμετοχής σε ομαδικές ή ατομικές εργασίες. Η τελική βαθμολογία για κάθε μάθημα υπολογίζεται με 40% από το βαθμό προόδου και 60% από το βαθμό τελικής εξέτασης. Το άθροισμα της τελικής βαθμολογίας όλων των μαθημάτων κατάρτισης διαιρούμενο με το συνολικό αριθμό μαθημάτων είναι ο γενικός μέσος όρος βαθμολογίας για το εξάμηνο. Η κλίμακα βαθμολογίας ορίζεται από το 1 έως το 10.

Ο καταρτιζόμενος ύστερα από τη συμμετοχή του στις εξετάσεις κάθε εξαμήνου, μπορεί να εγγραφεί στο επόμενο εξάμηνο εφόσον:

- Για κάθε εξάμηνο η τελική του βαθμολογία είναι τουλάχιστον πέντε (5)
- Σ' ένα μόνο μάθημα η τελική του βαθμολογία είναι μόνο πέντε (5), όμως ο γενικός μέσος όρος βαθμολογίας είναι τουλάχιστον έξι (6)

Έχοντας το δικαίωμα ο καταρτιζόμενος να επανεξεταστεί στο μάθημα που υστέρησε εντός 7 ημερών, περνάει το μάθημα αν η βαθμολογία του είναι τουλάχιστον πέντε (5). Αν η βαθμολογία του είναι κάτω του πέντε (5), αποκτά δικαίωμα εγγραφής στο επόμενο εξάμηνο, αλλά έχει την υποχρέωση να επανεξεταστεί στην επόμενη εξεταστική περίοδο στο μάθημα που υστέρησε. Σε περίπτωση που υστερήσει πάλι του δίνεται η ευκαιρία να επαναπαρακολουθήσει το μάθημα.

Η διοίκηση κάθε ΙΕΚ ασκείται από τον:

α) Διευθυντή

β) Υποδιευθυντή

γ) Συνέλευση διδασκόντων

Ο διευθυντής και ο υποδιευθυντής πρέπει να έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο προϊστάμενος του προσωπικού του ΙΕΚ είναι ο διευθυντής και είναι υπεύθυνος για την παιδαγωγική και οικονομική λειτουργία της εκπαιδευτικής μονάδας καθώς επίσης, και για την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία αυτής. Δεν ασκεί διδακτικά καθήκοντα, παρά μόνο διοικητικά.

Καθήκοντα των υποδιευθυντών των ΔΙΕΚ είναι ν' αναπληρώνουν τον διευθυντή κατά την απουσία του. Επιπλέον, παρακολουθούν και ελέγχουν την φοίτηση των καταρτιζόμενων και διεκπεραιώνουν όσες αρμοδιότητες τους αναθέτει ο διευθυντής.

Η συνέλευση των διδασκόντων αποτελείται από τους εκπαιδευτές που τους ανατίθενται μαθήματα για διδασκαλία σε κάθε εξάμηνο κατάρτισης. Ως επί το πλείστο είναι ωρομίσθιοι εκπαιδευτές με σύμβαση μίσθωσης έργου για χρονικό διάστημα τόσο, όσο διαρκεί και το εξάμηνο κατάρτισης. Η συνέλευση των διδασκόντων συνεδριάζει τακτικά ή έκτακτα, ύστερα από την πρόσκληση του διευθυντή, που είναι και ο πρόεδρος της. Ο σύλλογος διδασκόντων συμβάλλει ώστε να υπάρχει ομαλή λειτουργία του ΔΙΕΚ, σε θέματα φοίτησης, επίδοσης και διαγωγής των καταρτιζόμενων. Εντοπίζει ποιες είναι οι εκπαιδευτικές ανάγκες για τα τμήματα κατάρτισης και συνεργάζεται με τους τοπικούς φορείς.

Όπως σε κάθε εκπαιδευτική μονάδα, έτσι και στα ΔΙΕΚ πρέπει να τηρούνται υπηρεσιακά βιβλία, παράλληλα με την εφαρμογή και τήρηση στοιχείων στα πληροφοριακά συστήματα. Τα βιβλία που τηρούνται είναι:

1. Πρωτόκολλο για την καταχώρηση εισερχόμενων και εξερχόμενων εγγράφων.

2. Μητρώο καταρτιζόμενων, όπου καταχωρούνται όλα τα στοιχεία ταυτότητάς τους, για το διάστημα κατάρτισής τους στο ΔΙΕΚ, καθώς και η σπουδαστική τους κατάσταση.
3. Απουσιολόγια για την καθημερινή καταγραφή των απουσιών τους, διότι η φοίτησή τους είναι υποχρεωτική για όλα τα μαθήματα, τόσο για τα θεωρητικά όσο και για τα εργαστηριακά.
4. Βιβλία διδασκόμενης ύλης, τηρείται από τον διδάσκοντα και καταγράφεται η ενότητα που δίδαξε.
5. Βιβλία εποπτικών μέσων διδασκαλίας και εργαστηριακού υλικού, καταγράφεται έπειτα από κάθε διδακτική ώρα η καλή λειτουργία ή μη των μέσων διδασκαλίας και του εργαστηριακού υλικού.
6. Βιβλίο πράξεων.
7. Παρουσιολόγιο για την προσέλευση των εκπαιδευτών.
8. Φάκελος με τα πλήρη στοιχεία κάθε εκπαιδευτή (σπουδές, επιμορφώσεις, σεμινάρια) (ΦΕΚ1807/Β/2-7-2014).

1.2 Μαθητεία στα ΙΕΚ

Ο θεσμός της Μαθητείας εφαρμόζεται από το 2017 στα ΙΕΚ. Ο θεσμός της Μαθητείας και η επέκτασή της αποτελεί τη βασική μεθόδευση του Υπουργείου Παιδείας, ώστε να επιτευχθούν συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα σε σύνδεση με την αγορά εργασίας. Το ΥΠ.Π.Ε.Θ. και το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Αλληλεγγύης εποπτεύουν τη λειτουργία του προγράμματος Μαθητείας. Για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων Μαθητείας ευθύνονται τα συναρμόδια υπουργεία και ο Ο.Α.Ε.Δ. (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού). Σε κάθε Κ.Π.Α. (Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης) του Ο.Α.Ε.Δ. υπάρχουν οι Ο.Υ.Μ. (Ομάδες Υποστήριξης Μαθητείας), για να συντονίζουν ενέργειες για την προσέλευση θέσεων εργασίας.(ΙΝΕΔΙΒΙΜ).

Στο άρθρο 1 του ΦΕΚ 491/Β/20-2-2017, ως μαθητεία ορίζεται «το εκπαιδευτικό σύστημα στο οποίο ο μαθησιακός χρόνος εναλλάσσεται μεταξύ χώρου εργασίας και εκπαιδευτικής δομής».

Το πρόγραμμα Μαθητείας ΙΕΚ πραγματοποιείται στο 5^ο εξάμηνο κατάρτισης. Η συνολική διάρκεια του προγράμματος είναι 960 ώρες, από τις οποίες 192 ώρες κατάρτισης γίνονται στο ΙΕΚ, και 768 ώρες μαθητεία στο χώρο εργασίας. Δηλαδή 1 ημέρα την εβδομάδα γίνεται κατάρτιση στο ΙΕΚ και 4 ημέρες στο χώρο εργασίας. Οι ώρες κατάρτισης και μαθητείας στο

χώρο εργασίας δεν μπορούν να ξεπερνούν τις 8 ανά ημέρα. Δικαίωμα συμμετοχής στα προγράμματα Μαθητείας έχουν: οι καταρτιζόμενοι που ολοκληρώνουν τα 4 εξάμηνα κατάρτισης, να μην έχουν ξεκινήσει οι καταρτιζόμενοι την πρακτική τους άσκηση, και να μην είναι εργαζόμενοι κατά τη διάρκεια συμμετοχής τους στο πρόγραμμα Μαθητείας.

Για το έτος 2018-2019, δεν συμμετέχουν όλες οι ειδικότητες παρά μόνο 7 (Βοηθός Βρεφονηπιοκόμων, Βοηθός Νοσηλευτικής, Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας, Στέλεχος Μηχανογραφημένου Λογιστηρίου, Φοροτεχνικός γραφείου, Τεχνικός Δικτύων και τηλεπικοινωνιών, Τεχνικός Η/Υ). Οι μαθητευόμενοι στα προγράμματα Μαθητείας στα ΙΕΚ, δικαιούνται αμοιβή το 75% του νόμιμου κατώτατου ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, δηλαδή 17,12€ για ηλικίας κάτω των 25 ετών, και 19,64€ άνω των 25 ετών. Ένα μέρος του ποσού καλύπτει το Υπουργείο παιδείας μέσω ΕΣΠΑ, και το υπόλοιπο ποσό με τις ασφαλιστικές εισφορές καταβάλλεται από τον εργοδότη. Οι μαθητευόμενοι έχουν ασφαλιστική κάλυψη στον ΕΦΚΑ, όσο βρίσκονται στο πρόγραμμα. Δικαιούνται άδεια με αποδοχές και άδεια ασθένειας κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.).

Στο άρθρο 8 του ΦΕΚ 491/Β/20-2-2017, ορίζεται ότι ο εργοδότης που συμμετέχει στο πρόγραμμα, πρέπει να ορίσει υπεύθυνο εκπαιδευτή που έχει τα τυπικά προσόντα και τα επαγγελματικά δικαιώματα για το επάγγελμα που εκπαιδεύει. Ο υπεύθυνος εκπαιδευτής, πρέπει να έχει παρακολουθήσει πρόγραμμα εκπαιδευτικού περιεχομένου για τις γνώσεις και δεξιότητες και να έχει πιστοποιηθεί. Έχει συνεργασία με το ΙΕΚ και τον εργοδότη, και είναι ο συνδετικός κρίκος. Επιβλέπει τον μαθητευόμενο στο χώρο εργασίας και ελέγχει το ημερολόγιο μάθησης που οφείλει να τηρεί ο μαθητευόμενος.

Ο θεσμός της Μαθητείας συμβάλλει στη σύνδεση του καταρτιζόμενου με την αγορά εργασίας, ώστε να αποκτήσει τις ανάλογες δεξιότητες και την μικρή επαγγελματική εμπειρία. Αποτελέσματα, ακόμη από την εφαρμογή του θεσμού στα ΙΕΚ δεν υπάρχουν. Θα έχει επιτυχία ο θεσμός αν οι μαθητευόμενοι θα συνεχίσουν να απασχολούνται στην κατεύθυνση που έχουν καταρτιστεί.

1.3 Ορολογίες - Διευκρινήσεις

Στόχος του κεφαλαίου είναι να διευκρινιστούν κάποιες έννοιες όπως μάθηση, εκπαίδευση, εκπαίδευση ενηλίκων, εκπαίδευση και κατάρτιση.

Ας αρχίσουμε με τη διευκρίνηση τι είναι μάθηση και τι εκπαίδευση. Υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις για το τι είναι μάθηση. Ο Κόκκος αναφέρει πως ο άνθρωπος με τη μάθηση προσαρμόζεται σε ρόλους, αναζητώντας απαντήσεις σε σχέση με τον εαυτό του και τα προβλήματα που τον απασχολούν. Σύμφωνα με την Cross(1981), Knox(1977), και Jarvis(2004) προκύπτει έντονη ανάγκη για μάθηση, κυρίως στους ενήλικες, όταν δεν υπάρχει αρμονία μεταξύ των εμπειριών που έχει αποκτήσει ο άνθρωπος και των αξιών-αντιλήψεων που διαθέτει (Κόκκος, Α.,2005). Ο συμπεριφορισμός θεωρεί τη μάθηση ως την αλλαγή που επέρχεται στην συμπεριφορά του ανθρώπου, όταν αυτός δέχεται εξωτερικά ερεθίσματα αναφέρει ο Tight (2002) (στο Κόκκος, Α., 2005). Μεταξύ άλλων μελετητών οι Lewin, Dewan, Kolb, Freire, Mezirow, Jarvis, Boud θεμελιωτές της εκπαίδευσης ενηλίκων θεωρούν πως η μάθηση είναι «συνεχής διεργασία», έχοντας ως βασικό σημείο την «επεξεργασία εμπειριών», όπου το άτομο επηρεάζει και επηρεάζεται από την κοινωνία που περιβάλλεται. Ο Kidd αναφέρει ότι «η μάθηση είναι το κλειδί για την αποτελεσματική ανταπόκριση στην αλλαγή» (στο Jarvis,P.2005). Η άποψη του Kolb υποστηρίζει ότι η γνώση είναι διαδικασία συνεχόμενης απόκτησης εμπειριών, επεξεργασίας και σύνδεσης με τις υπάρχουσες γνώσεις του. Διαδικασία που επαναλαμβάνεται και δεν τελειώνει ποτέ (στο Κόκκος, Α., 2005). Υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις για το τι είναι μάθηση, οι απόψεις όμως όλων των μελετητών συγκλίνουν ότι είναι στοιχείο της ανθρώπινης υπόστασης αναφέρει ο Κόκκος (2005).

Η εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται στο πλαίσιο «ενός εκπαιδευτικού φορέα», να παρέχεται και «από επιχειρήσεις ή υπουργεία» φορείς που δεν έχουν σχέση από το εκπαιδευτικό πλαίσιο, ή σε «ακραία περίπτωση μπορεί να θεωρηθεί εκπαίδευση και η αυτομόρφωση» όπως αναφέρει ο Κόκκος (2005, σελ.33).

Η εκπαίδευση διαχωρίζεται σε τυπική, μη τυπική και άτυπη. Σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθηση, τυπική είναι «η εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος». Με την ολοκλήρωση αυτών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αποκτάς από τους κρατικούς φορείς αναγνωρισμένα πιστοποιητικά. Στην τυπική εκπαίδευση εντάσσεται και η γενική τυπική εκπαίδευση ενηλίκων. Στην άτυπη εκπαίδευση παρέχονται μαθησιακές δραστηριότητες που θα πάρει το άτομο εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, κατά τον ελεύθερο

του χρόνου και ύστερα από την αλληλεπίδραση που θα έχει με τον κοινωνικό του περίγυρο. Μη τυπική εκπαίδευση είναι «η εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος», αποκτάς αναγνωρισμένα πιστοποιητικά και περιλαμβάνει τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, και τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων.

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η εκπαίδευση ενηλίκων αφορά οποιαδήποτε μορφή μάθησης που οργανώνεται και σχεδιάζεται από οποιοδήποτε εκπαιδευτικό φορέα. Σκοπός είναι να καλύψει «οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης των ενηλίκων, οι οποίοι έχουν τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων καλύπτει «μη επαγγελματικές, επαγγελματικές, γενικές, τυπικές, και μη τυπικές σπουδές».

Σύμφωνα με τον ορισμό της UNESCO, η εκπαίδευση ενηλίκων περιλαμβάνει «οργανωμένα προγράμματα» σύμφωνα με τις ανάγκες των ενήλικων ατόμων για μάθηση. Η UNESCO προσδιορίζει και την ηλικία των ατόμων άνω των 15 ετών. Όσοι δηλαδή έχουν τελειώσει με την υποχρεωτική ή πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Σκοπός είναι να μεταδώσει «γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες» και οτιδήποτε άλλο στοιχείο θα μπορούσε να συμβάλει σε όλες τις δραστηριότητες της ζωής του ανθρώπου. (στο Rogers, A. 1999).

Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Ο Dearden (1984,σ.94) αναφέρει ότι η εκπαίδευση διαφοροποιείται από την κατάρτιση «συμβάλλει στη σε βάθος και πλάτος ανάπτυξη της γνώσης και κατανόησης». Οι Barrow και Milburn (1990,σ.106-107), συμφωνούν με την αντίληψη του Dearden, αλλά θεωρούν ότι η «κατανόηση» που είναι στοιχείο της εκπαίδευσης δεν είναι απλώς πληροφόρηση ή οδηγίες και προετοιμασία στο να εκτελέσεις μια εργασία ή ν' αναλάβεις ένα ρόλο, αυτά είναι στοιχεία της κατάρτισης. Ο Peters (1967,σ.15) σημειώνει πως για να εκτελεστεί μια εργασία υπάρχει ένας συγκεκριμένος τρόπος που ο άνθρωπος πρέπει να μάθει, χωρίς όμως να δίνει μεγάλη σημασία στη λογική που βρίσκεται πίσω από την εκτέλεση αυτής της εργασίας. (στο Κόκκος, Α., 2005). Ο Κογκούλης, σημειώνει ότι κατάρτιση «νοείται ως η κάλυψη μαθησιακών αναγκών σε ορισμένους τομείς της εκπαίδευσης», είναι η προσπάθεια να αποκτά γνώσεις ο καταρτιζόμενος, ώστε να γίνεται πιο παραγωγικός και αποτελεσματικός στη δουλειά του. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έπειτα από διαδοχικές αποφάσεις ορίζει την «επαγγελματική εκπαίδευση» ως κάθε μορφή εκπαίδευσης που προετοιμάζει τον εκπαιδευόμενο να αποκτήσει προσόντα και ιδιαίτερες δεξιότητες όπου απαιτούνται για να εκτελέσει ένα επάγγελμα ή μια εξειδικευμένη εργασία, ανεξαρτήτου ηλικίας και επιπέδου

κατάρτισης, συμπεριλαμβάνοντας στο πρόγραμμα εκπαίδευσης ακόμη και στοιχεία της γενικής εκπαίδευσης (Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α. 2015).

Όπως υποστηρίζει ο Κόκκος (2005), σύμφωνα με την άποψη των παραπάνω μελετητών «η κατάρτιση είναι υποδεέστερο είδος εκπαίδευσης με περιορισμένους στόχους». Τα άτομα στην κατάρτιση, μαθαίνουν να εκτελούν ένα έργο ή ρόλους με προκαθορισμένες προδιαγραφές, χωρίς να εμβαθύνουν για τη λογική πίσω από αυτές τις ενέργειες. Βέβαια, υπάρχουν και μελετητές, όπως ο Jarvis, που υποστηρίζουν πως η διαφορά μεταξύ εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν είναι ευδιάκριτη. Καθώς επίσης και ο Tight που υποστηρίζει ότι η διαφορά κατάρτισης και εκπαίδευσης είναι μόνο στους διαφορετικούς στόχους που θέτουν οι άνθρωποι, συμμετέχοντας σε προγράμματα κατάρτισης (στο Κόκκος, 2005).

Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση «προσφέρει βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες», ώστε ο άνθρωπος να αποκτήσει κάποια εξειδίκευση και να ενταχθεί ή να επανενταχθεί στην αγορά εργασίας, καθώς και ν' αναπτυχθεί επαγγελματικά και προσωπικά. Ενώ η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση «συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει» γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που απέκτησε ο άνθρωπος στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση, έχοντας και πάλι ως στόχο ν' αναπτυχθεί επαγγελματικά, προσωπικά και να ενταχθεί ή να επανενταχθεί στην αγορά εργασίας. Η Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες εκπαιδευτικές διαδικασίες, που στόχο έχουν τη βελτίωση και ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων, τον εμπλουτισμό γνώσεων και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των ενηλίκων (Νόμος υπ' αρ. 3879, Ανάπτυξη της δια βίου μάθησης).

Ενηλικιότητα

Ένα στοιχείο που πρέπει να διευκρινιστεί είναι το ποιος θεωρείται «ενήλικας». Ο Tight, αναφέρει ότι η ενηλικιότητα δεν είναι συνδεδεμένη με την ηλικία του ανθρώπου, αλλά με τις εμπειρίες του, με την ανεξαρτησία του, τις επιλογές του. Ο Jarvis, αναφέρει όταν το άτομο αντιμετωπίζεται ως κοινωνικά ώριμο ενώ, ο Knowles όταν ο άνθρωπος είναι υπεύθυνος για τη ζωή του. Τα κριτήρια για το ποιος θεωρείται ενήλικος δεν είναι και τόσο σαφή, όμως όπως υποστηρίζει ο Κόκκος, αν οι εκπαιδευτές εντοπίσουν τις ανάγκες των εκπαιδευομένων και βρουν τρόπους για να τους αντιμετωπίσουν ως ενήλικες, τότε θα κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους, και αυτοί θα έχουν ενεργό συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία. Μέσω αυτής της διαδικασίας θα ενισχύσουν την ωριμότητά τους (Κόκκος, Α. 2005). Δεν έχουν όλοι οι ενήλικες τα παραπάνω χαρακτηριστικά της ωριμότητας ή να μπορούν να πάρουν αποφάσεις για τη ζωή τους ή ν' αναλάβουν τους ρόλους που απαιτούνται για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της

ζωής τους. Τα χαρακτηριστικά αυτά «είναι η δυνατότητα και το ιδανικό που επιδιώκεται να επιτευχθεί, και του οποίου η εκπαίδευση ενηλίκων είναι ένα μέσο» (Rogers,1998), όπως αναφέρεται στην Παπαγεωργίου (2012, σ.28).

1.4 Η σπουδαιότητα της Δια Βίου Μάθησης

Η Γενική Γραμματεία δια βίου μάθηση (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.), ορίζει τη δια βίου μάθηση ως κάθε δραστηριότητα που έχει σαν σκοπό τη μάθηση (η οποία μπορεί να παρέχεται στην τυπική-μη τυπική ή και άτυπη εκπαίδευση), και στόχος της είναι να βελτιώσει τη γνώση, τα προσόντα, τις ικανότητες, και τις δεξιότητες ατόμων ανεξαρτήτου ηλικίας. Η διαδικασία αυτή βοηθάει το άτομο να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα, να ενταχθεί στην αγορά εργασίας, να έχει ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Είναι συνεχής διαδικασία και ξεκινάει από τη γέννηση του ανθρώπου και συνεχίζει σε όλη τη διάρκεια της ζωής του (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθηση). Όπως αναφέρει ο Κογκούλης, με την αποφοίτηση από τα Λύκεια και τα Πανεπιστήμια δε σημαίνει ότι ήρθε και το τέλος της εκπαίδευσης. Αποτελεί τη «βάση για μια δια βίου μάθηση», διότι οι επιστήμες εξελίσσονται και ο άνθρωπος πρέπει να ενημερώνεται συνεχώς για την εξέλιξή τους (Κογκούλης,Ι. 2016). Η διαδικασία της δια βίου μάθησης είναι πολυποίκιλη, μπορεί να διδάσκεται σε αίθουσα διδασκαλίας ή σε χώρους εργασίας ή χρησιμοποιώντας εγχειρίδια με γραπτές οδηγίες, όπως αναφέρει ο Καραντινός (Βεργίδης, Δ., Κόκκος, Α. 2010).

Η Δια Βίου Μάθηση στις μέρες μας είναι προτεραιότητα τόσο στην Ευρώπη όσο και σε διεθνές επίπεδο, καθώς συνδέει το άτομο με την κοινωνία και με την απασχόλησή του. Αν ληφθεί υπόψη η γήρανση του πληθυσμού, η έλλειψη δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και ο παγκόσμιος ανταγωνισμός στα χρόνια της οικονομικής κρίσης που βιώνουμε διαπιστώνουμε ότι είναι επιτακτική ανάγκη (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθηση). Τη σπουδαιότητα της δια βίου μάθησης τονίζει και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ψήφισμά του σχετικά με ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό Θεματολόγιο για την εκπαίδευση των ενηλίκων σε σχέση με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Χαρακτηρίζει τη δια βίου μάθηση ως πολύ σημαντικό στοιχείο για ν' αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση, και η γήρανση του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Μελέτη σε επιστημονικό περιοδικό, υποστηρίζει ότι όσο αυξάνεται η ανεργία και η φτώχεια, ένα σημαντικό ποσοστό του ευρωπαϊκού πληθυσμού κινδυνεύει να αποκλειστεί κοινωνικά. Για

να καταπολεμηθεί ο κοινωνικό αποκλεισμός, η εκπαίδευση ενηλίκων μπορεί ν' αυξήσει την κοινωνική ένταξη των ενηλίκων μαθητών. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι μετά την παρακολούθηση των προγραμμάτων κατάρτισης, οι συμμετέχοντες ενεργοποιούνται και συνεχίζουν την κοινωνική τους ένταξη.(Greef,M., and Segers,D. 2012 Understanding the effects of training programs for vulnerable adults on social inclusion as part of continuing education, *Studies in continuing education*, Vol.34,No3,pp 357-380). Σε άλλο άρθρο αναφέρεται ότι η δια βίου μάθηση και η εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει όπλο, ώστε να καταπολεμήσει την πολιτική αστάθεια και την βία σε χώρες της Αφρικής (Simplece,A. and Asongou 2016, *The role of Economics Studies*, Vol.43, No 1, pp 141-164).

1.5 Ποιοι φορείς παρέχουν Δια Βίου Μάθηση

Στο πλαίσιο του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης όπου ασκούνται βασικές και υποστηρικτικές λειτουργίες για την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης, περιλαμβάνονται φορείς διοίκησης και οι φορείς οι παροχής υπηρεσιών της. Στο νόμο 3879/2010, που σκοπό έχει την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης, στο άρθρο 3 ορίζει ως φορείς της:

Α. Φορείς Διοίκησης της Δια Βίου Μάθησης:

1. Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.) του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Είναι ο επιτελικός φορέας της δια βίου μάθησης στη χώρα. Αποστολή του είναι να σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική της δια βίου μάθησης, να διαμορφώνει τους κανόνες, να εκπονεί το εθνικό πρόγραμμα της δια βίου μάθησης και να εποπτεύει την εφαρμογή του. (άρθρο 4).

2. Οι υπηρεσιακές μονάδες των Περιφερειών και των Δήμων της χώρας, που ασκούν αρμοδιότητες σε θέματα δια βίου μάθησης.

3. Το ΕΚΕΠΙΣ (Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δια Βίου Μάθησης), ο ΕΟΠΠ (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων), και το ΕΚΕΠ (Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικών Προσόντων), μετονομάστηκαν από τις 20/11/2011 (ημερομηνία ολοκλήρωσης της συγχώνευσης) σε ΕΟΠΠΕΠ (Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού), βάσει του Νόμου 4115/2013, ΦΕΚ Α'24 (άρθρο 13, παρ.2). Αποτελεί Ν.Π.Ι.Δ. και ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας. Είναι επιτελικός φορέας διοίκησης του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου

Μάθησης. Είναι αρμόδιος φορέας για τη δημιουργία και ανάπτυξη του εθνικού πλαισίου προσόντων και την αντιστοίχιση του, με το ευρωπαϊκό πλαίσιο προσόντων (eopper.gr).

4. Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.). Είναι εθνικός στρατηγικός φορέας ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης. Είναι Ν.Π.Δ.Δ. και υπάγεται στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Αποστολή του είναι: η δημιουργία στελεχών διοίκησης, η διαρκή εκπαίδευση του προσωπικού, ο εκσυγχρονισμός του δημοσίου (Ε.Κ.Δ.Δ.Α).

Β. Οι Φορείς που παρέχουν υπηρεσίες Δια Βίου Μάθησης σύμφωνα με το δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ είναι οι εξής:

1. Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Είναι νομικά πρόσωπα ή λειτουργούν στο πλαίσιο νομικών προσώπων και ως σκοπό έχουν την παροχή υπηρεσιών αρχικής ή συμπληρωματικής επαγγελματικής κατάρτισης. Τα ΙΕΚ του Υπουργείου Παιδείας εποπτεύονται ως προς το εκπαιδευτικό πλαίσιο από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.), ενώ τα ΙΕΚ που ιδρύθηκαν από άλλα υπουργεία εποπτεύονται ως προς το εκπαιδευτικό πλαίσιο από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ., και ως προς την οργάνωση-λειτουργία τους από τα υπουργεία που ανήκουν.

2. Τα Κ.Ε.Κ. (Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης), είναι νομικά πρόσωπα ή λειτουργούν στο πλαίσιο νομικών προσώπων. Σκοπός τους είναι να παρέχουν υπηρεσίες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης. Ενσωματώθηκαν στα ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ..

3. Τα Σ.Δ.Ε. (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας) δίνουν τη δυνατότητα σε όσους ενήλικες δεν κατάφεραν να ολοκληρώσουν τη φοίτησή τους στην εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση να τη συνεχίσουν. Με το πέρας της φοίτησής τους αποκτούν τίτλο σπουδών ισότιμο με του Γυμνασίου (νόμος 2525/97). Τα ΣΔΕ έχουν απογευματινή λειτουργία, και το εκπαιδευτικό τους πρόγραμμα δεν είναι αυστηρό, προσαρμόζεται σύμφωνα με τις ανάγκες των εκπαιδευμένων (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.).

4. Σ.Ε.Κ. (Σχολές επαγγελματικής κατάρτισης). Καταργήθηκαν με το ν.4186/13, διότι ο θεσμός δεν έγινε αποδεκτός από την κοινωνία (λειτουργήσαν 4 σχολές από τις 95). Υπήρχαν διάφορες ομάδες προσανατολισμού με πλήθος ειδικοτήτων σε αυτές. Σκοπός ήταν να παρέχει αρχική επαγγελματική κατάρτιση και δεν ανήκε στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Στις ημερήσιες Σ.Ε.Κ. η φοίτηση ήταν 3 έτη, με απολυτήριο Γυμνασίου και απευθυνόταν σε ηλικίες κάτω των 20. Στις εσπερινές Σ.Ε.Κ. η φοίτηση ήταν 4 έτη, με απολυτήριο Γυμνασίου, και απευθυνόταν

σε εργαζόμενους άνω των 20 ετών. Με το πέρας της κατάρτισης οι καταρτιζόμενοι ελάμβαναν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης.

5. Κολλέγια. Τα κολέγια σύμφωνα με το υπουργείο παιδείας, παρέχουν υπηρεσίες «μη τυπικής μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης». Οι σπουδές βασίζονται σε συμφωνίες πιστοποίησης και δικαιοχρησίας με ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Το πέρας των σπουδών οδηγούν σε πρώτο πτυχίο ή σε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (ΥΠ.Π.Ε.Θ.).

6. Κ.Δ.Β.Μ. Ι & ΙΙ – Κέντρα Δια Βίου Μάθησης επιπέδου 1 & 2. Σύμφωνα με το ν.4547/2018 (ΦΕΚ102 τ. Α), τα Κ.Δ.Β.Μ. δημόσια ή ιδιωτικά παρέχουν υπηρεσίες μη τυπικής εκπαίδευσης σε ενήλικες για α) συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση β) γενική εκπαίδευση ενηλίκων γ) επαγγελματικό προσανατολισμό δ) επαγγελματική συμβουλευτική. Το επίπεδο 1 & 2 σχετίζεται με την υποδομή του κτηρίου που πραγματοποιούνται τα προγράμματα. Τα προγράμματα έχουν θεωρητικό και εργαστηριακό μέρος και η διάρκειά τους καθορίζεται σε ώρες. Η πιστοποίηση των προγραμμάτων γίνεται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού) και η Γ.Γ.Δ.Β.Μ. (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης) εποπτεύει την εφαρμογή τους. Με την παρακολούθηση των πιστοποιημένων προγραμμάτων οι καταρτιζόμενοι λαμβάνουν Βεβαίωση.

7. Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης. Με απόφαση του υπουργού παιδείας μπορεί να ιδρύεται ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης) αφού αποφασίσει η Σύγκλητος του κάθε Α.Ε.Ι. Τα Α.Ε.Ι. μπορούν να παρέχουν προγράμματα επιμόρφωσης και απευθύνονται σε νέους επιστήμονες, πτυχιούχους, φοιτητές, απόφοιτους Λυκείου, εργαζόμενους, άνεργους.

8. Φορείς που παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού.

9. Κ.Π.Α. (Κέντρα Προώθησης στην Απασχόληση). Είναι ειδική υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ., που εφαρμόζει πολιτικές απασχόλησης. Συνδέει τις ανάγκες των ανέργων και των επιχειρήσεων. Οι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και συμβουλευτικής, νέων θέσεων εργασίας ή σε προγράμματα επιχορήγησης νέων επαγγελματιών με σκοπό την εύρεση εργασίας.

10. Φορείς του δημόσιου ή ευρύτερου δημόσιου τομέα – Ε.Κ.Δ.Δ.Α..

Το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης είναι Ν.Π.Δ.Δ. Αποστολή του φορέα είναι η διαρκής επιμόρφωση και εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σκοπός η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού ώστε να παρέχουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας στους πολίτες. (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.).

11. Συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών που διοργανώνουν προγράμματα επιμόρφωσης π.χ. Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Κ.ΑΝ.Ε.Π-ΓΣΕΕ).

12. Φορείς άτυπης μάθησης.

13. Ε.Α.Π. – Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο είναι δημόσιο πανεπιστήμιο αυτοτελές και αυτοδιοικούμενο. Παρέχει εξ αποστάσεως υπηρεσίες εκπαίδευσης και επιμόρφωσης σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο.

2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

2.1 Από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους έως την μεταπολεμική περίοδο

Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα δεν είναι εγχείρημα των τελευταίων χρόνων. Στα κράτη της Δύσης η εκπαίδευση ενηλίκων ξεκίνησε πολύ νωρίτερα απ' ό,τι στην Ελλάδα. Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή αναφορικά με τα σπουδαιότερα γεγονότα που συνέβαλαν στις εξελίξεις στην εκπαίδευση των ενηλίκων στην Ελλάδα, από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους έως σήμερα.

Οι πρώτες προσπάθειες εκπαίδευσης ενηλίκων γίνονται στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα, χωρίς όμως να είναι οργανωμένες και χωρίς να αποτελούν θεσμό. Είναι περισσότερο πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών σωματείων, επιμελητηρίων και μορφωτικών οργανώσεων. Η πρώτη προσπάθεια από το ελληνικό κράτος για την εποπτεία της εκπαίδευσης ενηλίκων γίνεται το 1929, με την ίδρυση νυκτερινών σχολείων για ενήλικους. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, οι δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων επικεντρώνονται στην καταπολέμηση του αναλφαβητισμού, τα μαθήματα πραγματοποιούνταν σε δημοτικά σχολεία. Την εκπαίδευση των ενηλίκων ανέλαβαν οι δάσκαλοι των δημοτικών σχολείων (Βεργίδης, Δ. και Κόκκος, Α., 2010, Καραλής, 2013). Στα νυκτερινά σχολεία διδάσκονταν ανάγνωση, γραφή, αριθμητική, ιστορία, γεωγραφία, θρησκευτικά και επαγγελματική κατάρτιση ανάλογα με τις ανάγκες της περιοχής (Νόμος 4397/1929, ΦΕΚ 309/Α/24-8-1929, άρθρο 12). Διαπιστώνουμε ότι το πρόγραμμα δεν περιλαμβάνει μόνο την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού, αλλά διδάσκονται και τρόποι αντιμετώπισης της σύγχρονης ζωής μιας και ήταν περίοδος όπου έφτασαν στην Ελλάδα πολλοί πρόσφυγες. Με το νομοθετικό διάταγμα (ΦΕΚ Α/9-10-1935, αρ. φύλλου 451, άρθρο 5) δίνεται η δυνατότητα σε ιδιώτες να ιδρύσουν Ειδικές Επαγγελματικές Σχολές, που θα διδάσκουν τέχνες και πρακτικά επαγγέλματα. Αφορά τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών, που λειτουργούν έως και σήμερα. Στη συνέχεια στα χρόνια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και του Εμφυλίου οι οργανώσεις της αριστεράς στήριζαν περισσότερο την εκπαίδευση ενηλίκων, παρέχοντας βασική εκπαίδευση και κατάρτιση κυρίως στις αγροτικές περιοχές. (Βεργίδης, 1992, αναφέρεται στο Καραλής, Θ. και Παπαγεωργίου, Η. 2012). Η δε παρουσία της Διεύθυνσης Λαϊκής Επιμόρφωσης στα χρόνια της γερμανικής

κατοχής, έχει ως σκοπό να προπαγανδίσει τον πληθυσμό εναντίον των αντιστασιακών οργανώσεων που δρούσαν εκείνη την εποχή (Καραλής 2010, αναφέρεται στο Καραλής,Θ. και Παπαγεωργίου,Η., 2012).

2.2 Από τη μεταπολεμική περίοδο έως την Μεταπολίτευση

Αυτή την περίοδο (1952) η Ελλάδα προσχωρεί στην Ατλαντική Συμμαχία. Συνέπεια αυτού είναι η ένταξη της Ελλάδας στο σχέδιο Μάρσαλ παίρνοντας οικονομική ενίσχυση. Παράλληλα εποπτεύεται από τη Διεθνή Τράπεζα που παρεμβαίνει σε διάφορους τομείς καθώς και στην εκπαίδευση (Βεργίδης, 1982). Στη δεκαετία του '50 παρατηρούνται σημαντικές συνεχόμενες αλλαγές σε διεθνές επίπεδο στην εκπαίδευση ενηλίκων (Βεργίδης και Κόκκος, 2010).

Ιδρύεται το Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛΚΕΠΑ) με το νομοθετικό διάταγμα 2473/1953. Το ΕΛΚΕΠΑ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, αυτόνομος οργανισμός με κοινωφελή χαρακτήρα. Σκοπός του είναι η ανάπτυξη της παραγωγικότητας σε διάφορους οικονομικούς κλάδους της χώρας. Δίνεται η δυνατότητα στον οργανισμό να επεκταθεί και να ιδρύσει παραρτήματα (ν.δ.2473/1953). Τις δεκαετίες 1960 και 1970 εξάπλωσε τη δραστηριότητά του στην περιφέρεια, ωστόσο ο αριθμός των προγραμμάτων ήταν περιορισμένος (Καραλής, όπως αναφέρεται στο Βεργίδης, Δ. και Κόκκος, Α. 2010). Το ΕΛΚΕΠΑ έκλεισε έπειτα από 44 χρόνια δράσης και υλοποίηση προγραμμάτων που αφορούσαν την ανάπτυξη της οικονομίας στην Ελλάδα.

Με το νομοθετικό διάταγμα 3094/1954, ιδρύεται η Κεντρική Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού (Κ.Ε.Κ.Α.) και σε κάθε νομαρχία της χώρας συστήνεται η Νομαρχιακή Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού (Ν.Ε.Κ.Α.) που εποπτεύεται από την Κ.Ε.Κ.Α. Έργο τους είναι η καταπολέμηση του αναλφαβητισμού σε όλη τη χώρα. Ιδρύει τις νυκτερινές σχολές και θέτει υποχρεωτική τη φοίτηση όλων των αναλφάβητων ηλικίας έως 20 ετών. Οι τίτλοι σπουδών των νυκτερινών σχολών είναι ισότιμοι με αυτούς των ημερήσιων δημοτικών σχολείων. Υπήρχε επιβολή κυρώσεων στους μη φοιτούντες καθώς επίσης, και αποκλεισμός διοίκησης ενός καταστήματος ή εργαστηρίου για τους αναλφάβητους. (ν.δ.3094/1954). Χώρα γεωργική η Ελλάδα εκείνα τα χρόνια, ο μεγάλος αριθμός του πληθυσμού της ασχολούνταν με τον πρωτογενή τομέα παραγωγής, με το βασιλικό διάταγμα 4/1961 ιδρύονται τα Κέντρα Επαγγελματικής Γεωργικής Εκπαίδευσης τα λεγόμενα ΚΕΓΕ εποπτευόμενα από το τότε Υπουργείο Γεωργίας. Σκοπό είχαν να εκπαιδεύσουν τα παιδιά των

αγροτών σε θέματα γεωργίας και να παράσχουν συμβουλευτική στήριξη στους απόφοιτους αυτών των κέντρων, καθώς και μετεκπαίδευση στους Γεωπόνους. Τα τότε ΚΕΓΕ μετεξελίχθηκαν και έφτασαν στις σημερινές δομές των κέντρων «ΔΗΜΗΤΡΑ». Τα κέντρα ΔΗΜΗΤΡΑ είναι δομές της επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης, και στηρίζουν την ανάπτυξη και εξέλιξη της γεωργίας στην Ελλάδα. Την περίοδο της δικτατορίας το δίκτυο της Λαϊκής Επιμόρφωσης λειτούργησε ως μηχανισμός προπαγάνδας σε θέματα κυρίως θρησκείας και οικογένειας (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.).

2.3 Από το 1980 έως σήμερα

Με την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ. νυν Ευρωπαϊκή Ένωση αλλάζει το τοπίο της εκπαίδευσης ενηλίκων και της δια βίου μάθησης. Το 1985 δημιουργείται η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.), υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας και στόχο έχει τον συντονισμό και εποπτεία των Νομαρχιακών Επιτροπών Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.) που λειτουργούν σε κάθε νομό της χώρας. Οι Ν.Ε.Λ.Ε. καταρτίζουν τον πληθυσμό σε επίπεδο νομαρχίας σε θέματα πολιτιστικά, επαγγελματικά, και βασικής παιδείας (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.).

Είναι περίοδος με πολλές θεσμικές αλλαγές και μεγάλη χρηματοδότηση από την ευρωπαϊκή ένωση για την ενίσχυση της δια βίου μάθησης στην Ελλάδα και την υλοποίηση των προγραμμάτων. Η Ελλάδα ενισχύθηκε με 3 Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ). Τα ΚΠΣ ενέκριναν τα σχέδια και αξιολογούσαν όλα τα μεγάλα έργα για την περιφερειακή ανάπτυξη κάθε χώρας-μέλους. Μέσω αυτών των προγραμμάτων και των ΕΣΠΑ (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς) που αναλύονται παρακάτω η δια βίου μάθηση και η επαγγελματική κατάρτιση οργανώνονται πάρα πολύ στη χώρα μας.

Στο Α' ΚΠΣ (1989-1993) τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης επιδοτούνταν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, αλλά παράλληλα υπήρχε και χρηματοδότηση από το ελληνικό κράτος. Οι ενέργειες αυτής της χρηματοδότησης αφορούσαν τη στήριξη και οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης. Με αυτές τις ενέργειες υπήρξε θετικό αποτέλεσμα, διότι πολλαπλασιάστηκε η συμμετοχή των νέων στην επαγγελματική κατάρτιση. Πολλοί ήταν οι φορείς που συμμετείχαν στην υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, χωρίς να υπάρχει ένα οργανωμένο πλαίσιο από κανόνες και συνθήκες ή διατάξεις. Κατηγορήθηκαν αυτές οι ενέργειες διότι παρουσιάστηκαν πολλά προβλήματα, όπως άμετρη σπατάλη χρήματος, έλλειψη οργάνωσης, έλλειψη υποδομών των φορέων, έλλειψη πλαισίου

αξιολόγησης των προγραμμάτων. Λόγω αυτών των προβλημάτων προέκυψε η ανάγκη επανακαθορισμού του συστήματος της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα. Καθορίστηκαν οι φορείς που μπορούν να παρέχουν συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση. Η επιχορήγηση για τις δράσεις του Α' ΚΠΣ ανερχόταν στα 1.196.203.000 ecu. (Σιπητάνου, σ.270-273).

Το Β' ΚΠΣ (1994-1999). Την περίοδο αυτή δίνεται μεγάλη σημασία σε έργα υποδομής που είναι πολύ σημαντικά για την Ελλάδα. Είναι έργα που θα ενισχύσουν την εικόνα της χώρας στο εξωτερικό. Άλλωστε, η χώρα είναι υποψήφια για την ένταξή της στην Οικονομική Νομισματική Ένωση. Δίνεται προτεραιότητα στην ανταγωνιστικότητα, στην οικονομική ανάπτυξη, στο περιβάλλον, και στις καλύτερες συνθήκες ζωής στα αστικά κέντρα. Αυτή την περίοδο η βελτίωση της οικονομίας και η οικονομική σταθερότητα συνέβαλαν στη συνέχεια των προσπαθειών για ανάπτυξη (Συγχρηματοδοτούμενα Αναπτυξιακά Προγράμματα). Στις προτεραιότητες του Β' ΚΠΣ υπήρχαν επιχειρησιακά προγράμματα που αφορούσαν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τη σύνδεσή της με την αγορά εργασίας. Η αρχική συνεχιζόμενη κατάρτιση στηριζόταν και μέσω άλλων επιχειρησιακών προγραμμάτων που αφορούσαν άλλους τομείς ανάπτυξης όπως τις τηλεπικοινωνίες, την υγεία, τη βιομηχανία, τον τουρισμό, την έρευνα. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ) έθετε ως προτεραιότητες: πρόσβαση στους εικοσάχρονους νέους στην εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, ενίσχυση της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σύνδεσή της με την αγορά εργασίας, επιμόρφωση όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού, αναβάθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σύνδεση όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης με τις οικονομικές εξελίξεις. Τα υποπρογράμματα του ΕΠΕΑΕΚ, περιείχαν μέτρα για το Λύκειο, τα ΙΕΚ, για τα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και τον εκσυγχρονισμό της διοίκησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Δημιουργήθηκαν τα ΚΕΚ (κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης) και το Ε.ΚΕ.ΠΙ.Σ (Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης δομών συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης). Τα προβλήματα και πάλι παρουσιάστηκαν και πάγωσε η χρηματοδότηση διότι υπήρξε μεγάλη ιδιωτικοποίηση της συνεχιζόμενης κατάρτισης. Αυτό τους οδήγησε στη δημιουργία νέου θεσμικού πλαισίου, με νέους ποιοτικούς κανόνες (Σιπητάνου σ.274-277).

Στη χρονική περίοδο 2000-2006 που τρέχει το Γ' ΚΠΣ, η Ελλάδα έχει μεγάλη χρηματοδότηση από τα ταμεία της Ε.Ε.. Η χρηματοδότηση θα συνέβαλε στην περαιτέρω ανάπτυξη της χώρας, κυρίως στους τομείς των υποδομών, των ανθρώπινων πόρων, και στην ανάπτυξη της παραγωγικότητας. Δέχτηκε χρηματοδότηση 48,30 δις ευρώ για την υλοποίηση των παραπάνω

στόχων. Πραγματοποιήθηκαν 25 επιχειρησιακά προγράμματα. Το Γ'ΚΠΣ ήταν σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας. (Συγχρηματοδοτούμενα Αναπτυξιακά Προγράμματα). Στην στρατηγική της Ελλάδας για την εκπαίδευση υπάγεται το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης» ΕΠΕΑΕΚ II. Οι πολιτικές του ΕΠΕΑΕΚ συνδέονται με τη συνολική εκπαιδευτική πολιτική. Στόχος είναι να μπορέσει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα και τις ελλείψεις που έχει το σύστημα εκπαίδευσης. Το Γ'ΚΠΣ περιλάμβανε 6 άξονες προτεραιότητας.

Ο Άξονας 1 περιλάμβανε μέτρα και δράσεις για ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, κυρίως στήριζε άτομα από μειονεκτικά περιβάλλοντα ώστε να μην αποκλειστούν από την εκπαιδευτική διαδικασία και την αγορά εργασίας.

Ο Άξονας 2 είχε ως στόχο την ανάπτυξη και βελτίωση της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης και συνεχή βελτίωση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Τα μέτρα αφορούσαν τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος σε όλες τις βαθμίδες.

Ο Άξονας 3 είχε ως στόχο οι νέοι να αποκτήσουν τέτοιες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που να αναπτύξουν επιχειρηματικό πνεύμα. Υπήρχαν μέτρα ενθάρρυνσης της επιχειρηματικότητας, και προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας.

Ο Άξονας 4 είχε ως στόχο την ισότητα των 2 φύλων. Περιλάμβανε μέτρα για να βοηθήσει τις γυναίκες να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, να καταρτιστούν επαγγελματικά για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Υπήρχαν επίσης, και μέτρα προτροπής για ένταξη των γυναικών σε νέους τομείς εργασίας.

Ο Άξονας 5 είχε ως στόχο την πρόσβαση όλων και ειδικά των μειονεκτικών ομάδων στην αγορά εργασίας και στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Ο Άξονας 6 αφορούσε τη χρηματοδότηση δράσεων για την υλοποίηση του επιχειρησιακού προγράμματος. Σε ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος το 2003, αναφέρεται πως υπάρχει μεγάλη συνοχή μεταξύ των μέτρων, και ισορροπία στην κατανομή των χρημάτων με βάση το πληθυσμιακό κριτήριο. (ΥΠΕΠΘ ΕΠΕΑΕΚ).

Έπειτα από τα 3 ΚΠΣ, ακολούθησαν τα ΕΣΠΑ. Είναι «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς», αποτελεί το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των ταμείων της Ε.Ε. σε

εθνικό επίπεδο. Τα επιχειρησιακά προγράμματα 2007-2013, όπως εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αφορούν 8 τομείς όπως το περιβάλλον, την ενίσχυση της προσπελασιμότητας, την επιχειρηματικότητα, την ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού, τη διοικητική μεταρρύθμιση και μεταξύ αυτών και την Εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Για την εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση έδωσε για άλλη μια φορά προτεραιότητα στο ανθρώπινο κεφάλαιο. Προώθησε τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος, και της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, την έρευνα και την καινοτομία, μέτρα βελτίωσης της δια βίου μάθησης, δημιούργησε νέα προγράμματα σπουδών, επιμόρφωσε τους εκπαιδευτικούς και τους ενθάρρυνε για τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Ανέπτυξε εκπαιδευτικές δομές όπως τα ΣΔΕ (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας), τα ΚΕΕ (Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων), το Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Το ποσό του προϋπολογισμού συνολικά ήταν 2.215.000.000 ευρώ, συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, από Εθνική Συμμετοχή και από εθνικούς πόρους. Το Μάρτιο του 2017 στάλθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση όλες οι εκθέσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και έκλεισε η προγραμματική περίοδος. Η Ελλάδα παρουσίασε μεγάλη επιτυχία απορρόφησε όλους τους πόρους (ΕΣΠΑ 2007-2013).

Στη συνέχεια η Ελλάδα ακολουθεί νέα προγραμματική περίοδο χρηματοδότησης το ΕΣΠΑ 2014-2020. Αυτή τη χρονική περίοδο έχει θέσει στόχο η ανάπτυξη να επέλθει από επενδύσεις που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και θα παράγουν πλούτο, αφήνοντας πίσω το δανεισμό. Η οικονομική κρίση άφησε πολλά προβλήματα μεταξύ αυτών και μεγάλη αύξηση της ανεργίας, ειδικά στους νέους και σε ανθρώπους μεγάλης ηλικίας. Το ΕΣΠΑ γι' αυτή τη χρονική περίοδο προβλέπει επιχειρησιακά προγράμματα σε 7 τομείς, όπως ανταγωνιστικότητα, καινοτομία, επιχειρηματικότητα, μεταφορές-περιβάλλον, δημόσιο τομέα, αγροτική ανάπτυξη, αλιεία-θάλασσα, τεχνική βοήθεια και μεταξύ αυτών ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού-εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, σε 13 περιφέρειες της χώρας. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στο ποσό των 2.667.494.908 €, συμμετοχή Ευρωπαϊκής Ένωσης και εθνική συμμετοχή. Επενδύει στο ανθρώπινο κεφάλαιο δίνοντας προτεραιότητα στην καταπολέμηση της ανεργίας και της φτώχειας. Στηρίζει την κατάρτιση ατόμων σε τομείς που συνδέονται με την αγορά εργασίας. Επιδιώκει να αποτρέψει τον κοινωνικό αποκλεισμό. Παίρνει μέτρα για τη μείωση της σχολικής διαρροής. Προωθεί την σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και τους φορείς των επιχειρήσεων (ΕΣΠΑ 2014-2020).

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

3.1 Η θεωρία της Ανδραγωγικής

Υπάρχουν πολλοί μελετητές και πολλές προσεγγίσεις για τον τρόπο που μαθαίνουν οι ενήλικες. Υπάρχουν δε, και πολλές κριτικές σ' αυτές τις θεωρίες μάθησης ενηλίκων. Σ' αυτό όμως που συμφωνούν, είναι ότι οι ενήλικες μαθαίνουν με διαφορετικό τρόπο απ' ότι μαθαίνουν τα παιδιά και οι έφηβοι.

Οι απόψεις των θεωρητικών για την εκπαίδευση ενηλίκων συμφωνούν στο ότι οι ενήλικες συμμετέχουν ενεργητικά και όχι παθητικά στη διαδικασία της μάθησης. Συμφωνούν στο ότι «κουβαλούν» μαζί τους τις εμπειρίες τους και θα πρέπει να υπάρχει σεβασμός στον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν, αλλά και προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Τρεις από τις πιο βασικές θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων παρατίθενται παρακάτω.

Η πιο γνωστή θεωρία εκπαίδευσης ενηλίκων είναι η «Ανδραγωγική». Θεμελιωτής της είναι ο E. Lindeman, όμως αυτός που την ανέπτυξε περισσότερο είναι ο M. Knowles (1913-1997). Αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1960 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Ο Γερμανός δάσκαλος Alexander Karppe 1833, χρησιμοποιούσε τον όρο «Ανδραγωγική», για να περιγράψει την εκπαιδευτική θεωρία του Πλάτωνα. (όπως αναφέρεται στο Jarvis, 2007, σ.213). Η θεωρία της Ανδραγωγικής επικεντρώνεται στον τρόπο εκπαίδευσης ενηλίκων σε σύγκριση με τον τρόπο εκπαίδευσης των ανηλίκων. Βασίζεται σε έξι σημεία (Knowles,1998 σ.64-68, στο Κόκκος, 2005α).

- 1) Οι ενήλικοι θέλουν να ξέρουν γιατί χρειάζεται να μάθουν κάτι, πριν ξεκινήσει η διαδικασία εκμάθησής τους.
- 2) «Έχουν την ανάγκη και την ικανότητα να αυτοκαθορίζονται». Είναι πλέον ενήλικοι, έχουν την ωριμότητα και μπορούν μόνοι τους να κάνουν τις επιλογές τους, χωρίς να εξαρτώνται από τους άλλους. Αυτό δεν συμβαίνει όταν είναι ανήλικοι. Επιπλέον δεν έχουν την εμπειρία και την ωριμότητα, συνέπεια αυτού οι γονείς τους και οι κηδεμόνες τους παίρνουν αποφάσεις για την ζωή τους.

- 3) Οι ενήλικοι φέρνουν μαζί τους «απόθεμα εμπειριών». Έχουν περισσότερες εμπειρίες από τους ανήλικους μαθητές. Η εκπαίδευση των ενηλίκων πρέπει να αξιοποιεί τις εμπειρίες τους και να βασίζεται στην βιωματική εκπαίδευση.
- 4) Οι ενήλικοι «θέλουν να αποκτούν γνώσεις σχετικές με τις συνθήκες τις οποίες αντιμετωπίζουν», για να μπορούν ν' ανταπεξέλθουν στα προβλήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι.
- 5) Οι ενήλικοι έχουν ως επίκεντρο στην μαθησιακή διαδικασία, το πρόβλημα που τους απασχολεί, για να μπορούν να το αντιμετωπίσουν. Ενώ οι ανήλικοι μαθητές διδάσκονται ορισμούς και θεωρίες.
- 6) Τα πιο σημαντικά κίνητρα μάθησης για τους ενήλικες είναι τα «εσωτερικά». Μπαίνουν στη μαθησιακή διαδικασία για να αποκτήσουν αυτοεκτίμηση, από επιθυμία να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις σχετικά με την εργασία τους, από απλό ενδιαφέρον, ή από την τάση που έχει ο άνθρωπος από τη φύση του, να μαθαίνει πράγματα και να ικανοποιεί την περιέργειά του. Οι ανήλικοι δε, παρακινούνται για μάθηση από εξωτερικά κίνητρα. (στο Κόκκος, 2005 α, σ.48-49).

Το 1970 εκδόθηκε το βιβλίο του Knowles "The Modern Practice of Adult Education: Andragogy versus Pedagogy" (Η σύγχρονη πρακτική της εκπαίδευσης ενηλίκων: Ανδραγωγική εναντίον Παιδαγωγικής). Σ' αυτό το βιβλίο δημιούργησε έναν «πλήρη πρακτικό οδηγό για τον εκπαιδευτή ενηλίκων». Υποστήριζε ότι υπάρχουν δύο πεδία εκπαίδευσης, όπου το ένα είναι διαφορετικό από το άλλο. Η Ανδραγωγική που αφορά «την τέχνη και την επιστήμη αρωγής των ενηλίκων στη μάθηση», και η Παιδαγωγική που αφορά «την τέχνη και την επιστήμη διδασκαλίας των παιδιών» (αναφέρεται στο Jarvis, P. επιμ., 2007 α, σ.213-214).

Οι διαφορές της «Παιδαγωγικής» με την «Ανδραγωγική», εντοπίζονται στα ακόλουθα σημεία:

A) Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι έχουν διαφορετική μαθησιακή συμπεριφορά από τους ανήλικους μαθητές. Οι ενήλικοι είναι «αυτοκατευθυνόμενοι». Έχουν την ικανότητα να επιλέγουν μόνοι τους αν θα μορφωθούν, και γνωρίζουν τι είδους γνώσεις θέλουν ν' αποκτήσουν. Ενώ οι ανήλικοι μαθητές είναι «εξαρτημένοι» από τους εκπαιδευτικούς για το τι, πότε, και αν πρέπει να μάθουν κάτι.

B) Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι «κουβαλούν» μαζί τους μεγάλη εμπειρία. Αυτή η εμπειρία μπορεί ν' αξιοποιηθεί και να γίνει «πηγή μάθησης». Από την άλλη πλευρά οι ανήλικοι μαθητές και η πολύ μικρή εμπειρία που έχουν δεν μπορεί ν' αποτελέσει πηγή μάθησης. Ο δάσκαλος και τα βιβλία τους, είναι αυτά που θα τους οδηγήσουν στη μάθηση.

Γ) Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι, ενδιαφέρονται να μάθουν κάτι που θα τους βοηθήσει να δώσουν λύσεις στα καθημερινά τους προβλήματα. Άρα δεν υπάρχει ένα «πρόγραμμα μάθησης τυποποιημένο», όπως γίνεται με τους ανήλικους μαθητές. Το πρόγραμμα μάθησης προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των ενήλικων εκπαιδευομένων.

Δ) Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι έχουν διαφορετικό προσανατολισμό στη μάθηση. Οι γνώσεις που θα αποκτήσουν θέλουν να έχουν εφαρμογή στη ζωή τους, ώστε να μεγιστοποιήσουν την αποδοτικότητά τους άμεσα. Σε αντίθεση με τους ανήλικους μαθητές οι οποίοι θεωρούν ότι η γνώση που αποκτούν, θα τους φανεί χρήσιμη στο μέλλον. Η ύλη που διδάσκονται είναι οργανωμένη σε γνωστικά αντικείμενα, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει με τους ενήλικους εκπαιδευόμενους. (στο Jarvis,P. επιμ. 2007α, σ.214-216).

Ο Knowles δέχτηκε αρκετές κριτικές παρατηρήσεις, κυρίως σε αυτές που αναφερόταν στον τρόπο που μαθαίνουν οι ενήλικες σε σχέση με τα παιδιά. Ο Jarvis άσκησε κριτική στο έργο του Knowles, για την τάση που έχει να παραθέτει απλώς μια απαρίθμηση χαρακτηριστικών στοιχείων, όπου κάθε επιστήμονας θα μπορούσε να προσθαφαιρέσει στοιχεία, και επιπλέον δεν έχει η ανδραγωγική «επαισθητική βάση», ώστε να υπάρχει η εγκυρότητα αυτών των στοιχείων. Δεν ανέπτυξε τις ιδέες του κριτικά αλλά περιγραφικά (στο Jarvis,P. 2007 α, σ.210, 224). Ακόμη, θεωρεί ότι η ανδραγωγική δεν είναι μια «ολοκληρωμένη θεωρία», αλλά «κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαίδευση ενηλίκων». Επιπροσθέτως υποστήριξε ότι και τα παιδιά έχουν κίνητρο για να αποκτήσουν γνώσεις και διαθέτουν και αυτά εμπειρίες έστω και μικρές, για να χρησιμοποιηθούν ως «πηγές μάθησης» (όπως αναφέρεται στο Κόκκος,Α. 2005 α, σ.51). Ο Brookfield (1986,σ.98, όπως αναφέρεται στο Jarvis, P. επιμ.2007 α), τονίζει ότι από τα έξι βασικά σημεία που προαναφέρθηκαν, μόνο το σημείο που αναφέρεται ότι οι ενήλικες «κουβαλούν» πλήθος εμπειριών είναι θεμελιωμένη. Ένα άλλο σημείο κριτικής άσκησε ο Rogers, σημειώνοντας ότι δίνει λίγη έμφαση στην επίδραση του «κοινωνικού περιγύρου» και πολύ μεγάλη στον «αυτοκαθορισμό».

Παρά τις κριτικές όμως η ανδραγωγική είναι ένα μοντέλο μάθησης που εφαρμόζεται έως και σήμερα στην εκπαίδευση ενηλίκων.

3.2 Η θεωρία της εκπαίδευσης ενηλίκων για την κοινωνική αλλαγή

Μια άλλη θεωρία εκπαίδευσης ενηλίκων είναι του Paulo Freire (1921-1997) για την κοινωνική αλλαγή. Ο Freire, γεννήθηκε στην Βραζιλία σε μια υποβαθμισμένη περιοχή, με πολλά

προβλήματα των κατοίκων. Αυτό το γεγονός επηρέασε την πορεία του, και ασχολήθηκε με την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού στη χώρα του. Κεντρικός άξονας του έργου του Freire, είναι η κοινωνική αλλαγή που θα επέλθει μέσα από την μόρφωση των ανθρώπων. Οι εκπαιδευόμενοι εντοπίζουν και αντιμετωπίζουν τα προβλήματά τους, αναπτύσσοντας την κριτική σκέψη αποκτούν ενεργητική δράση και όχι παθητική απέναντι σε αυτά. Η μέθοδος εκπαίδευσης που ανέπτυξε διαδόθηκε κυρίως την περίοδο 1960-1980. Στο περιβάλλον όπου έζησε, η κυρίαρχη τάξη ασκούσε ισχυρή πίεση στους καταπιεζόμενους πολίτες, επιβάλλοντάς τους αξίες και κουλτούρες. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να διαμορφώνουν οι καταπιεζόμενοι «αλλοτριωμένες συνειδήσεις», μια ψεύτικη εικόνα-αντίληψη της κοινωνίας, παραβλέποντας τα πραγματικά τους προβλήματα και θέλοντας να ζήσουν όπως αυτοί (όπως αναφέρεται στο Κόκκος, Α. 2005 α).

Ο Freire υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση ενηλίκων έχει ως σκοπό την απελευθέρωση του ανθρώπου. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να συνειδητοποιήσουν πρώτα ποια είναι τα πραγματικά τους προβλήματα. Η εκπαιδευτική μέθοδος που διαμόρφωσε για να επιτευχθούν τα παραπάνω είναι:

- Οι εκπαιδευτές μελετούν , διερευνούν το πλαίσιο.
- Οι εκπαιδευτές επιλέγουν «παραγωγικές λέξεις» που συνδέονται με τις συνθήκες της ζωής των εκπαιδευομένων.
- Και έτσι παρακινούνται οι εκπαιδευόμενοι να συζητήσουν, να αναλύσουν, να σκεφτούν τα πραγματικά τους προβλήματα. Μ' αυτό τον τρόπο δημιουργούνται συνθήκες εκπαιδευτικής διεργασίας και στο τέλος οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν να γράφουν και να διαβάζουν (στο Κόκκος, Α., 2005 α,σ.56-58).

Στη θεωρία του διακρίνονται δύο είδη εκπαίδευσης: α) «η εναποθετική εκπαίδευση» (banking education). Οι εκπαιδευόμενοι θεωρούνται ως αποδέκτες γνώσεων, ενισχύεται η αποστήθιση, δίχως την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. β) «η προβληματοθετική εκπαίδευση» (problem posing education). Ενισχύεται ο διάλογος του εκπαιδευτή και των εκπαιδευομένων, μέσω του οποίου απελευθερώνεται ο εκπαιδευόμενος. Δεν είναι παθητικός δέκτης, αλλά δρα ενεργητικά ώστε να επέλθει η αλλαγή, και να κατανοήσουν τη θέση που έχουν στην πραγματικότητα (Κοντάκος,Α., ΥΠ.Ε.Π.Θ.).

Η «εναποθετική εκπαίδευση» στη θεωρία του Freire, έχει κοινό σημείο με τις παραδοχές της Παιδαγωγικής και της Ανδραγωγικής , στο ότι οι ανήλικοι μαθητές είναι αποδέκτες γνώσεων χωρίς ν' αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη. Ακόμη, κοινό σημείο υπάρχει στο σημείο ότι

οι ενήλικες εκπαιδεύονται όχι για ν' αποκτήσουν στείρα γνώση όπως αναφέρθηκε παραπάνω αλλά, για να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της καθημερινότητάς τους.

Η κριτική που δέχτηκε στο έργο του ο Freire είναι η πολιτική διάσταση της εκπαίδευσης και η «δομιστική προσέγγιση» σε σχέση με άλλες προσεγγίσεις που είναι «ατομιστικές και φαινομενολογικές» (Κοντάκος, Α., ΥΠ.Ε.Π.Θ. σ.41-42). Ο Κόκκος αναφέρει την αμφισβήτησή του, κατά πόσο μπορεί να εφαρμοστεί αυτό το μοντέλο εκπαίδευσης στη δύση, διότι οι πολιτικοοικονομικές συνθήκες και οι πολιτισμικές δεν είναι ίδιες όπως σ' αυτές του τρίτου κόσμου. Συνεπώς, οι στόχοι της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι διαφορετικές. (Κόκκος, Α. 2005 α, σ.59-61). Παρόλα αυτά το έργο του έχει στοιχεία που μπορούν ν' αξιοποιηθούν στην εκπαίδευση ενηλίκων.

3.3 Η θεωρία της Μετασχηματίζουσας μάθησης - Mezirow

Ο J. Mezirow παρουσίασε το 1977, τις αρχές της θεωρίας του, της θεωρίας της «μετασχηματίζουσας μάθησης». Το έργο του επηρεάστηκε από το έργο του Γερμανού φιλοσόφου J. Habermas. Ο Κόκκος αναφέρει ότι είναι η πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στον τρόπο με τον οποίο μετασχηματίζονται οι παγιωμένες αντιλήψεις των ενηλίκων (Κόκκος, Α. 2005 α). Κεντρικό σημείο στη θεωρία του Mezirow είναι ο κριτικός στοχασμός επανεξετάζοντας τις διαστρεβλωμένες αντιλήψεις. Σύμφωνα με τη θεωρία του ο ενήλικας έχει παγιωμένες αντιλήψεις, αξίες, πεποιθήσεις για διάφορα θέματα. Οι αντιλήψεις αυτές διαμορφώθηκαν από το περιβάλλον που αναπτύχθηκε, μεγάλωσε, κοινωνικοποιήθηκε το άτομο με αποτέλεσμα να δέχεται εμπειρίες χωρίς ν' ασκεί καμία κριτική και να απορρίπτει εμπειρίες που δεν ταιριάζουν με τις δικές του. Αυτό όμως δεν είναι η πραγματική εικόνα του κόσμου, είναι η διαστρεβλωμένη εικόνα. Σημαντικό στοιχείο στη μάθηση ενηλίκων είναι ν' αναπτύξουν τον «κριτικό στοχασμό». Να μπορούν να κρίνουν τις λανθασμένες αντιλήψεις και να φτάνουν σε σημείο να τις αναθεωρούν. Ο Mezirow υποστηρίζει ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την «εκπαιδευτική διεργασία». Το μέσο που θα χρησιμοποιηθεί για να φτάσει στον παραπάνω στόχο είναι ο «στοχασμός». Στοχασμό ορίζει ο Mezirow τη διαδικασία ώστε να κρίνουμε και να επανελέγξουμε τις αντιλήψεις που έχουμε διαμορφώσει και με βάση αυτή ερμηνεύουμε την πραγματικότητα. Όταν ο στοχασμός αμφισβητεί τον καθιερωμένο τρόπο που αντιμετωπίζουμε την πραγματικότητα «τους βαθύτερους λόγους και τις συνέπειες της συμπεριφοράς μας» τότε πρόκειται για κριτικό στοχασμό. Ο ρόλος των εκπαιδευτών στη θεωρία του είναι να αφήνουν ελεύθερους τους εκπαιδευόμενους ν' αποφασίσουν, να μην τους επηρεάζουν και να μην τους

κατευθύνουν. Ο Κόκκος αναφέρει όμως, ότι υπάρχει ο κίνδυνος να αποκτήσουν πάλι «δυσλειτουργικές αντιλήψεις», λόγω έλλειψης σωστών κριτηρίων (στο Κόκκος, Α., 2005 α, σ. 75-77).

Ο Jarvis άσκησε κριτική στον Mezirow, αμφισβητώντας ότι ο άνθρωπος εξελίσσεται και γνωρίζει καλύτερα τον εαυτό του μεγαλώνοντας. (Jarvis, 2004,σ.42 στο Κόκκος, Α. 2005α, σ.77). Άλλη κριτική που δέχτηκε από τον Jarvis είναι ότι τονίζει την «χειραφέτηση» του ανθρώπου μόνο από την ψυχολογική διάσταση μη δίνοντας βαρύτητα στην κοινωνική και πολιτική δράση των ατόμων (Jarvis, 2004,σ.147 στο Κόκκος, Α. 2005α, σ.77). Ο Griffin του άσκησε κριτική σχετικά με τα αποτελέσματα που επιφέρει η μετασχηματίζουσα μάθηση. Αφορούν την αλλαγή της προσωπικότητας του εκπαιδευομένου και δεν ασχολείται καθόλου με την κοινωνική αλλαγή (Griffin,1987 Collard&Law,1989, αναφέρεται στο Κόκκος,Α., 2005 α, σ.77).

Ο Freire και ο Mezirow και ο Knowles θεωρούν την εμπειρία των εκπαιδευομένων σημαντικό στοιχείο για την εκπαίδευση των ενηλίκων. Ο Freire δε και ο Mezirow, θεωρούν ότι οι άνθρωποι πρέπει να ζουν στην πραγματικότητα πέρα από διαστρεβλωμένες εικόνες που έχουν σχηματίσει. Αυτό θα το καταφέρουν αναπτύσσοντας την κριτική τους σκέψη. Ο ρόλος του εκπαιδευτή πρέπει να είναι διαλλακτικός, να μην επιβάλλει την άποψή του, αλλά να βοηθάει τους εκπαιδευόμενους να αναζητήσουν την πραγματική αιτία των προβλημάτων. Εντοπίζοντας την αιτία των προβλημάτων μπορούν να αλλάξουν τις απόψεις τους, βλέποντας τον πραγματικό κόσμο. Οι εκπαιδευόμενοι δρουν ενεργητικά και όχι παθητικά. Βέβαια, για τον Mezirow η «αλλαγή» οδηγεί στην προσωπική και ψυχολογική αλλαγή, ενώ για τον Freire η αλλαγή οδηγεί στην κοινωνική αλλαγή.

4ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

4.1 Χρονολογική περίοδος 1951-1992

Η δια βίου μάθηση είναι προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ένας από τους βασικούς πυλώνες της Ευρωπαϊκής πολιτικής ανάπτυξης είναι και η εκπαίδευση ενηλίκων. Στόχος είναι να υπάρχουν ίσες ευκαιρίες για μάθηση, για δικαιοσύνη και ισότητα για όλους τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω των προγραμμάτων που διαμορφώνει, ώστε να αποκτήσουν υψηλά προσόντα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί ότι η εκπαίδευση ενηλίκων είναι πολύ σημαντική διότι οι πολίτες της αποκτώντας νέες δεξιότητες και ικανότητες, μπορούν να ανταποκριθούν στις νέες οικονομικές προκλήσεις που διαδραματίζονται παγκοσμίως. Εκπαιδεύοντας και καταρτίζοντας τους πολίτες της, η Ευρώπη γίνεται ανταγωνιστική, αυξάνεται η παραγωγικότητά της και γίνεται ισχυρή οικονομική δύναμη. Οι δε πολίτες της αναπτύσσουν την προσωπικότητά τους, και γίνονται ενεργοί στα κοινωνικά δρώμενα. Βέβαια, η εκπαίδευση ενηλίκων δεν ήταν προτεραιότητα από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά έγινε ένας από τους κύριους πυλώνες της μετέπειτα. Στο κεφάλαιο αυτό αναλύεται η πορεία της Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής και οι σημαντικότεροι σταθμοί της. Χρονολογικά οριοθετείται η εκπαιδευτική πολιτική που ακολούθησε η Ε.Ε. σε δύο περιόδους, λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντικότητα των γεγονότων και αποφάσεων. Πρώτη χρονολογική περίοδος από τη σύσταση της Ε.Κ.Α.Χ. (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα) μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο έως το 1992. Έως τότε η εκπαιδευτική πολιτική ήταν εθνική υπόθεση των κυβερνήσεων. Η δεύτερη χρονολογική περίοδος από το 1992 με τη συνθήκη του Μάαστριχτ έως σήμερα που υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στην πορεία της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συστάθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με τη συνθήκη των Παρισίων, έχοντας ως σκοπό να σταματήσουν οι εχθροπραξίες και να επέλθει η συμφιλίωση των γειτονικών κρατών. Το 1951 η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), με τα ιδρυτικά της κράτη-μέλη (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες) αρχίζει και ενώνει τις χώρες της Ευρώπης έχοντας ως όραμά της την οικονομική συνεργασία και την κοινή διαχείριση της βαριάς τους βιομηχανίας. Το 1957 ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ) με τη συνθήκη της Ρώμης. Στη συνθήκη της Ρώμης, προβλεπόταν η δημιουργία κοινής αγοράς

και η οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας ορίζοντας την κατάργηση των τελωνιακών δασμών μεταξύ των κρατών μελών, την κοινή γεωργική πολιτική, την απόκτηση κοινού δασμολογίου, την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων-υπηρεσιών-κεφαλαίων χωρίς εμπόδια.(Συνθήκη περί ιδρύσεως της ΕΟΚ- έγγραφο 11957Ε). Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων τονιζόταν στη συνθήκη της Ρώμης, καταργώντας κάθε διάκριση (σε σχέση με την αμοιβή, με τις συνθήκες εργασίας, ή με την ιθαγένεια των πολιτών) και ανταλλάσσοντας νέους εργαζομένους. Όπως αναφέρει και ο Σταμέλος από τότε επισημάνθηκε ότι για να γίνει πραγματικότητα η ευρωπαϊκή αγορά εργασίας έπρεπε οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εκπαιδευτούν. Σ' αυτή τη συνθήκη όμως δεν υπήρχε πρόβλεψη για την εκπαίδευση, διότι όπως αναφέρθηκε παραπάνω άλλοι ήταν οι στόχοι της, έτσι λοιπόν κάθε κράτος χάραξε την δική του εκπαιδευτική πολιτική. (Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α. 2015). Ωστόσο, όπως αναφέρει ο Σταμέλος στο άρθρο 128 της συνθήκης γίνεται αναφορά για μια ενιαία πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης που θα συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη (Μέρος 3^ο – Κοινοτική Πολιτική, Τίτλος ΙΙΙ-κεφ.2^ο άρθρο 128).

Στην πολιτική που χάραξε η ευρωπαϊκή κοινότητα για την εκπαίδευση ενηλίκων και γενικότερα για την εκπαίδευση έως το 1992, δεν υπήρξαν σημαντικές εξελίξεις. Διότι ήταν εθνική υπόθεση των κρατών. Ύστερα από την οικονομική ύφεση του 1970 οι κυβερνήσεις των κρατών μελών στρέφουν το ενδιαφέρον τους στην επαγγελματική εκπαίδευση ενηλίκων, λόγω του ότι προέκυψε ανάγκη για την κάλυψη θέσεων εργασίας από εξειδικευμένα στελέχη (Καψάλης, Α., Παπασταμάτης, Α. 2002 στο Σιπητάνου, Α., 2014, σ.87). Μετά την προσχώρηση αρκετών χωρών της Δυτικής Ευρώπης στην Ένωση μετά το 1973, η κοινή πολιτική των κρατών-μελών για την επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί προτεραιότητα. Ιδρύεται το 1975 το «Ευρωπαϊκό Κέντρο για την ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης» (CEDEFOP) (αναφέρεται στο Σιπητάνου, Α., 2014).

Αποστολή του CEDEFOP είναι να παρέχει στοιχεία στα οποία βασίζεται η πολιτική που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Βοηθάει ώστε η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση να συνδεθεί με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι οργανισμός που αποτελείται από εκπροσώπους της ευρωπαϊκής επιτροπής, των κυβερνήσεων, και των συνδικαλιστικών και εργοδοτικών οργανώσεων. Εξετάζει με τα εξειδικευμένα στελέχη του τις εξελίξεις που επηρεάζουν την απασχόληση, προβλέπει ποιες ανάγκες προκύπτουν για την ανάπτυξη και εξέλιξη των δεξιοτήτων, προωθεί τα «πλαίσια επαγγελματικών προσόντων», και παρέχει υποστήριξη και κατευθύνει τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους τρόπους αντιμετώπισης και μείωσης της ανεργίας. Ο ρόλος του οργανισμού είναι υποστηρικτικός στους νέους που ψάχνουν

εργασία, σε όσους εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο ώστε να αναπτύξουν νέες δεξιότητες και να αναζητήσουν νέες επαγγελματικές διεξόδους (CEDEFOP).

Από το 1976 και για μια δεκαετία το συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στηρίζει ψηφίσματα, δράσεις και προγράμματα για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Δίνεται μεγαλύτερη σημασία στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και ερμηνεύοντας κάποιος τις ενέργειες και τη στάση της, φαίνεται ότι η ένωση προσπαθεί να θωρακιστεί και να αντιμετωπίσει τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, ετοιμάζοντας και καταρτίζοντας το εργατικό της δυναμικό, ώστε να αυξήσει την παραγωγικότητά της και να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό όπως αναφέρεται στο Γκόβαρης, Ρουσσάκης (2008, σ. 15). Αυτή τη χρονική περίοδο πραγματοποιείται μεγάλος αριθμός προγραμμάτων που διαμορφώνουν το χώρο της εκπαίδευσης στην Ευρώπη. Τα προγράμματα αυτά έχουν ως θέμα: την προετοιμασία των νέων για την ενήλικη ζωή και την επαγγελματική τους πορεία, την εκπαίδευση των εργαζομένων μεταναστών, την εκμάθηση ξένων γλωσσών, την εκπαίδευση στις νέες τεχνολογίες, και ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και για τα δύο φύλα. (Σιπητάνου, Α. 2014,σ.89). Τα σημαντικότερα από αυτά τα προγράμματα είναι: Erasmus, Commet, Petra, Lingua, Eurotecnet (στο Γκόβαρης, Ρουσσάκης, 2008).

Σ' αυτό το πλαίσιο των δράσεων θα πρέπει να επισημανθεί και η σύσταση του «Ευρωπαϊκού Δικτύου πληροφοριών για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις εκπαιδευτικές πολιτικές – ΕΥΡΥΔΙΚΗ». Θεσπίστηκε το 1980, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λειτουργεί έως και σήμερα, και περιλαμβάνει τις 38 χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ERASMUS+. Σκοπό έχει να συγκεντρώνει, να επεξεργάζεται και να αναλύει πληροφορίες, να δημοσιεύει εκθέσεις και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, και την εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη. Συνεργάζεται με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς, όπως : EUROSTAT (Στατιστική Υπηρεσία των ευρωπαϊκών κοινοτήτων), CEDEFOP (Εθνικό Κέντρο για την ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης), ΟΟΣΑ (Οργανισμός οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης), CRELL (Κέντρο έρευνας για τη δια βίου μάθηση «εταίρος στον τομέα των δεικτών»), την Ευρωπαϊκή υπηρεσία για την ανάπτυξη της Ειδικής Αγωγής, UNESCO (Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών) (πηγή δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ).

Στο επόμενο χρονικό διάστημα και έως το 1992, η πολιτική που ακολουθεί η ευρωπαϊκή ένωση έχει ως στόχο να ενισχυθούν οι σχέσεις παιδείας και οικονομίας σε κάθε κράτος-μέλος καθώς και να βοηθήσουν τα εκπαιδευτικά συστήματα στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς (Πασιάς, 2006, σ.305-308, στο Γκόβαρης, Ρουσσάκης, 2008, σ.15).

4.2 Χρονολογική περίοδος 1992 έως σήμερα

Στη δεύτερη αυτή περίοδο της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση σημειώνονται πολλές πρωτοβουλίες και δράσεις. Θεσμοθετείται πλέον επίσημα η πολιτική της Ευρωπαϊκής ένωσης για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, διαμορφώνοντας το νομικό της πλαίσιο. Παύει η εκπαιδευτική πολιτική να είναι μόνο εθνική υπόθεση των κρατών-μελών, και αποκτά η ένωση τη δυνατότητα να παρεμβαίνει σε θέματα εκπαίδευσης. Οι σημαντικότεροι σταθμοί αυτής της περιόδου παρουσιάζονται παρακάτω.

4.2.1 Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)

Η συνθήκη του Μάαστριχτ, γνωστή και ως συνθήκη για την Ευρωπαϊκή ένωση υπογράφηκε στις 7 Οκτωβρίου του 1992 και τέθηκε σε ισχύ 1 Νοεμβρίου του 1993. Στο τρίτο κεφάλαιο της συνθήκης για «την παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση και νεολαία» στο άρθρο 126 θέτει ως σκοπό «την ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου» προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών. Η ένωση έχει ως στόχους την διάδοση των γλωσσών των κρατών-μελών, την κινητικότητα των φοιτητών και των εκπαιδευτικών, τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, την ανταλλαγή νέων, και την προώθηση της εκπαίδευσης εξ αποστάσεως. Για τη στήριξη των παραπάνω στόχων προωθεί πλήθος δράσεων.

Στο άρθρο 127 ορίζεται πρώτη φορά σε νομικό πλαίσιο η εφαρμογή πολιτικής για την επαγγελματική εκπαίδευση. Ως στόχους θέτει την βελτίωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και παροτρύνει για συνεχόμενη επαγγελματική κατάρτιση ώστε οι πολίτες της να έχουν τη δυνατότητα εξεύρεσης εργασίας, στήριξη της κινητικότητας των νέων καταρτιζόμενων και εκπαιδευτών τους, προώθηση συνεργασίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις, και συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς σε θέματα κατάρτισης. Και στα δύο άρθρα προωθεί μέτρα και δράσεις για την επίτευξη των στόχων, χωρίς όμως να παρεμβαίνει πλήρως στις νομοθετικές διατάξεις των κρατών-μελών. Η ένωση δρα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, δρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, καθοδηγεί μόνο όπου χρειάζεται τα κράτη-μέλη της (Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, 1992). Διαπιστώνουμε ότι ενώ στη συνθήκη της Ρώμης γίνεται λόγος για την οικονομική ανάπτυξη, την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα, και τη δημιουργία κοινής αγοράς, δεν υπάρχει καθόλου νομικό πλαίσιο για την επαγγελματική εκπαίδευση. Παρατηρούμε δε, ότι στη συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτει άλλες προτεραιότητες και θεσμοθετείται πλαίσιο για την εκπαίδευση γενικά, και για την επαγγελματική κατάρτιση όπως αναφέρθηκε στα άρθρα 126 και 127.

4.2.2 Λευκή Βίβλος (1993) για την «ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση»

Οι Λευκές Βίβλοι είναι έγγραφα και περιέχουν «προτάσεις κοινοτικής δράσης» για διάφορους τομείς όπως για την υγεία, μεταφορά, αθλητισμό, εκπαίδευση. Μπορεί να συνδέονται με τις πράσινες βίβλους, που σκοπό έχουν να τεθούν σε διαβούλευση σε ευρωπαϊκό επίπεδο διάφορα θέματα. Αν η γνώμη του Συμβουλίου είναι θετική τότε μπορεί να ακολουθήσουν προγράμματα δράσης.

Την περίοδο αυτή η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει προβλήματα χαμηλής παραγωγικότητας, ως απόρροια αυτού τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και υποαπασχόλησης των πολιτών στα κράτη-μέλη της. Για να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα η Επιτροπή, χαράσσει μια σειρά από προτάσεις που συνθέτουν τη «Λευκή Βίβλο Delors για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα, και την απασχόληση» το 1993. Δίνεται μεγάλη έμφαση στον παράγοντα άνθρωπο, στην κατάρτισή του, και στη συνεχή εκπαίδευσή του ώστε να αποκτήσει τα προσόντα που απαιτούνται για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας πιο ανταγωνιστικός. Με αυτό τον τρόπο η Ένωση θεωρεί ότι γίνεται πιο παραγωγική και αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της παγκόσμιας αγοράς. Προϋπόθεση όλων αυτών ήταν η χορήγηση οικονομικών πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Τα βασικά σημεία του παρόντος Λευκού Βιβλίου είναι:

- Δίνεται προτεραιότητα στην ποιότητα της εκπαίδευσης, στην έρευνα, και την τεχνολογία.
- Προωθεί τους ευρωπαίους πολίτες στη συνεχιζόμενη κατάρτιση για να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί.
- Ίσες ευκαιρίες απασχόλησης για τους άνεργους, ώστε να προσπελάσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό και τα επακόλουθα αυτού, προωθώντας τις ομάδες-στόχους όπως νέους, γυναίκες και μακροχρόνια άνεργους (Σιπητάνου, 2014).

Βέβαια, δεν υπήρξε η δέσμευση από τα κράτη-μέλη της ένωσης διότι ήταν δύσκολο να υλοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι (EUR-Lex).

4.2.3 Λευκή Βίβλος (1995) «για την εκπαίδευση και την κατάρτιση-προς την κοινωνία της γνώσης».

Η Λευκή Βίβλος (1995) προς την κοινωνία της γνώσης, αποτελεί εφαρμογή της προηγούμενης Λευκής Βίβλου, που έδινε μεγάλη σημασία στον ανθρώπινο παράγοντα. Σε μια κοινωνία που συνεχώς εξελίσσεται, οι τεχνολογικές καινοτομίες διαδέχονται η μια την άλλη, οι πολίτες της θα έρθουν αντιμέτωποι με πολύπλοκες καταστάσεις που θα πρέπει να αντιμετωπίσουν. Πρέπει λοιπόν να αποκτήσουν γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες ώστε να μη βρεθούν αποκλεισμένοι επαγγελματικά και κοινωνικά. Ο κάθε ευρωπαίος πολίτης πρέπει να αδράξει την ευκαιρία και να αναπτυχθεί προσωπικά. Δεν πρέπει να δημιουργηθεί χάσμα μεταξύ των πολιτών που γνωρίζουν και αυτών που δεν γνωρίζουν. Αντικείμενο του Λευκού Βιβλίου είναι να σχεδιάσει το δρόμο προς τη νέα κοινωνία. Περιλαμβάνει προτάσεις και στόχους στους τομείς της εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα συμβάλλουν συμπληρωματικά με τους σχεδιασμούς των εθνικών αρχών. Υπερτονίζει ότι «η κοινωνική ένταξη, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων απασχόλησης και η προσωπική ανάπτυξη» συνδέονται μεταξύ τους και αποτελούν υποχρεώσεις των ευρωπαίων πολιτών. Το παρόν Λευκό Βιβλίο δίνει έμφαση σε πέντε σημεία:

- «στην ενθάρρυνση της απόκτησης γνώσεων»
 - «στην προσέγγιση του σχολείου με την επιχείρηση»
 - «στην καταπολέμηση του αποκλεισμού»
 - «στην κατοχή τριών ευρωπαϊκών γλωσσών»
 - «στην ισότιμη αντιμετώπιση της υλικής επένδυσης και της επένδυσης σε κατάρτιση»
- (Λευκό Βιβλίο, 1995).

Το δεύτερο σημείο, η προσέγγιση του σχολείου με την επιχείρηση συνδέεται με τη μαθητεία που το ΥΠ.Π.Ε.Θ. με το νόμο 4386/2016 έκανε ρυθμίσεις για τους αποφοίτους των επαγγελματικών λυκείων, και χρόνο με το χρόνο εκδηλώνεται μεγάλο ενδιαφέρον από πλευράς των αποφοίτων και των επιχειρήσεων.

4.2.4 Ευρωπαϊκό έτος Δια βίου μάθησης (1996)

Το 1996 ανακηρύσσεται ως ευρωπαϊκό έτος της Δια βίου μάθησης, με απόφαση (άρθρο 95/2493/EK) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Ως στόχο έχει:

- να ευαισθητοποιήσει τους ευρωπαίους πολίτες για τη σημασία που έχει να επιμορφώνονται, να καταρτίζονται και να επανακαταρτίζονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους

- να προωθήσει τη συνεργασία της εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις (αυτό αναφερόταν και τονιζόταν ως ένα από τα σημαντικά σημεία της Λευκής Βίβλου του 1995, προς την κοινωνία της γνώσης)
- να υπάρξει επαγγελματική αναγνώριση των προσόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- να υπάρχουν ίσες ευκαιρίες για επιμόρφωση για όλους τους ευρωπαίους πολίτες χωρίς εξαιρέσεις.

Κάθε κράτος-μέλος ορίζει αρμόδιο φορέα για την εφαρμογή των μέτρων σε εθνικό επίπεδο. Οργανώθηκαν περίπου 5.000 εκδηλώσεις, με τη μορφή σεμιναρίων-συνεδρίων αξίας 34 εκατομμυρίων Ecu. Συμμετείχαν νέοι παράγοντες και έγινε διάχυτη η διάσταση της δια βίου μάθησης όπου μέχρι τώρα ασχολούνταν μόνο οι ειδικοί(EUR-Lex).

4.2.5 Η διακήρυξη της Μπολόνια (1999) και ο Ευρωπαϊκός χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Τον Ιούνιο του 1999, 29 Υπουργοί Παιδείας μεταξύ αυτών και της Ελλάδας ψηφίζουν τη διακήρυξη της Μπολόνια που βασικό σκοπό έχει τη συνεργασία στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης. Οι υπουργοί παίρνουν αποφάσεις και δεσμεύονται για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΧΑΕ).

Βασικοί στόχοι είναι η κινητικότητα των φοιτητών και η προώθηση της Ευρωπαϊκής ανώτατης εκπαίδευσης, ώστε να είναι ανταγωνιστικά τα ευρωπαϊκά ανώτατα ιδρύματα διεθνώς.

Τα κύρια σημεία της διακήρυξης της Μπολόνια είναι:

- ✓ η εφαρμογή ενός συστήματος ακαδημαϊκών τίτλων σπουδών που εύκολα θα αναγνωρίζονται, θα συγκρίνονται και θα αξιολογούνται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- ✓ η εφαρμογή ενός συστήματος 2 κύκλων σπουδών. Ο πρώτος κύκλος αναφέρεται στις προπτυχιακές σπουδές με διάρκεια τουλάχιστον 3 χρόνια, και ο δεύτερος κύκλος σπουδών αναφέρεται στο μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών αφού πρώτα ολοκληρωθεί ο κύκλος των προπτυχιακών σπουδών
- ✓ η εφαρμογή ενός συστήματος μεταφοράς μονάδων (ECTS) για την προώθηση της κινητικότητας φοιτητών, ερευνητών χωρίς εμπόδια σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ένωσης
- ✓ η συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών για θέματα διασφάλισης ποιότητας

- ✓ η διάχυση της ευρωπαϊκής διάστασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχοντας τα ιδρύματα μεταξύ τους κοινά στοιχεία σε θέματα οργάνωσης, μαθημάτων, κλάδων (IKY).

Η διακήρυξη της Μπολόνια εφαρμόζεται σήμερα από 48 χώρες. Την διακήρυξη για την Ελλάδα υπέγραψε ο τότε Έλληνας Υπουργός Παιδείας Γεράσιμος Αρσένης. Έως το 2010 οι υπουργοί παιδείας συναντιόνταν κάθε δύο χρόνια (τώρα κάθε τρία χρόνια) για να αναλύουν, να εκτιμούν τα αποτελέσματα και να χαράσσουν νέες κατευθύνσεις για το επόμενο διάστημα. Η διαδικασία της Μπολόνια δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης των κρατών-μελών της ένωσης. Όμως, αποτελεί δέσμευση κάθε χώρας που συμμετέχει στη διακήρυξη για να αλλάξει και να εναρμονίσει το εκπαιδευτικό της σύστημα στην ευρωπαϊκή διάσταση της ανώτατης εκπαίδευσης. (EUR-Lex). Ωστόσο, παρατηρούμε για άλλη μια φορά την έμφαση που δίνουν σε θέματα ανταγωνιστικότητας και απασχολισιμότητας.

4.2.6 Στρατηγική της Λισσαβώνας

Τον Μάρτιο του 2000 οι ηγέτες των κυβερνήσεων χάραξαν μια νέα στρατηγική για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο γενικός στρατηγικός στόχος ήταν έως το 2010 να γίνει η Ευρώπη «η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή» (Επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων C142/01). Θέλησαν να πρωτοπορήσουν στις νέες οικονομικές προκλήσεις που ελάμβαναν χώρα, στην «παγκοσμιοποίηση της οικονομίας» και στις νέες τεχνολογικές προκλήσεις που εμφανίστηκαν απότομα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προχώρησε σε διάφορες νομοθετικές διατάξεις και ρυθμίσεις. Αυτή η στρατηγική που ακολούθησαν οι αρχηγοί των κρατών ονομάστηκε στρατηγική της Λισσαβώνας και έπρεπε να δράσουν σε διάφορους τομείς. Δόθηκε μεγάλη προτεραιότητα στην εκπαίδευση και την δια βίου μάθηση διότι υποστήριζαν ότι «ηγέτιδα οικονομία της γνώσης γίνεται ανά την υφήλιο μόνο με την εκπαίδευση». Ωστόσο, ενώ ο πρώτος στόχος φαινόταν εύκολα υλοποιήσιμος καθυστέρησε να επιτευχθεί λόγω της αργής ανάκαμψης της οικονομίας. Το υψηλό ποσοστό ανεργίας, η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, η γήρανση του πληθυσμού, η αναντιστοιχία προσφοράς και ζήτησης ήταν τα προβλήματα που δημιούργησαν αδυναμία στην αγορά εργασίας (EUR Lex). Όλα αυτά τα προβλήματα έπρεπε να αντιμετωπιστούν ώστε να αυξηθεί η απασχόληση των ευρωπαίων πολιτών. Οι ηγέτες των κυβερνήσεων επισήμαναν ότι η επένδυση στην έρευνα και την εκπαίδευση μπορούν να αυξήσουν την απασχόληση. Τα παραπάνω θα επιτυγχάνονταν

αυξάνοντας την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο και δίνοντας προτεραιότητα στη δια βίου μάθηση (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-τριτοβάθμια εκπαίδευση).

Η πραγμάτωση της δια βίου μάθησης θα γινόταν, αναπτύσσοντας στενές σχέσεις μεταξύ τους οι επιχειρήσεις, οι κοινωνικοί εταίροι και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Πρόσβαση στη γνώση θα έπρεπε να έχουν όλοι οι πολίτες και ιδιαίτερα οι μειονεκτικές ομάδες, χωρίς φραγμό. Προώθησαν την κινητικότητα στην Ευρώπη και δημιούργησαν ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο με κοινά σημεία αναφοράς για την αναγνώριση των προσόντων και ικανοτήτων. Για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω, έπρεπε να γίνουν πολύ γρήγορα οι μεταρρυθμίσεις, καθώς επίσης και η χάραξη των εθνικών πολιτικών των κυβερνήσεων που έπρεπε να γίνουν σύμφωνα με τους στόχους που τέθηκαν στη στρατηγική της Λισσαβώνας. Κάθε δύο χρόνια το Συμβούλιο και η Επιτροπή θα συναντώνται και θα αποτιμούν την πρόοδο των δράσεων για την επίτευξη των στόχων. Για την επίτευξη όλων των παραπάνω το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης το Μάρτιο του 2001 ενέκρινε 3 στόχους και 13 συγκεκριμένους στόχους για τα εκπαιδευτικά συστήματα σε σχέση με την ποιότητα, την πρόσβαση και το άνοιγμα στον κόσμο.

Τον Μάρτιο του 2002 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το πρόγραμμα εφαρμογής των στόχων. Το πρόγραμμα αφορά όπως αναφέρθηκε, τους 3 κύριους στόχους οι οποίοι αναλύονται σε 13 επιμέρους στόχους και 42 κεντρικά ζητήματα. Γίνεται αναφορά πως οι στόχοι μπορεί να είναι φιλόδοξοι αλλά, είναι ρεαλιστικοί και προς όφελος των ευρωπαίων .

Οι στόχοι που έθεσαν είναι:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: «βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

Στόχος 1: «βελτίωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών». Το εκπαιδευτικό προσωπικό της ευρωπαϊκής ένωσης είναι γερασμένο, χρειάζεται υποστήριξη και ενίσχυση του ρόλου του εκπαιδευτικού για την απόκτηση δεξιοτήτων. Απαιτείται δε, η επάρκεια εκπαιδευτικού προσωπικού και η προσέλκυση ατόμων στην εκπαίδευση που έχουν εμπειρία σε άλλους επαγγελματικούς τομείς.

Στόχος 2: «ανάπτυξη δεξιοτήτων για την κοινωνία της γνώσης». Προσδιορισμός του τι σημαίνει βασικές δεξιότητες. Δημιουργία ενός πλαισίου ικανοτήτων που να ισχύει για όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ικανότητες-κλειδιά όπως αλλιώς ονομάζονται αναφέρονται στην ικανότητα ανάγνωσης, γραφής, αριθμητικής, ξένες γλώσσες, χρήση τεχνολογίας, κοινωνικές δεξιότητες, γενική μόρφωση. Επισημαίνεται η απόκτηση βασικών δεξιοτήτων από τα άτομα

με ειδικές ανάγκες, ή αυτών που δεν ανήκουν στις ευνοημένες ομάδες, για να μην υποστούν επαγγελματικό και κοινωνικό αποκλεισμό.

Στόχος 3: «εξασφάλιση της πρόσβασης όλων στις ΤΠΕ». Χρειάζεται να υπάρχει επαρκής εξοπλισμός ώστε όλα τα σχολεία να έχουν υποδομή πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες, αλλά και οι εκπαιδευτικοί να επιμορφωθούν στη χρήση τους και στη διδασκαλία με τη χρήση της τεχνολογίας.

Στόχος 4: «αύξηση της προσέλευσης στις τεχνολογικές και επιστημονικές σπουδές». Δημιουργία κινήτρων ώστε από μικρή ηλικία οι νέοι να αγαπήσουν αλλά και να επιλέξουν σπουδές στις θετικές επιστήμες, στις επιστήμες της τεχνολογίας και σε τομείς που υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού.

Στόχος 5: «βέλτιστη χρήση των πόρων». Για να υπάρχει δια βίου μάθηση προϋποθέτει και επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο, διότι για να είναι ανταγωνίσιμη η Ευρώπη και στο μέλλον χρειάζεται οι πολίτες της να αποκτήσουν δεξιότητες.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: «διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης»

Στόχος 1: «ανοικτό περιβάλλον μάθησης». Τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης παρουσιάζουν πολυπλοκότητα. Πρέπει να γίνουν απλά και προσβάσιμα, ώστε όλοι οι πολίτες της να κινούνται από το ένα εκπαιδευτικό σύστημα στο άλλο, να μπορούν να μεταφέρουν και να αναγνωρίσουν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους σε ένα απλό και σαφές ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Στόχος 2: «ελκυστικότερη μάθηση». Πρέπει να γίνει συνείδηση του ευρωπαϊκού πολίτη ότι δεν αρκούν οι βασικές σπουδές, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του θα πρέπει να επιμορφώνεται για να απολαύσει οι ίδιοι αλλά και η ένωση τα οφέλη της οικονομίας. Σ' αυτό θα συμβάλλουν όχι μόνο τα εκπαιδευτικά συστήματα αλλά και η οικογένεια και η τοπική κοινωνία.

Στόχος 3: «προώθηση της ενεργοποίησης του πολίτη, της ισότητας των ευκαιριών και της κοινωνικής συνοχής». Όλοι πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες στη μάθηση. Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα με ειδικές ανάγκες, με μαθησιακές δυσκολίες, στις ευπαθείς ομάδες, και σε όσους ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές, ώστε να μην αποκλειστούν κοινωνικά και επαγγελματικά, και να επέλθει η κοινωνική συνοχή. Συμφωνήθηκε έως το τέλος του 2010, να

μειωθεί ο αριθμός στο μισό για όσους δεν φοιτούν στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση ηλικίας από 18 με 24 ετών.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: «συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ανοικτά στον ευρύτερο κόσμο»

Στόχος 1: «ενίσχυση των δεσμών με τον κόσμο της έρευνας και της εργασίας καθώς και με την ευρύτερη κοινωνία». Άνοιγμα και συνεργασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τον επιχειρηματικό και ερευνητικό κόσμο και με την κοινωνία προς όφελος όλων των πλευρών. Προτρέπουν για συμμετοχή των γονέων, των τοπικών φορέων και οργανισμών στη σχολική ζωή, για ανταλλαγή και αξιοποίηση εμπειριών και ιδεών.

Στόχος 2: «ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος». Προάγει την αξία του επιχειρηματικού πνεύματος, την ανάληψη κινδύνων και την ανάληψη πρωτοβουλιών. Προτρέπει τα άτομα να ανοίξουν δικές τους επιχειρήσεις και επισημαίνει την ανάπτυξη νέων μορφών επιχειρήσεων που αποτελεί μεγάλη συμβολή για την οικονομία και την κοινωνία.

Στόχος 3: «βελτίωση της εκμάθησης ξένων γλωσσών». Στην Ευρώπη υπάρχει ποικιλομορφία στις γλώσσες. Για να μπορούν όμως οι πολίτες της να επικοινωνούν μεταξύ τους, χρειάζεται να μπορούν να μιλούν τουλάχιστον 2 επιπλέον γλώσσες της μητρικής. Προτρέπει για την εκμάθηση ξένων γλωσσών και τη χρήση αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας αυτών.

Στόχος 4: « αύξηση κινητικότητας και ανταλλαγών». Με την κινητικότητα οι πολίτες και ειδικά οι νέοι αποκτούν ευρωπαϊκή συνείδηση, ιθαγένεια και νοοτροπία. Υποστηρίζει την κινητικότητα των νέων, των ερευνητών, και των εκπαιδευτικών.

Στόχος 5: «ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας». Οι πολίτες πρέπει να μπορούν να μετακινούνται ανά την Ευρώπη και να εργάζονται σε άλλες χώρες αυτής. Πρέπει να μπορούν να «κουβαλούν» μαζί τους τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους, εφαρμόζοντας ένα κοινό σύστημα προσόντων που θ' αναγνωρίζεται σε όλη την Ευρώπη (Επίσημη εφημερίδα των Ε.Κ. C142/01).

Μετά από σειρά προγραμμάτων εφαρμογής των στόχων και σύνταξης εκθέσεων, και επεξεργασίας δεικτών το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν ήταν ευχαριστημένο από την πορεία και τα αποτελέσματα. Φοβούμενοι ότι θα παρέλθει η δεκαετία χωρίς αποτελέσματα, συμπέραναν ότι για να επιτευχθούν οι στόχοι για την εκπαίδευση και κατάρτιση πρέπει να ακολουθήσουν πιο γρήγορους ρυθμούς οι μεταρρυθμίσεις. Τα στοιχεία έδειχναν ότι ο αριθμός των ατόμων

που συμμετείχαν στην κινητικότητα δεν ήταν ο επιθυμητός. Η έλλειψη χρηματοδότησης και το ανεπαρκές οργανωτικό πλαίσιο συνέβαλλαν σε αυτό. Υστερούσαν συγκρίνοντας τους δείκτες με τις ΗΠΑ και της Ιαπωνίας.(Επίσημη εφημερίδα της Ε..Ε. C104).

Για τη μέτρηση της προόδου των προγραμμάτων χρησιμοποιούσαν την «ανοικτή μέθοδο συντονισμού». Η ανοικτή μέθοδος συντονισμού είναι ένα εργαλείο, όπου χρησιμοποιώντας στατιστικές και δείκτες, μετράει κατά πόσο έχουν επιτευχθεί οι στόχοι της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Είναι πλαίσιο συνεργασίας ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό να συγκλίνουν στους κοινούς στόχους για την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Επιπλέον βοηθάει τα κράτη-μέλη να αναπτύξουν τις πολιτικές τους. Οι χώρες μεταξύ τους συζητούν τα προβλήματα, προτείνουν λύσεις, συντάσσουν εκθέσεις και προβάλλουν τις καλές πρακτικές. Εφαρμόζεται και σε άλλους τομείς όπως για την απασχόληση, τη νεολαία, την κοινωνική προστασία (EUR-Lex).

Τα σημαντικότερα προγράμματα της Δια Βίου Μάθησης για τη χρονολογική περίοδο 2007-2013 ώστε να τεθούν σε εφαρμογή οι στόχοι της Λισσαβώνας αφορούν την κινητικότητα των νέων, των εκπαιδευτικών και των ερευνητών. Σκοπός αυτών των προγραμμάτων είναι να γνωρίσουν τους πολιτισμούς της Ευρώπης, να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες, και να υιοθετήσουν τις καλές πρακτικές.

Το πρόγραμμα COMENIUS αφορά δράσεις κινητικότητας των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Πρόκειται για συνεργασίες μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σχολικής και προσχολικής ηλικίας, με σκοπό να γνωρίσουν οι νέοι το πλήθος των ευρωπαϊκών πολιτισμών και να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για την προσωπική τους ανάπτυξη.

ERASMUS, πρόκειται για πρόγραμμα που αφορά την κινητικότητα των φοιτητών και των καθηγητών τους στην Ευρώπη, καθώς επίσης και τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης ώστε να αποκτήσουν νέες εμπειρίες και να τους προετοιμάσει για τον επαγγελματικό βίο στην Ευρώπη.

Το πρόγραμμα LEONARDO DA VINCI αφορά δράσεις στο χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σκοπό έχει να ενεργοποιήσει τα άτομα να συμμετέχουν στο πρόγραμμα να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για την προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη και να κάνει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση περισσότερο ελκυστική.

Πρόγραμμα GRUNDTVIG, αφορά δράσεις στους τομείς εκπαίδευσης ενηλίκων, ανεξάρτητα αν το εκπαιδευτικό ίδρυμα παρέχει τυπική, μη τυπική ή άτυπη εκπαίδευση. Στόχος του προγράμματος η απόκτηση και βελτίωση γνώσεων (IKY).

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας ήταν η κινητικότητα των νέων και η δημιουργία ενός κοινού πλαισίου προσόντων και δεξιοτήτων ώστε να μπορούν να μετακινούνται και να εργάζονται σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Έτσι λοιπόν, το 2005 θεσπίστηκε το EUROPASS. Σκοπός ήταν και είναι, να μπορούν οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να κινούνται στις χώρες κράτη-μέλη και να παρουσιάζουν τα προσόντα και τις δεξιότητες που απέκτησαν με τρόπο αποτελεσματικό. Το Europass βοηθάει να κατανοηθούν καλύτερα οι ικανότητες και οι γνώσεις χρησιμοποιώντας κοινά εργαλεία καταγραφής με τον ίδιο δομημένο τρόπο από όλα τα κράτη-μέλη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM 2013).

Το Europass αποτελείται από 5 έγγραφα: α) το βιογραφικό σημείωμα που περιλαμβάνει παρουσίαση δεξιοτήτων και προσόντων, β) διαβατήριο γλωσσών που περιλαμβάνει αυτοαξιολόγηση γλωσσικών δεξιοτήτων, γ) κινητικότητα Europass που περιέχει καταγραφή γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν σε άλλες χώρες, δ) το συμπλήρωμα πιστοποιητικού είναι ένα επεξηγηματικό σημείωμα ώστε να υπάρχει καλύτερη κατανόηση στο εξωτερικό για τις ικανότητες και δεξιότητες που έχει αποκτήσει ο κάτοχός του (είναι συμπληρωματικό έγγραφο και δεν αντικαθιστά το πρωτότυπο πιστοποιητικό επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης), ε) το παράρτημα διπλώματος που είναι ότι και το συμπλήρωμα πιστοποιητικού όμως για την τριτοβάθμια εκπαίδευση (στην ιστοσελίδα europass-edefop).

4.2.7 Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλομορφία. Τα εκπαιδευτικά τους συστήματα επίσης, έχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους. Για να πραγματοποιηθεί η κινητικότητα των νέων στην Ευρώπη είτε για δουλειά είτε για σπουδές, θα πρέπει να υπάρχει ένα κοινό αποδεκτό διαφανές σύστημα αναγνώρισης των γνώσεων τους, ικανοτήτων και δεξιοτήτων τους. Το 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με εμπειρογνώμονες πρότεινε ένα σχέδιο με 8 επίπεδα μαθησιακών γνώσεων. Στόχος η προώθηση της δια βίου μάθησης, αλλά να υπάρχει και η δυνατότητα να αναγνωρίζονται με διαφάνεια οι γνώσεις και οι σπουδές των πολιτών όταν μετακινούνται σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Ύστερα από προτάσεις και τροποποιήσεις θεσπίστηκε το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ) το Φεβρουάριο του 2008. Οι πιο πολλές ευρωπαϊκές χώρες προχώρησαν στη δημιουργία ενός Εθνικού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων, θέλοντας να συγκλίνουν τα στοιχεία τους με αυτά του ευρωπαϊκού πλαισίου. Το πλαίσιο περιγράφει τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων εύκολα και με διαφάνεια. Βοηθάει όσους θέλουν να αλλάξουν χώρα για δουλειά ή εκπαιδευτικό ίδρυμα για σπουδές. Από το 2012 και έπειτα τα πιστοποιητικά επαγγελματικών προσόντων

αναφέρονται στα επίπεδα του ΕΠΕΠ. Ένα άλλο σημείο σπουδαιότητας ήταν η «διασφάλιση της ποιότητας» για την εφαρμογή του ΕΠΕΠ. Η διασφάλιση της ποιότητας θα οδηγούσε στη βελτίωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι αρχές που διατυπώθηκαν αφορούσαν πως κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να κάνει συχνές αξιολογήσεις των προγραμμάτων του, και ολόκληρου του ιδρύματος. Η αξιολόγηση πρέπει να γίνεται και από εξωτερικούς φορείς ώστε να υπάρχει η αντικειμενικότητα. Επιπλέον, πρέπει να γίνονται επιθεωρήσεις στους φορείς που αξιολογούν. Να εφαρμόζεται το πλαίσιο αναφοράς δίνοντας έμφαση στα μαθησιακά αποτελέσματα. Τα συστήματα διασφάλισης πρέπει να έχουν: ξεκάθαρους και μετρήσιμους στόχους, πόρους, να κάνουν αυτοαξιολόγηση, να εφαρμόζουν διαδικασίες ανατροφοδότησης, να δημοσιοποιούν τα αποτελέσματά τους, να συνεργάζονται με όλους του φορείς που έχουν σχέση με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Τι ακριβώς όμως όρισε η Ευρωπαϊκή Ένωση δεξιότητες, ικανότητες; Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όρισε στις 23 Απριλίου του 2008 ως:

«γνώσεις» οι πληροφορίες που αποκτά κάποιος και έχουν γίνει κτήμα του, ύστερα από τη συμμετοχή του στη μαθησιακή διαδικασία. Οι γνώσεις που αποκτά μπορεί να έχουν σχέση με την εργασία του ή με τις σπουδές του. Στο ΕΠΕΠ οι γνώσεις κατηγοριοποιούνται σε θεωρητικές ή αντικειμενικές.

«δεξιότητες» είναι η δυνατότητα που έχει κάποιος να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα, επιλύοντας προβλήματα ή εφαρμόζοντας τη γνώση που έχει αποκτήσει. Στο ΕΠΕΠ οι δεξιότητες χαρακτηρίζονται ως νοητικές ή πρακτικές.

«ικανότητες» είναι οι προσωπικές δυνατότητες που έχει ένα άτομο να κάνει κάτι. Στο ΕΠΕΠ η ικανότητα αφορά την υπευθυνότητα ή την αυτονομία.

Ξεκινώντας από το επίπεδο 1, που αφορά τις βασικές γνώσεις όσο ανεβαίνουν τα επίπεδα κατατάσσονται μαθησιακά αποτελέσματα που απαιτούν πιο εξειδικευμένες γνώσεις σε επίπεδο εργασίας ή σπουδών (Εκδόσεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2009).

4.2.8 «ΕΥΡΩΠΗ 2020» για την εκπαίδευση και κατάρτιση

Οι οικονομικές και οι τεχνολογικές προκλήσεις δε σταματούν να εμφανίζονται. Επιπλέον, η κρίση πήγε πολύ πίσω την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Αυτά τα προβλήματα έπρεπε να αντιμετωπιστούν. Για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις η ευρωπαϊκή ένωση έθεσε ένα νέο πλαίσιο στρατηγικών στόχων βασιζόμενο σε 5 πυλώνες. Στην απασχόληση, στην έρευνα και την ανάπτυξη, την κλιματική αλλαγή και την ενέργεια, την εκπαίδευση και την αντιμετώπιση

της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Όλοι οι στόχοι που τέθηκαν για τους παραπάνω πυλώνες αλληλοσυνδέονται και οδηγούν στο να γίνει η Ευρώπη οικονομική δύναμη. Έτσι λοιπόν η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ένα νέο πλαίσιο στρατηγικών στόχων για την «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020», που βασίζεται στο πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010».

Βασικός σκοπός συνεχίζει να είναι ο ίδιος: να γίνει μια Ευρώπη που θα βασίζεται στη γνώση. Κύριος στόχος στο πλαίσιο της στρατηγικής να παρέχει υποστήριξη στα κράτη-μέλη για να αναπτύξουν και άλλο τα εκπαιδευτικά τους συστήματα, να υπάρξει ολοκλήρωση της προσωπικής, κοινωνικής και της επαγγελματικής ανάπτυξης των ατόμων, αλλά και οικονομική ανάπτυξη – απασχόληση για όλους τους πολίτες και συμμετοχή τους στα κοινά. Ο κύριος στόχος θα πρέπει να επιτευχθεί για να γίνει η Ευρώπη «ηγετική οικονομία της γνώσης», αυτό τονίζοταν και στη στρατηγική της Λισσαβώνας όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Οι τέσσερις στρατηγικοί στόχοι που τέθηκαν για την εκπαίδευση επιδιώκουν:

1. Να αναπτυχθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών-μελών για να πραγματοποιηθεί η δια βίου μάθηση και η κινητικότητα. Μέσω αυτής θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί.

2. Να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης, δίνοντας μεγάλη σημασία στο επίπεδο των βασικών δεξιοτήτων, δηλαδή γραφή, ανάγνωση, αριθμητική, βελτίωση γλωσσικών δεξιοτήτων, εξοικείωση με την τεχνολογία. Για να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης πρέπει να εκπαιδευτούν οι διδάσκοντες. Σημαντικό επίσης, είναι να βελτιωθεί η διοίκηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αξιοποιώντας πόρους είτε από το δημόσιο είτε από τον ιδιωτικό τομέα.

3. Να συμμετέχουν όλοι στην εκπαίδευση, ακόμη και αυτοί που ανήκουν σε ομάδες που προέρχονται από «μειονεκτικό περιβάλλον». Πρέπει να υπάρξει κοινωνική συνοχή και να διασφαλιστεί η συμμετοχή των ατόμων στα κοινά χωρίς φραγμούς.

4. Να ενθαρρύνουν τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και την καλλιέργεια επιχειρηματικού πνεύματος σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αυτές θα οδηγήσουν σε μια συνεχόμενη οικονομική ανάπτυξη.

Θέτουν κοινά κριτήρια και δείκτες για να μετρήσουν την πρόοδο των στόχων. Η Ευρωπαϊκή ένωση θα συνεργάζεται με τις κυβερνήσεις για τον τρόπο που θα ακολουθούν για να βελτιώνουν τους δείκτες και να επέλθουν τα θετικά αποτελέσματα. Μια σειρά από εκθέσεις, και αξιολογήσεις θα πρέπει να εκτιμώνται και να επανεκτιμώνται στις χρονικές περιόδους που

ορίζουν. Τα αποτελέσματα και οι καλές πρακτικές θα διαχέονται σε όλα τα κράτη-μέλη για να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ τους στον τομέα της εκπαίδευσης.

Εφαρμόζεται και πάλι η «ανοικτή μέθοδος συντονισμού». Τα κράτη-μέλη θέτουν όρους και θα αξιολογούν τα παρακάτω 5 σημεία:

- έως το 2020 ποσοστό 15% των ενηλίκων και κυρίως των ανειδίκευτων θα πρέπει να συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση.

- έως το 2020 οι πολίτες θα πρέπει να έχουν αποκτήσει το επίπεδο των βασικών δεξιοτήτων. Τα άτομα ηλικίας 15 ετών που δεν έχουν το επιθυμητό επίπεδο στις βασικές δεξιότητες να είναι μικρότερο από το ποσοστό 15%.

- έως το 2020 άτομα ηλικίας 30-34 ετών με σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να αγγίζουν το 40%.

- έως το 2020 τα άτομα που εγκαταλείπουν νωρίς την εκπαίδευση θα πρέπει να έχουν ποσοστό μικρότερο του 10%.

- έως το 2020 το 95% των παιδιών από 4 έως 6 ετών θα πρέπει να συμμετέχουν στην προσχολική εκπαίδευση, διότι έτσι θα έχει επιτυχία στην εκπαιδευτική του πορεία (Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε., 2009).

Τα ποσοστά που αφορούν τη συμμετοχή της Ελλάδας στη δια βίου μάθηση είναι χαμηλά σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μόνο το 3% άτομα ηλικίας 25-64 ετών συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση, με το χαμηλότερο ποσοστό να κατέχει η Βουλγαρία (1,2%).

Επίσης, είναι πολύ χαμηλό το ποσοστό των αγροτών-εργατών ηλικίας 55 και άνω σε σχέση με τα στελέχη επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση. Μικρό ποσοστό στη συμμετοχή της δια βίου μάθησης παρουσιάζουν άτομα με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης σε σχέση με αυτό που έχουν υψηλού επιπέδου εκπαίδευση. Επιπλέον μικρό ποσοστό παρουσιάζουν άτομα που ζουν σε αγροτικές περιοχές σε σχέση με όσους ζουν στις αστικές περιοχές. (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης).

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

5.1 Ο ρόλος του

Ως εκπαιδευτής ενηλίκων ορίζεται «ο επαγγελματίας που διαθέτει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την άσκηση του επαγγέλματός του, και την απαιτούμενη πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια για τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων και την επαγγελματική κατάρτιση στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης...». Ο εκπαιδευτής ενηλίκων προσαρμόζει τους μαθησιακούς στόχους ανάλογα με τις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Χρησιμοποιεί τις τεχνικές διδασκαλίας ανάλογα με την ομάδα και τις ανάγκες της, για να επιτευχθεί το μαθησιακό αποτέλεσμα. Επιπλέον πρέπει να έχει και τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες για να συντονίζει και να εκπαιδεύει τους ενήλικες (ΦΕΚ 2844/2012).

Όπως αναφέρει ο Βεργίδης, ο εκπαιδευτής ενηλίκων ασκεί έναν πολύπλοκο ρόλο. Δεν μεταδίδει απλώς γνώσεις, αλλά λειτουργεί ως «διευκολυντής» που οργανώνει, καθοδηγεί και συντονίζει τη διαδικασία μάθησης. Παράλληλα όμως συνδέει τους καταρτιζόμενους με τους φορείς της τοπικής κοινωνίας, με σκοπό την επαγγελματική τους απορρόφηση. Είναι ο εμψυχωτής της ομάδας και αυτός που θα αντιμετωπίσει τις δύσκολες καταστάσεις. Δεν είναι ο παντογνώστης αλλά πρέπει να ακούει την κριτική της ομάδας και να δέχεται να διορθώνει τις αδυναμίες του (στο Καψάλης, Α.- Παπασταμάτης, Α. 2006). Είναι αυτός που «φέρνει μαζί του ένα πακέτο εμπειριών, προσδοκιών και ανησυχιών» όπως υποστηρίζει ο Rogers (στο Rogers, Α. 1999, σ.219). Είναι ο «διαμεσολαβητής» στη διαδικασία της μάθησης σύμφωνα με τη θεωρία του Freire. Αυτός που θα αναπτύξει διάλογο με τους εκπαιδευομένους και θα ωφεληθούν και οι δύο πλευρές (Κόκκος, 2005, σ. 58 , στο εκπαιδευτικό υλικό Εισαγωγή στην εκπαίδευση ενηλίκων). Άλλωστε ο Freire έδινε πολύ μεγάλη σημασία στο διάλογο μεταξύ του εκπαιδευτή και των εκπαιδευομένων, θεωρώντας ότι με αυτόν τον τρόπο η γνώση αναλύεται και βελτιώνεται συνεχώς (Freire, P., 2006). Ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να βοηθάει τους εκπαιδευόμενους να ανακαλύψουν και να αξιολογήσουν τα πιστεύω τους, τις ενέργειές τους, αλλά και τα συναισθήματά τους, αξιοποιώντας το διάλογο υποστήριξε ο Mezirow (στο εκπαιδευτικό υλικό Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων). Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι πολύπλευρος και απαιτητικός. Συντονίζει την εκπαιδευτική διαδικασία, συμβουλεύει, εμψυχώνει και καθοδηγεί τους εκπαιδευόμενους να ανακαλύψουν τη γνώση, δίνει κίνητρα να αξιοποιούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους. Είναι αυτός που πρέπει να έχει τη δεξιότητα να

αντιλαμβάνεται το πως λειτουργεί η ομάδα, να προσαρμόζεται στα δεδομένα της, και να την οδηγεί στο επιθυμητό μαθησιακό αποτέλεσμα (Κόκκος 2005, στο εκπαιδευτικό υλικό Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων). Είναι πολύ περισσότεροι οι ρόλοι που ασκεί ο εκπαιδευτής ενηλίκων από τους ρόλους που ασκεί ο εκπαιδευτικός της τυπικής εκπαίδευσης οποιασδήποτε βαθμίδας. Δεν επικεντρώνεται η διδασκαλία στο γνωστικό αντικείμενο, αλλά επεκτείνεται σε γενικότερα προβλήματα της εκπαίδευσης ενηλίκων έμπρακτα και επιστημονικά (Καψάλης, Α.,- Παπασταμάτης, Α. επιμέλεια, 2006).

Ο Βεργίδης υποστηρίζει πως το έργο που έχει να επιτελέσει είναι επιφορτισμένο ώστε να:

- συνδέσει την κατάρτιση με τους φορείς της τοπικής κοινωνίας, με σκοπό την επαγγελματική αποκατάσταση των καταρτιζόμενων
- εντοπίσει τις προσδοκίες των καταρτιζόμενων από το πρόγραμμα κατάρτισης και να προσαρμόσει ανάλογα τις διδακτικές ενότητες
- συνεργαστεί και να συντονιστεί με όλους τους συντελεστές του προγράμματος
- προετοιμάσει και διαθέσει στους καταρτιζόμενους διδακτικό υλικό
- προετοιμάσει τη διδασκαλία ανάλογα με τις ανάγκες και δυνατότητες της ομάδας χρησιμοποιώντας εποπτικά μέσα διδασκαλίας και τις κατάλληλες τεχνικές
- οργανώσει και να εμπνεύσει την ομάδα
- αξιολογήσει τα αποτελέσματα της διδασκαλίας και να αυτοαξιολογήσει το εκπαιδευτικό του έργο (στο Καψάλης, Α., - Παπασταμάτης, Α., 2006, σ. 82).

Ο Jarvis προτείνει τους παρακάτω δεκαεπτά ρόλους για τους εκπαιδευτές ενηλίκων:

1. Εκπαιδευτικός/διευκολυντής
2. Αρωγός στο διδακτικό έργο
3. Επόπτης
4. Εκπαιδευτής/προπονητής
5. Καθοδηγητής
6. Σύμβουλος
7. Διαχειριστής
8. Ελεγκτής/αποτιμητής
9. Ερευνητής
10. Εκπαιδευτής άλλων εκπαιδευτών
11. Συγγραφέας μαθησιακού/διδακτικού υλικού
12. Σχεδιαστής αναλυτικών προγραμμάτων
13. Οργανωτής εκπαιδευτικής πολιτικής

14. Διαχειριστής εκπαιδευτικών προγραμμάτων
15. Διαχειριστής τεχνικού προσωπικού
16. Σύμβουλος εμπειρογνώμων και αξιολογητής
17. Πωλητής/μεταπράτης.

Συνεχίζει δε, ότι θα μπορούσε να αυξηθεί ο αριθμός των ρόλων αν κάποιος λάβει υπόψη του και τη χρήση νέων τεχνολογιών και την ηλεκτρονική μάθηση. Η πολυπλοκότητα του ρόλου του εκπαιδευτή και οι δεξιότητες που κατέχει επισημαίνεται και από τη σύνδεση με τις τεχνικές διδασκαλίας, δηλαδή αντιστοιχίζει τον πρώτο ρόλο με δέκα διαφορετικές τεχνικές διδασκαλίας (Καψάλης, Α., Παπασταμάτης, Α., επιμέλεια 2006, σ. 71-72).

Ο εκπαιδευτής είναι η καρδιά της ομάδας στη μαθησιακή διαδικασία. Η σύνθεση της ομάδας παρουσιάζει ανομοιογένεια, διότι σ' αυτή συμμετέχουν διαφορετικοί χαρακτήρες, με διαφορετικά ενδιαφέροντα, με διαφορετικούς ρυθμούς μάθησης, διαφορετικές ηλικίες και πολλές φορές απειλείται η συνοχή της. Μπροστά σ' αυτή την απειλή καλείται ο εκπαιδευτής να παίζει ανάμεσα σε τέσσερις ρόλους όπως τους προσεγγίζει ο Rogers:

«ως αρχηγός της ομάδας» που πρέπει να κρατήσει την ομάδα ενωμένη, να παρουσιάσει το έργο που έχει να επιτελέσει στους εκπαιδευόμενους, να παρουσιάσει τους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν. Σαν μέλος της ομάδας είναι ο μόνος που βρίσκεται εκτός αυτής, παίζοντας το ρόλο του συμμετέχοντα, του παρατηρητή αλλά και του κριτή. Ως αρχηγός της ομάδας θα πρέπει να κρατήσει ισορροπία ώστε να διανέμονται ισότιμα οι ρόλοι ανάμεσα στους συμμετέχοντες και όχι να τους κρατά ένας μόνο.

«ως εκπαιδευτής» ο εκπαιδευτής λειτουργεί ως μάνατζερ της μαθησιακής διαδικασίας αλλά και ως διδάσκων. Ως μάνατζερ σχεδιάζει το αναλυτικό πρόγραμμα που θ' ακολουθήσουν ώστε να επιτευχθούν οι μαθησιακοί στόχοι. Διοργανώνει τα μαθησιακά καθήκοντα, το περιβάλλον και τις συνθήκες μάθησης προς όφελος των εκπαιδευομένων. Ενθαρρύνει, δίνει κίνητρα στους συμμετέχοντες επιλέγοντας τις κατάλληλες τεχνικές διδασκαλίας. Εποπτεύει το αναλυτικό πρόγραμμα εναρμονίζεται με τους στόχους που τέθηκαν και επεμβαίνει όπου χρειαστεί. Ως διδάσκων αποδίδονται διάφοροι χαρακτηρισμοί στους εκπαιδευτές ανάλογα με τη συμπεριφορά που εκδηλώνουν με τους εκπαιδευόμενους. Αυτοί οι χαρακτηρισμοί και οι στάσεις διαμορφώνουν και το κατάλληλο «κλίμα» για τη διασφάλιση της μάθησης.

«ως μέλος της ομάδας» να αντιμετωπίζει τις πιέσεις που ασκεί η ομάδα. Θα πρέπει να έχει την ικανότητα να μαθαίνει ο ίδιος ο διδάσκων (Kidd, 1973) όπως αναφέρεται στο Rogers (1999 σ.227).

«ως κοινό» αναλαμβάνοντας ρόλο αξιολογητή. Το άτομο που θα αξιολογήσει και θα σχολιάσει αυτά που έμαθαν οι εκπαιδευόμενοι (Rogers, 1999).

5.2 Οι ικανότητές του

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων για να μπορέσει να εκπληρώσει τα απαιτητικά καθήκοντα του ρόλου του, πρέπει να έχει ικανότητες, γνώσεις και δεξιότητες. Όπως αναφέρει ο Κόκκος (2005α, σ.121-122) οι Mocker & Noble έχουν ορίσει την παρακάτω κλασική ταξινόμηση των ουσιαστικών προσόντων-ικανοτήτων που πρέπει να διαθέτει ο εκπαιδευτής ενηλίκων:

1. αποτελεσματικής επικοινωνίας με τους εκπαιδευομένους
2. ανάπτυξης αποτελεσματικών σχέσεων μαζί τους
3. ενδυνάμωσης των διαθέσεών τους για να επέλθουν τα θετικά αποτελέσματα της μάθησης
4. δημιουργίας κατάλληλου μαθησιακού κλίματος και ενθάρρυνση για συμμετοχή
5. δημιουργίας συνθηκών για αμοιβαίο σεβασμό
6. προσαρμογής της μάθησης στις ιδιαιτερότητες των εκπαιδευομένων
7. προσαρμογής της διδασκαλίας εξατομικευμένα αλλά και ομαδικά
8. αντίληψης των διαφορετικών χαρακτηριστικών στην εκπαίδευση ενηλίκων με την εκπαίδευση των παιδιών
9. δημιουργίας συνθηκών ώστε να κερδίζει την εμπιστοσύνη των εκπαιδευομένων
10. να κρατά το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων για μάθηση
11. αλλαγής του προγράμματος όταν είναι αναγκαίο
12. διαρρύθμισης του χώρου διδασκαλίας σε κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον
13. εντοπισμού των δυνατοτήτων του κάθε εκπαιδευομένου
14. να προσαρμόζει την εκπαίδευση στο μορφωτικό τους επίπεδο
15. να επικεντρώνεται στα βασικά σημεία του μαθήματος
16. να αυτοαξιολογεί το έργο του
17. ενημέρωσης των εκπαιδευομένων για την επίδοσή τους στη μαθησιακή διαδικασία
18. εναρμόνισης του μαθήματος στα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων
19. ρύθμισης και επίβλεψης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων
20. εφαρμογής των αρχών μάθησης ενηλίκων
21. εφαρμογής καινοτομιών

22. παρακίνησης των εκπαιδευομένων για μελέτη
23. αξιοποίησης καλών πρακτικών των άλλων συναδέλφων του
24. προσαρμογής της διδασκαλίας στις εμπειρίες των εκπαιδευομένων

Στις παραπάνω απόψεις ο Κόκκος (2005 α, σ.122) προσθέτει και άλλη μια προσέγγιση κατηγοριοποίησης των ικανοτήτων – στάσεων των εκπαιδευτών ενηλίκων βασισόμενη στις απόψεις των Brookfield (1986 και 1995), Freire και Shor (1987), Jarvis (2004), Knowles (1998), Rogers (2002α) , και θέσεις άλλων ευρωπαίων μελετητών (Βεργίδης 2002α, σ.5-6) ως ακολούθως:

- 1) «νοιάζεται και αποδέχεται τους εκπαιδευομένους» εντοπίζει τις ανάγκες τους, εκτιμάει τις ιδιαιτερότητές τους, αξιολογεί το επίπεδο των γνώσεων και εμπειριών τους, εκτιμάει τις δυνατότητές τους.
- 2) «επικοινωνεί ουσιαστικά» δημιουργεί κατάλληλο μαθησιακό κλίμα όπου κυριαρχεί η ειλικρίνεια, ο διάλογος , η αλληλοεκτίμηση, η συνεργασία μεταξύ τους και όταν προκύψουν δυσκολίες συμπεριφοράς τις εξισορροπεί δημιουργικά.
- 3) «συντονίζει και οργανώνει την ομάδα» οργανώνει την εκπαιδευτική διαδικασία, τους παρακινεί να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να συμμετέχουν ενεργά.
- 4) Περιγράφει τις ενότητες που θα διδάξει και το διδακτικό υλικό που θα χρησιμοποιήσει.
- 5) Χρησιμοποιεί τις κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές, βασισμένος στη βιωματική μάθηση, στην αλληλεπίδραση, στην ενεργή συμμετοχή.
- 6) Δημιουργεί συνθήκες σύνδεσης της εκπαίδευσης με τους φορείς της τοπικής κοινωνίας με σκοπό την ένταξη των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας.
- 7) «έχει αυτογνωσία» γνωρίζει τον εαυτό του, κάνει την αυτοκριτική του, εντοπίζει τα ελαττώματά του και τα προτερήματά του.
- 8) «αυτοαξιολογείται και αυτοαναπτύσσεται» κρίνει το έργο που προσφέρει και συμμετέχει σε επιμορφώσεις.

Διαπιστώνουμε ότι ο ρόλος του είναι τόσο απαιτητικός που κάποιοι ισχυρίζονται ότι έχουμε «υπερβολή στα προσόντα» (Steele, όπως αναφέρεται στο Καψάλης, Α., & Παπασταμάτης, Α., επιμέλεια 2006α, σ.52). Φυσικά και δεν είναι αυθεντίες ούτε παντογνώστες. Όπως όμως υποστηρίζει ο Rogers (1999α, σ.234-235), καθήκον τους είναι να μην εργάζονται απομονωμένα ο ένας εκπαιδευτής από τον άλλον, αλλά να αξιοποιούνται οι καλές πρακτικές

μεταξύ τους στη μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, συνεχίζει ότι οι κοινωνικές δεξιότητες πιθανόν να είναι σημαντικότερες από την εξειδίκευση τους στο γνωστικό αντικείμενο.

5.3 Το επάγγελμα του εκπαιδευτή ενηλίκων

Στην Ελλάδα μέχρι το 2000 δεν υπήρχε κανένας περιορισμός για να ασχοληθεί κάποιος με το επάγγελμα του εκπαιδευτή ενηλίκων (Κόκκος, 2005α, σ.125). Σε αντίθεση με άλλες χώρες που το επάγγελμα ασκούσαν μόνο όσοι ήταν πιστοποιημένοι (Κόκκος, 2005β, στο Κεδράκα, Α., 2009, σ.69). Έτσι πολλοί επιστήμονες διάφορων κλάδων «αυτο-ανακηρύσσονταν» εκπαιδευτές ενηλίκων και δίδασκαν σε διάφορους φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων (Παναγιωτοπούλου, 2006 στο Κεδράκα, Α., 2009 σ.69-70). Όμως, όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι απαιτητικός και χρειάζεται να έχει πλήθος γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Άλλωστε δε σημαίνει ότι όποιος κατέχει το γνωστικό αντικείμενο μπορεί να διδάξει σε ενήλικες. Αυτό αναφέρει και ο Καψάλης πως ο καλός επιμορφωτής στην εκπαίδευση ενηλίκων πρέπει να διαθέτει τριών ειδών γνώσεις: α) επιστημονική β) παιδαγωγική γ)κοινωνική. Συνήθως δεν κατέχουν καλά το δεύτερο την παιδαγωγική γνώση (Καψάλης, Α.-Παπασταμάτης, Α., 2006α, σ.106-107).

Διάφοροι ερευνητές έχουν κατατάξει σε κατηγορίες τους εκπαιδευτές ενηλίκων με κριτήριο αν είναι η κύρια ή δευτερεύουσα απασχόληση. Κατά τους Mee και Wiltshire (1978, σ.20-21) υπάρχουν τρεις κατηγορίες εκπαιδευτών ενηλίκων που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στις τοπικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων:

α) οι πλήρους απασχόλησης

β) οι μερικής απασχόλησης. Σ' αυτή την περίπτωση εννοούν τον εκπαιδευτή που μοιράζεται το χρόνο του ανάμεσα στις διδακτικές υπηρεσίες που προσφέρει ως εκπαιδευτής ενηλίκων και διδάσκοντας στους νέους (διδασκαλία στο σχολείο).

γ) και όσοι απασχολούνται στον ελεύθερο χρόνο τους (Jarvis, 2004α, σ.232).

Πολύ νωρίτερα μια άλλη κατηγοριοποίηση είχε γίνει από τον Houle (1960, σ.35-38) ως εξής:

α) εκείνοι που εκπαιδεύουν ενηλίκους σε «εθελοντική βάση» δεν κατηγοριοποιείται ως κλάδος επαγγέλματος σύμφωνα με τον Elsey (1980).

β) «μερικής απασχόλησης» για να πάρουν αμοιβή.

γ) «επαγγελματίες εκπαιδευτές πλήρους απασχόλησης» (στο Jarvis 2004α, σ.232).

Ο Κόκκος (2005α) αναφέρει πως διεθνώς σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτές ενηλίκων βρίσκονται σε κατάσταση μερικής απασχόλησης. Ενώ στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκονται όσοι εργάζονται με πλήρη απασχόληση και είναι διευθυντές σε οργανισμούς εκπαίδευσης, σε κρατικές υπηρεσίες, αξιολογητές κ.ά. (στο Jarvis 2004α, σ.261, 285). Στο ίδιο καταλήγει και η Κεδράκα (2009, σ.68), ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτών έχουν ως δεύτερη απασχόληση την διδασκαλία στους ενήλικες για να ενισχύσουν το εισόδημά τους. Ο Newman (1979), κατηγοριοποιεί τους εκπαιδευτές ενηλίκων μερικής απασχόλησης ως ακολούθως:

«τους επαγγελματίες» που στον ελεύθερο τους χρόνο διδάσκουν το επάγγελμα που κάνουν

«τους εμπειρικούς» αυτοί που παρέχουν τις διδακτικές τους υπηρεσίες από την εμπειρία που έχουν αποκτήσει και όχι βασιζόμενοι στα τυπικά προσόντα και στους τίτλους σπουδών

«τους παθιασμένους ερασιτέχνες» αυτοί που διδάσκουν το χόμπι τους

«τους κλασσικούς δασκάλους» αυτοί που διδάσκουν το γνωστικό αντικείμενο που διδάσκουν και στο σχολείο τους (Κεδράκα, 2009, σ.68)

Στη βιβλιογραφία υπάρχει μια σύγχυση για το αν πρόκειται για επάγγελμα και πόσο επαγγελματίες είναι αυτοί που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων. Κάποιοι υποστηρίζουν όπως ο Eldson (1975), Mee (1980) και Wiltsire (1981) ότι είναι ήδη επάγγελμα (στο Jarvis 2004α, σ.258). Ο Jarvis (2004α) υποστηρίζει ότι η εκπαίδευση των εκπαιδευτών ενηλίκων, είναι στάδιο που οι θέσεις απασχόλησης από ημι-επαγγελματικές μετατρέπονται σε επαγγελματικές. Στην πορεία βέβαια, έχει υπάρξει μεγάλος αριθμός μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών με θέμα την εκπαίδευση ενηλίκων. Καθώς και προβάδισμα όσων έχουν πιστοποίηση στην εκπαίδευση ενηλίκων. Βέβαια, πολύ σημαντικό στις μέρες μας είναι και η ύπαρξη επίσημου φορέα πιστοποίησης εκπαιδευτικής επάρκειας του ΕΟΠΠΕΠ, όπως αναλύεται στην επόμενη ενότητα.

Ένα ερώτημα που θέτει ο Jarvis (2004α, σ.260-261), αν είναι τελικά επαγγελματίες αυτοί που προσφέρουν τις διδακτικές τους υπηρεσίες στην εκπαίδευση ενηλίκων. Και συνεχίζει πως για να θεωρηθεί κάποιος επαγγελματίας πρέπει: α) να παίρνει μισθό, β) να θεωρείται επάγγελμα το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται, γ) να είναι ειδικός στο γνωστικό του αντικείμενο και

ικανός να ασκεί την εργασία του. Αυτό το τελευταίο σημείο θεωρεί ότι είναι αξιοσημείωτο να είναι «επαγγελματίες» οι εκπαιδευτές και όχι απλώς να θεωρείται επάγγελμα.

5.3.1 Πιστοποίηση εκπαιδευτικής επάρκειας (ΕΟΠΠΕΠ)

Πλέον οι εκπαιδευτές ενηλίκων στην Ελλάδα, πιστοποιούνται για την εκπαιδευτική τους επάρκεια. Από 01/9/2019 όπως προβλέπεται και από τον ΕΟΠΠΕΠ (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού), προϋπόθεση συμμετοχής εκπαιδευτή σε χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα του δημοσίου της μη τυπικής εκπαίδευσης είναι η πιστοποίηση παιδαγωγικής επάρκειας. Ο ΕΟΠΠΕΠ είναι Ν.Π.Ι.Δ. και εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας. Ο ΕΟΠΠΕΠ προέκυψε έπειτα από τη συγχώνευση του ΕΟΠΠ (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων), του ΕΚΕΠΙΣ (Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης δομών Δια Βίου Μάθησης) και του ΕΚΕΠ (Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού). Ο ΕΟΠΠΕΠ προσφέρει στον πολίτη τη δυνατότητα να πιστοποιεί την εκπαιδευτική του επάρκεια, για όσους ενδιαφέρονται να ασχοληθούν ως εκπαιδευτές ενηλίκων. Οι ενδιαφερόμενοι δεν πιστοποιούνται στο γνωστικό τους αντικείμενο, αλλά πιστοποιείται ότι διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες για να διδάξουν σε ενήλικες. Η εκπαιδευτική επάρκεια πιστοποιείται με τη συμμετοχή τους σε εξετάσεις (επίσημη ιστοσελίδα του ΕΟΠΠΕΠ).

5.4 Εκπαιδευτικές τεχνικές διδασκαλίας

Οι εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η διαδικασία που ακολουθεί ο εκπαιδευτής ώστε να επιτευχθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι ενός προγράμματος ή μιας ενότητας, παρακινώντας τους εκπαιδευόμενους να συμμετάσχουν ενεργητικά (στο εκπαιδευτικό υλικό Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων).

Κατά τον Jarvis η μέθοδος διδασκαλίας ενηλίκων κατηγοριοποιείται επικεντρώνοντας στον εκπαιδευτή ή τον εκπαιδευόμενο (κατά ομάδα ή κατά άτομο), περιλαμβάνοντας διάφορες τεχνικές διδασκαλίας (Jarvis 2004α, σ.169-170).

Οι βασικές τεχνικές διδασκαλίας που εφαρμόζονται σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων είναι:

«η εμπλουτισμένη εισήγηση» - η πιο εύκολη και γρήγορη τεχνική μετάδοσης πληροφοριών. Η πιο γνώριμη τεχνική που εφαρμόζεται περισσότερο από τις άλλες. Δέχτηκε πολλές επικρίσεις κατά καιρούς.

«καταιγισμός ιδεών» - η τεχνική που παροτρύνονται οι εκπαιδευόμενοι να εκφράσουν τις ιδέες τους αυθόρμητα, ελεύθερα και γρήγορα ο ένας μετά τον άλλον σε μορφή «καταιγισμού», σε μια ερώτηση που τίθεται από τον εκπαιδευτή. Με αυτό τον τρόπο οδηγούνται στην έννοια της «δημιουργικότητας».

«εργασία σε ομάδες» - αφορά το χωρισμό της εκπαιδευόμενης ομάδας σε μικρότερες υποομάδες (3-5 μέλη) για να συζητήσουν ή να δουλέψουν σ' ένα συγκεκριμένο θέμα. Ο εκπαιδευτής αναλαμβάνει το ρόλο του συντονιστή στην ομάδα.

«μελέτη περίπτωσης» - μοιάζει με την τεχνική εργασία σε ομάδες με τη διαφορά ότι εφαρμόζεται στην πορεία του προγράμματος, όταν οι εκπαιδευόμενοι έχουν σχηματίσει κάποιες απόψεις. Οι εκπαιδευόμενοι χωρισμένοι σε ομάδες εξετάζουν, αναλύουν ένα περιστατικό πραγματικό ή φανταστικό σχετικό με το θέμα του προγράμματος.

«παιχνίδι ρόλων» - οι εκπαιδευόμενοι αναλαμβάνουν να παίξουν ρόλους που είναι σχετικοί με μια κατάσταση από το επαγγελματικό ή κοινωνικό πεδίο, στοχεύοντας στη βαθύτερη κατανόηση της κατάστασης.

«προσομοίωση» - εδώ δεν αφορά την υπόδοση ρόλων, αλλά αφορά την αναπαράσταση μιας πραγματικής κατάστασης ή διαδικασίας.

«επίδειξη» - ο εκπαιδευτής υποδεικνύει μια συγκεκριμένη διαδικασία και οι εκπαιδευόμενοι με τη σειρά τους πρέπει να συμμετέχουν ενεργά και να μιμηθούν αυτή τη διαδικασία (στο εκπαιδευτικό υλικό Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων). Όλες οι τεχνικές έχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές εφαρμογής. Έχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Πρέπει οι εκπαιδευτές να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τις διάφορες τεχνικές. Παράλληλα πρέπει να χρησιμοποιούν και ποικίλα και κατάλληλα εκπαιδευτικά μέσα για να γίνεται η διδασκαλία πιο αποτελεσματική (Jarvis, 2004α, σ.201).

Ο εκπαιδευτής για να επιλέξει την κατάλληλη και πιο αποτελεσματική εκπαιδευτική τεχνική πρέπει να λάβει υπόψη του κάποια κριτήρια. Να συνδέσει την τεχνική που θα επιλέξει με τους στόχους και σκοπούς του προγράμματος, να εξασφαλίσει την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευομένων, να λάβει υπόψη του και να συνδέσει την επιλογή της μεθόδου με τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων. Ένα άλλο κριτήριο επιλογής είναι η ικανότητα του

εκπαιδευτή να χρησιμοποιήσει μια τεχνική. Θα πρέπει να τολμούν να χρησιμοποιούν και να συνδυάζουν και νέες τεχνικές διδασκαλίας (Ιωάννου-Ρέππα, σ.874-875).

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

6.1 Στόχος της έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι να βρεθεί ο ακριβής αριθμός των εκπαιδευτών/τριών που διαθέτουν σπουδές πέρα από το βασικό τους πτυχίο, έτσι ώστε να αντλήσουμε στοιχεία για το επιστημονικό τους υπόβαθρο. Επίσης, να διαπιστώσουμε την επάρκεια των προσόντων τους, και αν παρέχουν υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικές υπηρεσίες .

Στην επιλογή του παραπάνω θέματος με οδήγησαν το προσωπικό μου ενδιαφέρον, και η απορία μου αν οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες που παρέχονται στα ΔΙΕΚ είναι ικανοποιητικές ώστε να καταρτίσουν σωστά αυριανούς επαγγελματίες. Όσον αφορά τη χρησιμότητα του, πιθανόν τα στοιχεία αυτά να αξιοποιηθούν από το ΔΙΕΚ και να χρησιμοποιηθούν σε περεταίρω έρευνα.

6.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν είναι :

- Τι ηλικίες έχουν οι ωρομίσθιοι εκπαιδευτές/τριες
- Πόσοι εκπαιδευτές/τριες κατέχουν το βασικό πτυχίο
- Πόσοι κατέχουν μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές
- Πόσοι γνωρίζουν χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και ξένες γλώσσες
- Πόσοι έχουν διδακτική και επαγγελματική εμπειρία
- Πόσοι από τους εκπαιδευτές/τριες έχουν την εκπαιδευτική επάρκεια.
- Πόσοι εκπαιδευτές έχουν επιμορφώσεις
- Ποια η εργασιακή κατάσταση των εκπαιδευτών
- Ποιες ειδικότητες έχουν
- Ποια είναι η μεταβολή όλων των παραπάνω προσόντων στη διάρκεια των 3 ετών, συγκρίνοντας τα στοιχεία για τα έτη κατάρτισης 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019.

6.3 Επιλογή Μεθοδολογίας

Έπειτα από τη θεωρητική προσέγγιση, στόχος μας είναι να γίνει ερευνητική προσέγγιση για το προφίλ των εκπαιδευτών/τριών στα ΔΙΕΚ, και συγκεκριμένα στο ΔΙΕΚ Σίνδου, καθώς επίσης και να μελετηθούν τα μετρήσιμα τυπικά προσόντα και το επίπεδο σπουδών που διαθέτουν. Η έρευνα έγινε για τρία έτη κατάρτισης. Στη συνέχεια ακολούθησε η σύγκριση και η μεταβολή που επήλθε στο επίπεδο σπουδών τους στην τριετία.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι μελέτη περίπτωσης - ανάλυση αρχειακού υλικού. Στη μελέτη περίπτωσης δεν πρόκειται τόσο για μια αυτοτελή μέθοδο όσο για μια στρατηγική έρευνας συνδυάζοντας τεχνικές και μεθόδους. Χρησιμοποιούνται πολλαπλές πηγές πληροφόρησης για τη μελέτη ενός φαινομένου με σκοπό τη διερεύνηση των μοναδικών χαρακτηριστικών της συγκεκριμένης περίπτωσης όπως αναφέρει ο Ζαφειρόπουλος (2015). Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την έρευνα είναι πρωτογενή στοιχεία. Αποκτήθηκαν με «άμεσο τρόπο», είναι στοιχεία που δεν έχουν δεχτεί επεξεργασία, αλλά θα επεξεργαστούν για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας όπως αναφέρει ο Λατινόπουλος (2010). Αντλήθηκαν στοιχεία από το πληροφοριακό σύστημα καταγραφής στοιχείων των εκπαιδευτών που έχουν καταθέσει φάκελο στο ΔΙΕΚ Σίνδου για τα έτη κατάρτισης:

α) 2016-2017 β) 2017-2018 γ) 2018-2019, έπειτα από τον έλεγχο που έγινε στα στοιχεία τους. Άλλη πηγή που χρησιμοποιήθηκε ήταν ο φάκελος των εκπαιδευτών/τριών σε έντυπη μορφή όπου αυτό ήταν απαραίτητο. Δεν υπήρξε καμία δυσκολία στην άντληση, συγκέντρωση, καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων. Δεν ήταν απαραίτητη η παρουσία των εκπαιδευτών αλλά ούτε και η τηλεφωνική επικοινωνία χρειάστηκε, μιας και υπήρξε διοικητικός έλεγχος και δεν υπήρχαν εκκρεμότητες για διευκρινήσεις στοιχείων.

Έπειτα από την έγκριση άδειας για τη διεξαγωγή έρευνας για εκπαιδευτικούς σκοπούς από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, τα βασικά βήματα που πρέπει να ακολουθήσουμε για να αναλύσουμε το υλικό του αρχείου όπως αναφέρει ο Ζαφειρόπουλος (2005) είναι :

- Πρόσβαση στο αρχειακό υλικό (ηλεκτρονικό αρχείο, αρχείο σε έντυπη μορφή όπου είναι απαραίτητο)
- Έλεγχος της αυθεντικότητας του υλικού
- Κατανόηση του υλικού και καταγραφή των στοιχείων σε φύλλο παρατήρησης
- Ανάλυση του υλικού.
- Εξαγωγή συμπερασμάτων .

6.4 Πληθυσμός και Δείγμα

Ο πληθυσμός της έρευνας είναι όλοι οι υποψήφιοι εκπαιδευτές/τριες που κατέθεσαν φάκελο για έλεγχο και μοριοδότηση των προσόντων τους για τα έτη κατάρτισης: α)2016-2017 β)2017-2018 γ)2018-2019 στο ΔΙΕΚ Σίνδου για να εργαστούν ως ωρομίσθιοι.

Όλος ο πληθυσμός της έρευνας είναι συγκεντρωμένος σ' ένα χώρο (στο πληροφοριακό σύστημα) που βοήθησε στη συλλογή, και επεξεργασία των δεδομένων και στη συνέχεια στην επεξεργασία τους χωρίς λάθη.

Το μέγεθος του δείγματος είναι για το έτος κατάρτισης 2016-2017 - 83 εκπαιδευτές, για το έτος κατάρτισης 2017-2018 – 73 εκπαιδευτές, και για το έτος 2018-2019 – 66 εκπαιδευτές. Σύνολο 222 εκπαιδευτές που κατέθεσαν το φάκελό τους στο ΔΙΕΚ Σίνδου. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι το δείγμα είναι αντιπροσωπευτικό διότι οι εκπαιδευτές εργάζονται ως ωρομίσθιοι σε διάφορα ΔΙΕΚ της περιοχής της Κεντρικής Μακεδονίας.

6.5 Εργαλείο έρευνας

Χρησιμοποιήθηκε ένα φύλλο για την προσωπική παρατήρηση της ερευνήτριας, καταγράφοντας τα στοιχεία που ενδιαφέρουν την έρευνα. Το φύλλο παρατήρησης (παράρτημα Α) έχει διαμορφωθεί στα δικά μας δεδομένα βάση των στοιχείων που μοριοδοτεί το ΙΝΕΔΙΒΙΜ για την πρόσληψη των ωρομίσθιων εκπαιδευτών/τριων στα ΔΙΕΚ (είναι τα στοιχεία μοριοδότησης σύμφωνα με την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για ωρομίσθιους εκπαιδευτές/τριες).

Στο φύλλο παρατήρησης καταγράφονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- το φύλο, η ηλικία, η ειδικότητα
- το πτυχίο Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή πτυχίο Ανώτερης κρατικής σχολής ή δίπλωμα ΙΕΚ-πτυχία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- μεταπτυχιακό δίπλωμα
- διδακτορικό δίπλωμα
- επιμορφώσεις και το είδος των επιμορφώσεων

- διδακτική εμπειρία και που αποκτήθηκε αυτή (στα ΙΕΚ, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση), εργασιακή εμπειρία που αποκτήθηκε στο αντικείμενο που διδάσκουν
- εκπαιδευτική επάρκεια/ ΕΟΠΠΕΠ
- κάτοχος πτυχίου ξένης γλώσσας και δεύτερης ξένης γλώσσας
- γνώσεις χειρισμού Η/Υ
- επαγγελματική απασχόληση κατά το χρόνο κατάθεσης φακέλου τους για έλεγχο.

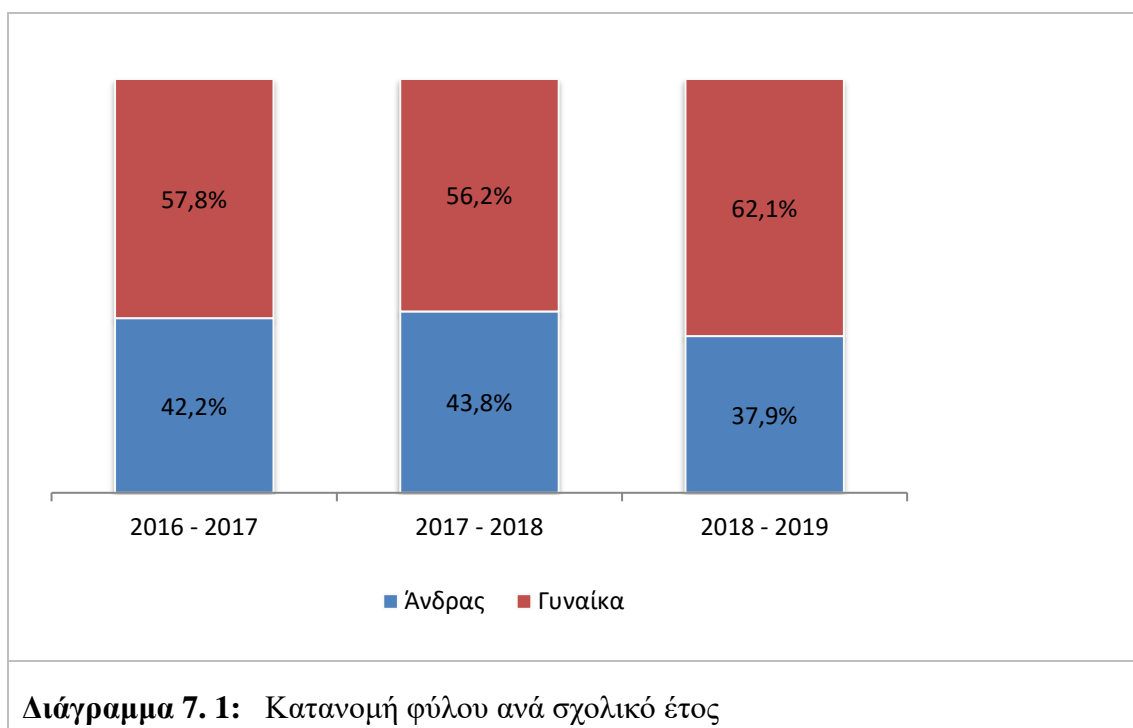
Καταγράφηκαν οι απαντήσεις χρησιμοποιώντας τα δεδομένα από το πληροφοριακό σύστημα (ή από τα δικαιολογητικά σε έντυπη μορφή από τους ατομικούς φακέλους των εκπαιδευτών ή όπου χρειάζεται και με προσωπική επικοινωνία με τους εκπαιδευτές/τριες). Το ενδιαφέρον μας επικεντρώθηκε στη συλλογή των στοιχείων , στην καταμέτρηση, στην κατάταξη ανάλογα με το πτυχίο που κατέχουν, μεταπτυχιακές ή διδακτορικές σπουδές, επιμορφώσεις, διδακτική και επαγγελματική εμπειρία , γνώση ξένων γλωσσών , γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή, και το καθεστώς απασχόλησης των εκπαιδευτών/τριών. Στη συνέχεια έγινε η σύγκριση των δεδομένων για τα τρία έτη. Μέσα από αυτή την καταγραφή και την ανάλυση των στοιχείων βρέθηκαν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν.

Η κωδικοποίηση και η επεξεργασία των δεδομένων έγινε με τη χρήση στατιστικού προγράμματος SPSS 17.

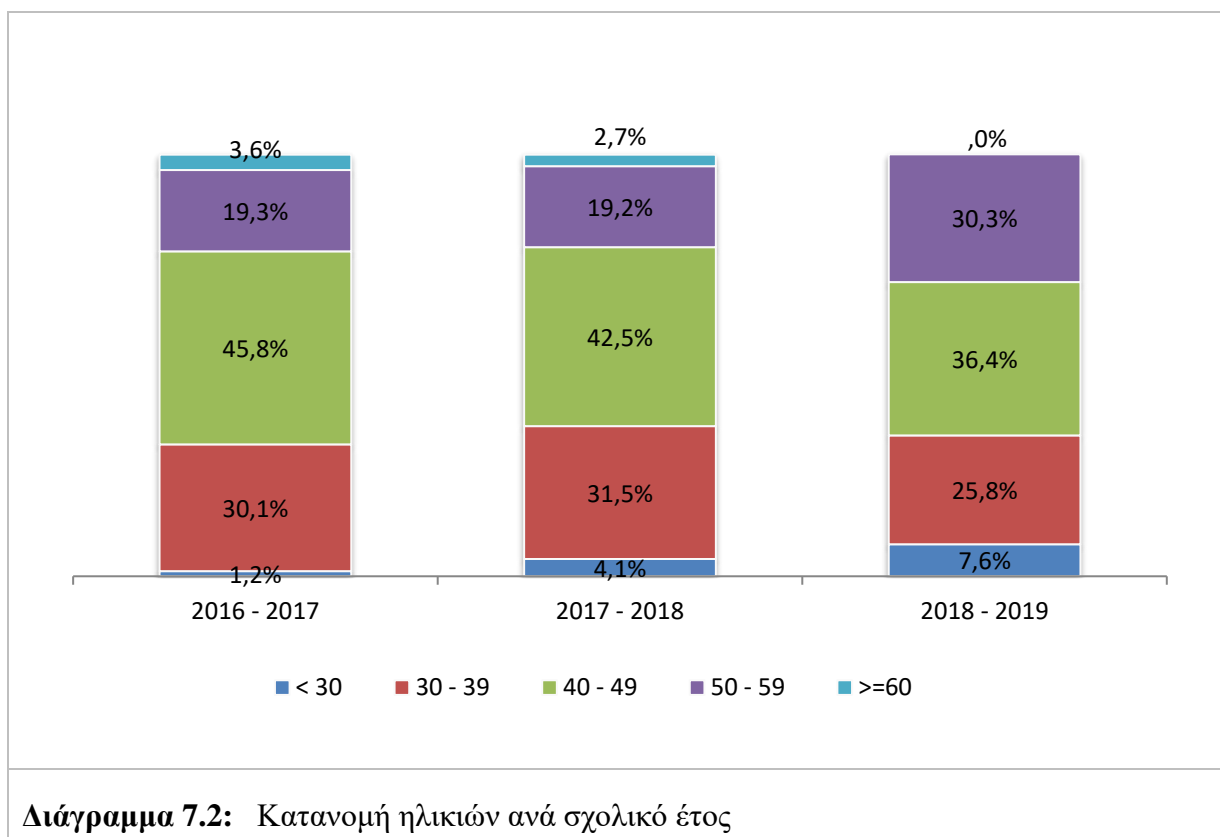
7^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν από το αρχειακό υλικό, σε σχέση με το φύλο παρατηρούμε ότι και στα τρία έτη κατάρτισης οι γυναίκες υπερτερούν σε ποσοστό 17,2% σε σχέση με τους άνδρες . Στο έτος κατάρτισης 2016-2017 το 57,8% είναι γυναίκες και 42,2% είναι άνδρες. Στο έτος κατάρτισης 2017-2018 το 56,2% είναι γυναίκες και το 43,8% είναι άνδρες. Για το έτος κατάρτισης 2018-2019, το 62,1% είναι γυναίκες και το 37,9% είναι άνδρες. Παρατηρούμε ότι υπάρχει μια μικρή αύξηση (σχεδόν 5%) στο ποσοστό των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες για το τελευταίο έτος κατάρτισης.

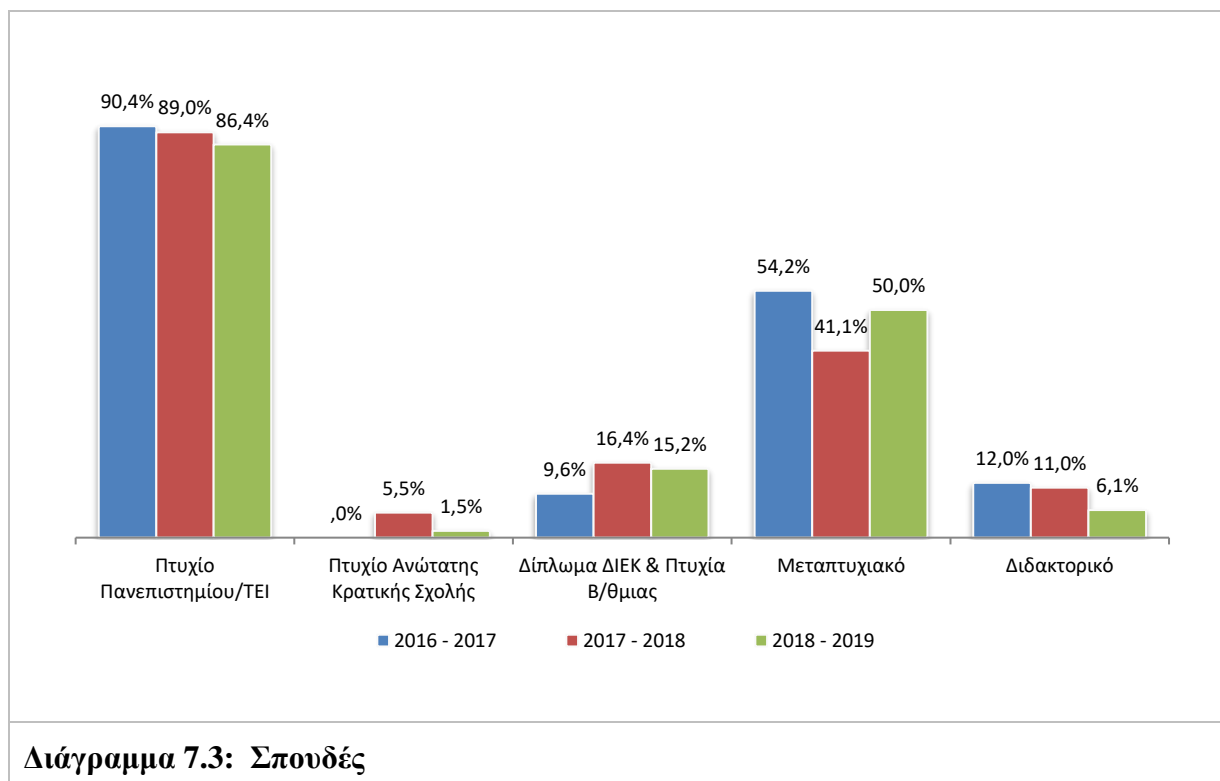
Όσον αφορά την ηλικία των εκπαιδευτών/τριων, παρατηρούμε πως ένα πολύ μικρό ποσοστό ηλικίας 60 και άνω έχουν κάνει αίτηση για να προσληφθούν ως ωρομίσθιοι στα ΔΙΕΚ. Είναι το μικρότερο ποσοστό σε σχέση με τις άλλες ηλικίες. Συγκεκριμένα, για το έτος κατάρτισης 2016-2017 ποσοστό 3,6% , για το έτος 2017-2018 το ποσοστό μειώνεται σε 2,7%, και για το έτος 2018-2019 ποσοστό μηδενικό.

Για το ηλικιακό εύρος 50-59 ετών, (ο ένας στους πέντε εκπαιδευτές/τριες ανήκει σε αυτή την ηλικία) το 19,3% καταλαμβάνει το έτος 2016-2017. Αυτό το ποσοστό διατηρείται σταθερό 19,2% για το έτος 2017-2018 και υπάρχει μια αύξηση (ποσοστό 30,3%, σχεδόν 1 στους 3) κατά 11% για το έτος 2018-2019, σε σχέση με τα 2 προηγούμενα έτη.

Συνεχίζοντας με το ηλικιακό εύρος 40-49 ετών, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτών ανήκουν σ' αυτή την ηλικία. Σχεδόν οι μισοί εκπαιδευτές. Πιο συγκεκριμένα, ποσοστό 45,8% για το έτος 2016-2017. Το ποσοστό διατηρείται στο 42,5% και για το επόμενο έτος το 2017-2018. Ενώ για το έτος 2018-2019 ο ένας στους τρεις ανήκει σ' αυτή την ηλικία, ποσοστό 36,4%.

Παρατηρώντας τα αποτελέσματα της έρευνας για το ηλικιακό εύρος 30-39 ετών, διαπιστώνουμε πως το 1/3 των εκπαιδευτών ανήκουν σ' αυτή την ηλικιακή κατηγορία για τα

έτη 2016-2017 και 2017-2018, με ποσοστά 30,1% και 31,5% αντίστοιχα. Όμως για το έτος 2018-2019 το ένα τέταρτο των εκπαιδευτών/τριών έχουν αυτή την ηλικία, με ποσοστό 25,8%. Για τους νεότερους εκπαιδευτές/τριες ηλικίας κάτω των 30 ετών το ποσοστό είναι μικρό με αυξητική τάση. Ποσοστό μόλις 1,2 % για το 2016-2017, για το 2017-2018 ποσοστό 4,1%, και 7,6% για το 2018-2019.

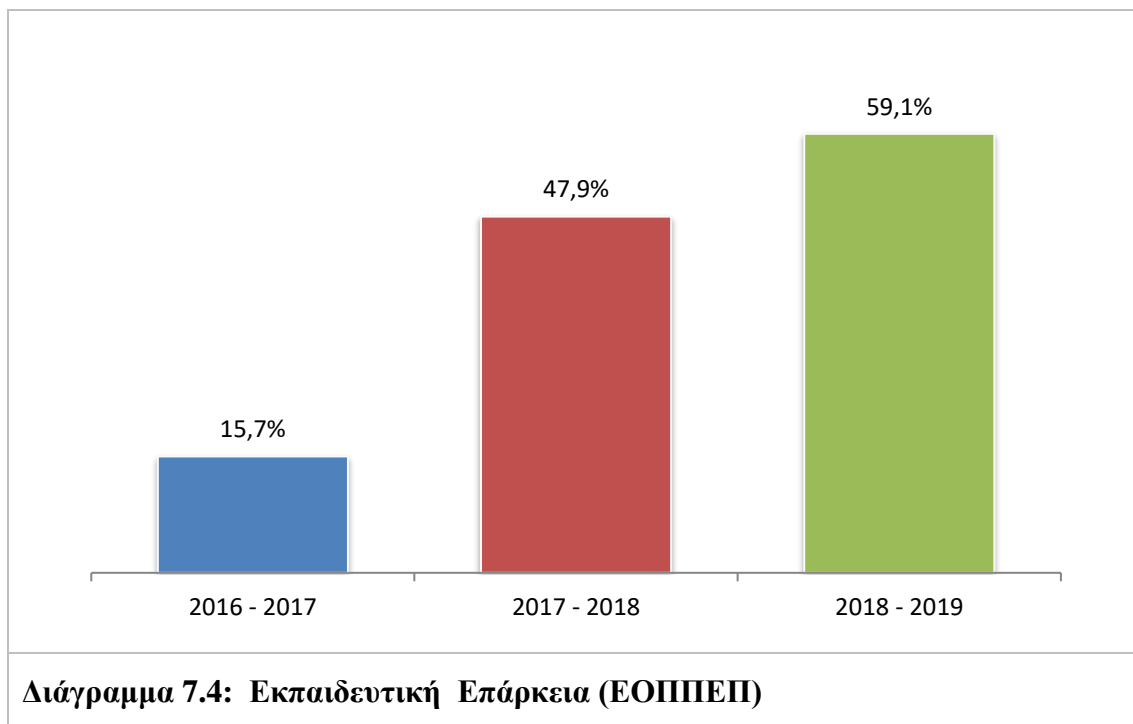
Η πλειοψηφία των εκπαιδευτών/τριών (οι 9 στους 10) είναι κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ/ΤΕΙ). Για το 2016-2017 ποσοστό 90,4% είναι κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 89% για το έτος 2017-2018 και 86,4% για το 2018-2019.

Πτυχίο Ανώτατης Κρατικής Σχολής κατέχει ένα πολύ μικρό ποσοστό και για τα τρία έτη κατάρτισης. Κανένας για το 2016-2017, 5,5% για το 2017-2018 και 1,5% για το 2018-2019.

Δίπλωμα ΙΕΚ και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επίσης, έχει ένα μικρό ποσοστό από τους εκπαιδευτές/τριες. Για το 2016-2017 ποσοστό 9,6%, 16,4% για το 2017-2018 και 15,2 % για το 2018-2019. Συνολικά και στα 3 έτη ο ένας στους επτά.

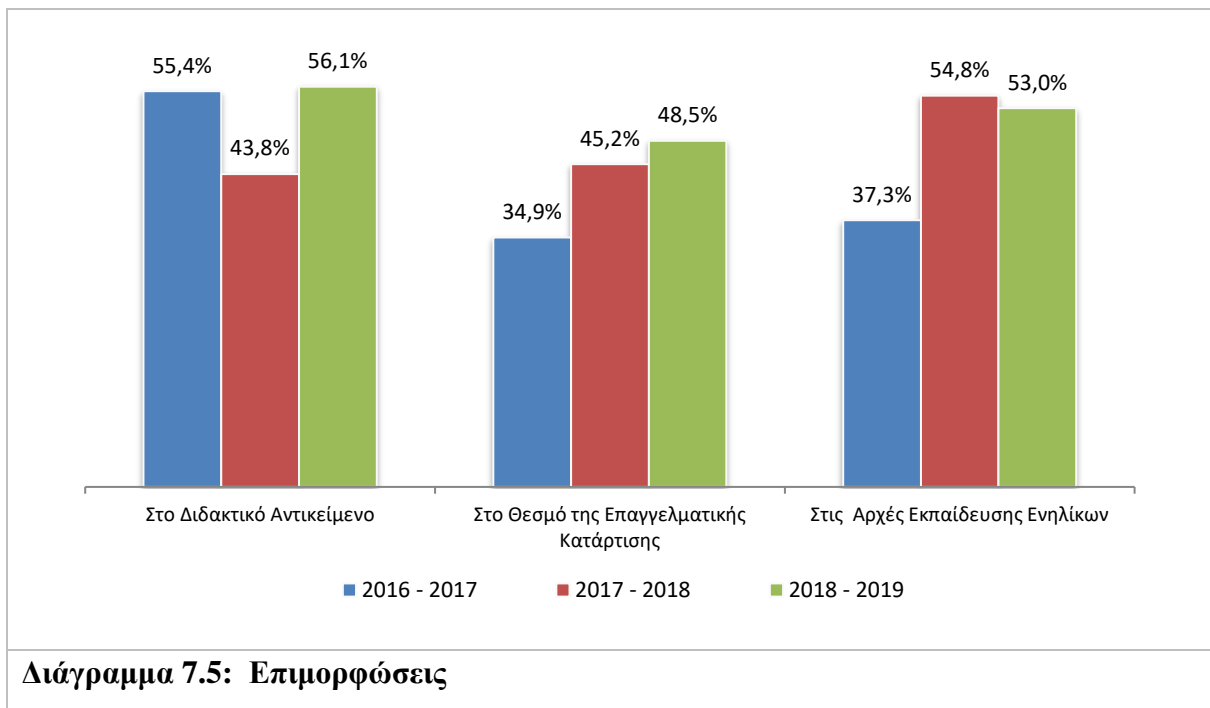
Σε σχέση με τη συνέχιση των σπουδών τους, ύστερα από το βασικό πτυχίο. Οι μισοί εκπαιδευτές κατέχουν μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών. Πιο συγκεκριμένα ποσοστό 54,2% για το 2016-2017, 41,1% για το 2017-2018 και 50% για το 2018-2019.

Σχεδόν ο ένας στους δέκα κατέχει διδακτορικό τίτλο σπουδών. Αναλυτικότερα, για το 2016-2017 ποσοστό 12% κατέχει διδακτορικό τίτλο σπουδών, για το 2017-2018 το 11%, και για το 2018-2019 το 6,1%.

Σε σχέση με την εκπαιδευτική επάρκεια των εκπαιδευτών/τριών οι περισσότεροι από τους μισούς (οι 3 στους 5) είναι πιστοποιημένοι στον ΕΟΠΠΕΠ (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού).

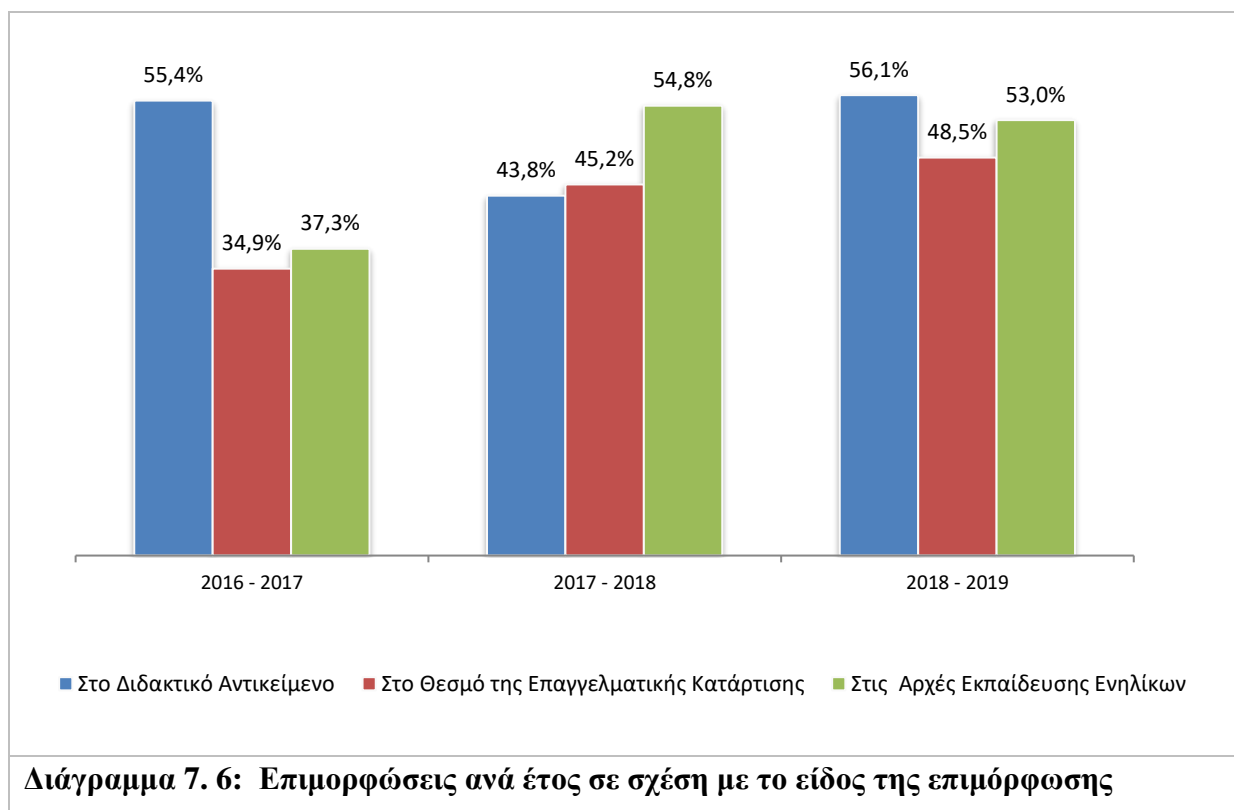
Διαπιστώνουμε μια μεγάλη αύξηση στο ποσοστό των εκπαιδευτών που έχουν εκπαιδευτική επάρκεια. Το 2016-2017 μόλις ο 1 στους 6 είχε πιστοποιηθεί στον ΕΟΠΠΕΠ, ποσοστό 15,7%. Το 2017-2018 παρατηρείται μια πολύ μεγάλη αύξηση, με ποσοστό 47,9%, δηλαδή οι μισοί εκπαιδευτές/τριες είναι πιστοποιημένοι. Το ποσοστό της αύξησης συνεχίζεται και το έτος κατάρτισης 2018-2019 με 59,1%, οι 3 στους 5 εκπαιδευτές/τριες.

Σχεδόν οι μισοί από τους εκπαιδευτές συμμετέχουν σε διάφορα σεμινάρια επιμόρφωσης. Για το έτος 2016-2017, στο διδακτικό αντικείμενο επιμορφώθηκαν περισσότεροι από τους μισούς, ποσοστό 55,4%. Το 2017-2018 ποσοστό 43,8% και το 2018-2019 56,1%.

Στο θεσμό της επαγγελματικής κατάρτισης, για το 2016-2017 ο 1 στους 3, ποσοστό 34,9%, το 2017-2018, σχεδόν οι μισοί ποσοστό 45,2% και το 2018-2019 48,5%.

Στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων για το 2016-2017 επιμορφώθηκαν ο 1 στους 3, ποσοστό 37,3%. Για τα επόμενα 2 έτη 2017-2018 και 2018-2019 επιμορφώνονται περισσότεροι, (ο 1 στους 2), με ποσοστά 54,8% και 53% αντίστοιχα.

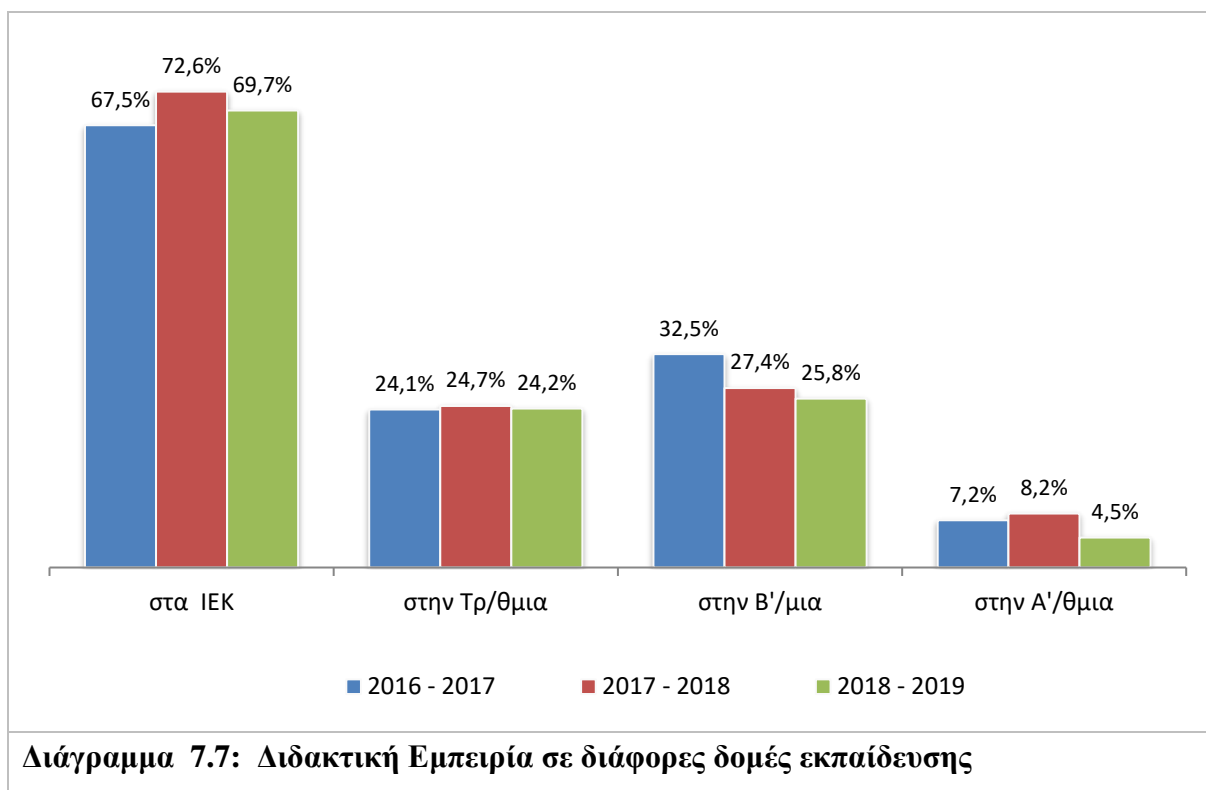
Σε σχέση με το είδος της επιμόρφωσης που προτιμούν οι εκπαιδευτές/τριες. Οι περισσότεροι επιμορφώνονται στο διδακτικό αντικείμενο. Στη συνέχεια στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων και έπειτα σε θέματα σχετικά με το θεσμό της επαγγελματικής κατάρτισης, χωρίς να υπάρχει μεγάλη απόκλιση από τις προηγούμενες προτιμήσεις τους.

Αναλυτικότερα, το έτος 2016-2017 οι μισοί και πλέον επέλεξαν να επιμορφωθούν στο διδακτικό αντικείμενο. Ο 1 στους 3 στο θεσμό της επαγγελματικής κατάρτισης και στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων με ποσοστά 34,9% και 37,3% αντίστοιχα.

Για το έτος 2017-2018 οι περισσότεροι (54,8%) προτίμησαν να επιμορφωθούν σε θέματα σχετικά με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων. Στη συνέχεια σε θέματα σχετικά με την επαγγελματική κατάρτιση, ποσοστό 45,2%. Και έπειτα επιμορφώσεις που αφορούν το διδακτικό τους αντικείμενο με ποσοστό 43,8%.

Για το έτος 2018-2019, περισσότεροι από τους μισούς (56,1%) επέλεξαν να επιμορφωθούν σε θέματα σχετικά με το διδακτικό τους αντικείμενο. Στη συνέχεια σε θέματα σχετικά με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων (ποσοστό 53%) και έπειτα προτίμησαν επιμορφώσεις στο θεσμό της επαγγελματικής κατάρτισης (ποσοστό 48,5%).

Παρατηρούμε ότι για τα 2 τελευταία έτη προτιμούν επιμορφώσεις στο θεσμό επαγγελματικής κατάρτισης και στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων.

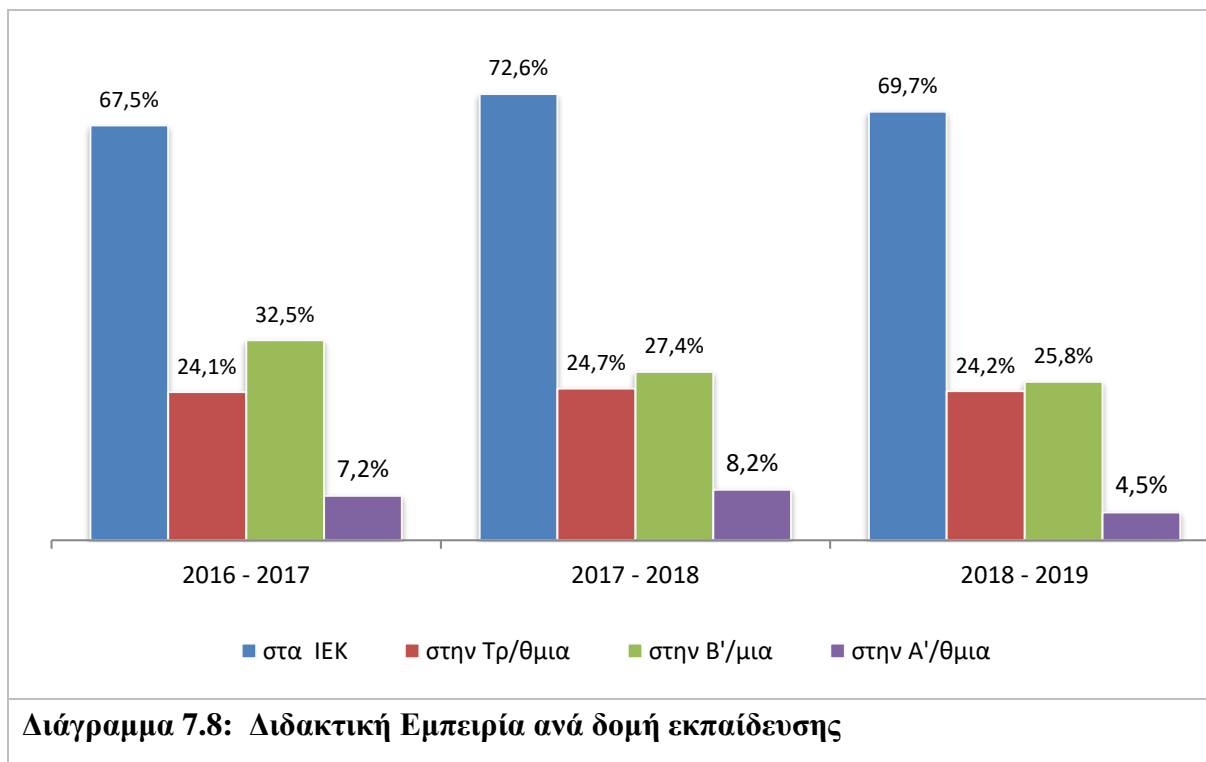

Οι πλειονότητα των εκπαιδευτών/τριών έχουν μεγάλη διδακτική εμπειρία στα ΙΕΚ (Δημόσια και Ιδιωτικά), σε σχέση με τις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης. Έπειτα ακολουθεί η διδακτική εμπειρία που έχουν στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σημαντικό ποσοστό καταλαμβάνει και στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ένα πολύ μικρό ποσοστό έχει διδακτική εμπειρία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Αναλυτικότερα, οι 7 στους 10 εκπαιδευτές/τριες (ποσοστό 70% και στα 3 έτη) έχουν διδακτική εμπειρία στα ΔΙΕΚ. Η διαφορά που παρατηρείται στα ποσοστά και στα 3 έτη είναι ελάχιστη μεταξύ τους.

Σε σχέση με τη διδακτική εμπειρία στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχεδόν ο 1 στους 3 (ποσοστό 32,5%) έχει διδάξει σ' αυτή τη βαθμίδα. Το έτος 2016-2017 είναι λίγο μεγαλύτερο το ποσοστό κατά 5% από το 2017-2018, και κατά 6% από το 2018-2019.

Όσον αφορά την Τριτοβάθμια εκπαίδευση ο 1 στους 4 έχει διδάξει και σε ΑΕΙ ή ΤΕΙ. Τα ποσοστά 24,1%, 24,7%, 24,2% αντίστοιχα και για τα 3 έτη δεν παρουσιάζουν μεταβολές. Το μικρότερο ποσοστό διδακτικής εμπειρίας με 6,5% και στα 3 έτη αφορά την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Το ποσοστό αντιστοιχεί 7,2% και 8,2% για το 2016-2017 και 2017-2018 αντίστοιχα και υπάρχει μια μικρή μείωση του ποσοστού με 4,5% για το 2019-2018.

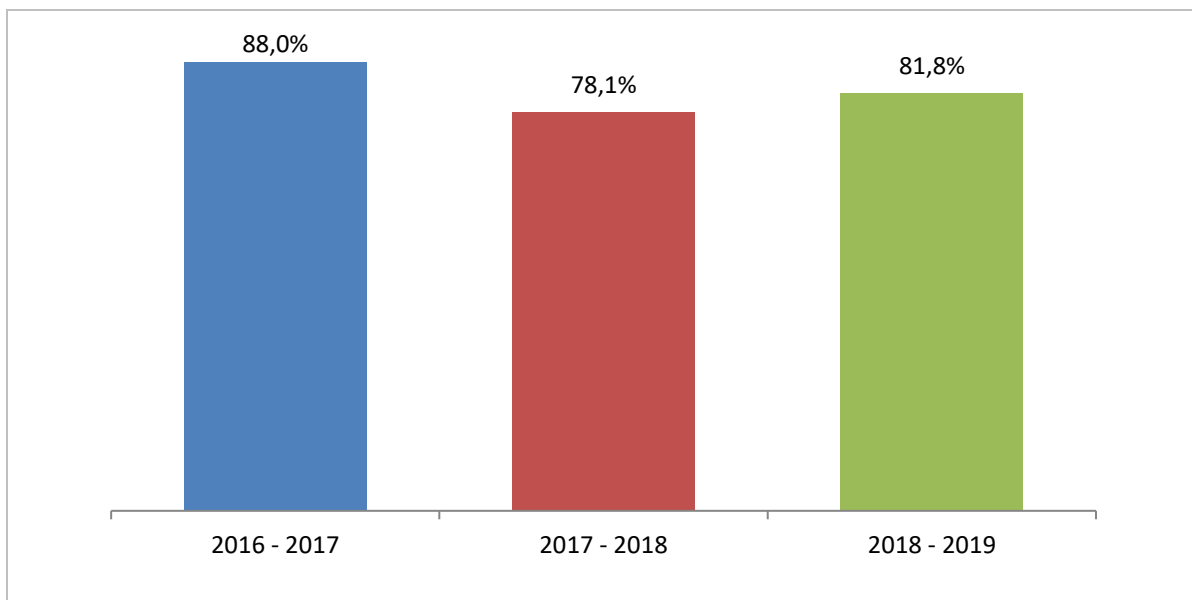

Συγκρίνοντας τη διδακτική εμπειρία στις βαθμίδες εκπαίδευσης ανά έτος, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό με σχεδόν 70% και στα 3 έτη καταλαμβάνει η απασχόλησή τους στα ΙΕΚ, και έπειτα ακολουθούν στις άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης ακολουθώντας τη σειρά στη Δευτεροβάθμια, στην Τριτοβάθμια και τελευταία στην Πρωτοβάθμια χωρίς παρουσία μεταβολών και στα 3 έτη.

Το έτος 2016-2017 ποσοστό 67,5% έχει εμπειρία στα ΙΕΚ, 32,5% στην Δευτεροβάθμια, 24,1% στην Τριτοβάθμια, και 7,2 % στην Πρωτοβάθμια.

Για το έτος 2017-2018 δεν παρουσιάζονται διαφορές, με τα ποσοστά να είναι σχεδόν τα ίδια με το προηγούμενο έτος. Αναλυτικότερα, ποσοστό 72,6% έχουν διδακτική εμπειρία στα ΙΕΚ, 27,4% στην Δευτεροβάθμια, 24,7% στην Τριτοβάθμια και 8,2% στην Πρωτοβάθμια.

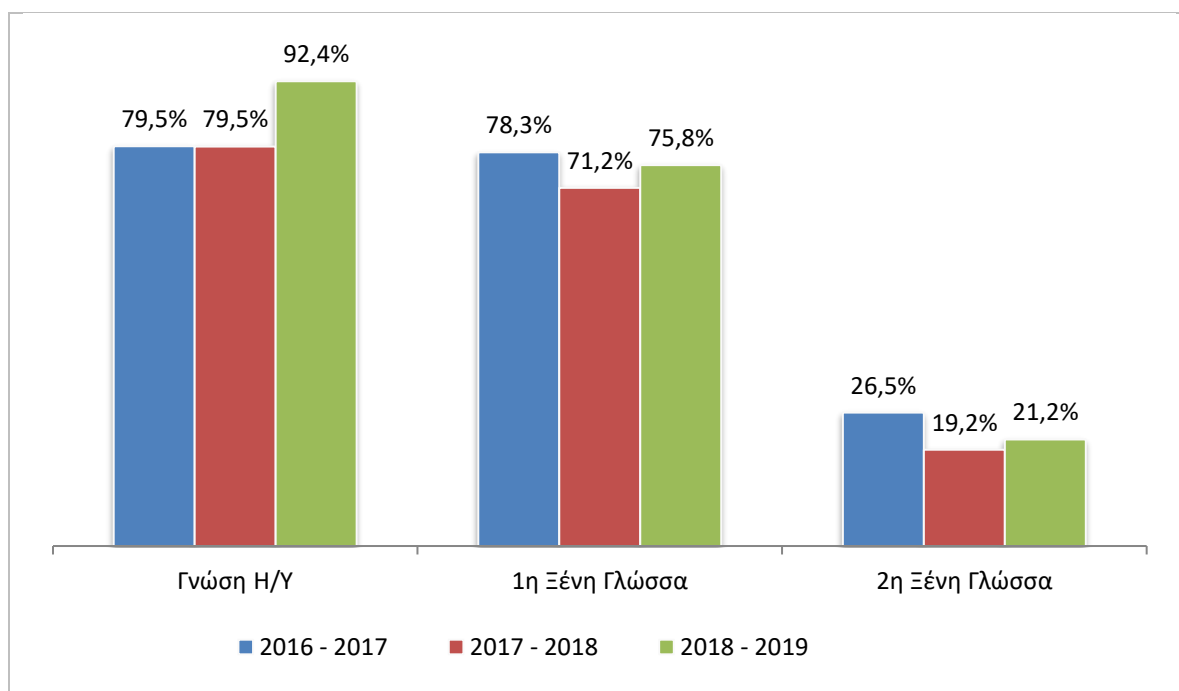
Επίσης, και για το έτος κατάρτισης 2018-2019 (οι 7 στους 10) ποσοστό 69,7% έχει διδακτική εμπειρία στα ΙΕΚ. Στην Δευτεροβάθμια 25,8%, 24,2% στην Τριτοβάθμια και μόλις 4,5% στην Πρωτοβάθμια.

Διάγραμμα 7.9: Επαγγελματική Εμπειρία σε σχέση με το αντικείμενο της προκηρυχθείσας θέσης

Η πλειονότητα των εκπαιδευτών/τριών, οι 8 στους 10 έχουν επαγγελματική εμπειρία σχετικά με το αντικείμενο που διδάσκουν.

Πιο συγκεκριμένα, για το έτος 2016-2017, οι 9 στους 10 (ποσοστό 88%) έχουν επαγγελματική εμπειρία, για το 2017-2018 οι 8 στους 10 (ποσοστό 78,1%) και το 2018-2019 οι 8 στους 10 (ποσοστό 81,8%).

Διάγραμμα 7.10: Γνώση Η/Υ & Ξένων Γλωσσών

Στο προηγούμενο διάγραμμα φαίνεται ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτών/τριών έχουν γνώση ηλεκτρονικού υπολογιστή, με πιστοποίηση όπως προβλέπεται από το ΑΣΕΠ (Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού). Και για τα 3 έτη κατάρτισης περισσότεροι από 8 στους 10, με ποσοστό 83,8 έχουν γνώση Η/Υ.

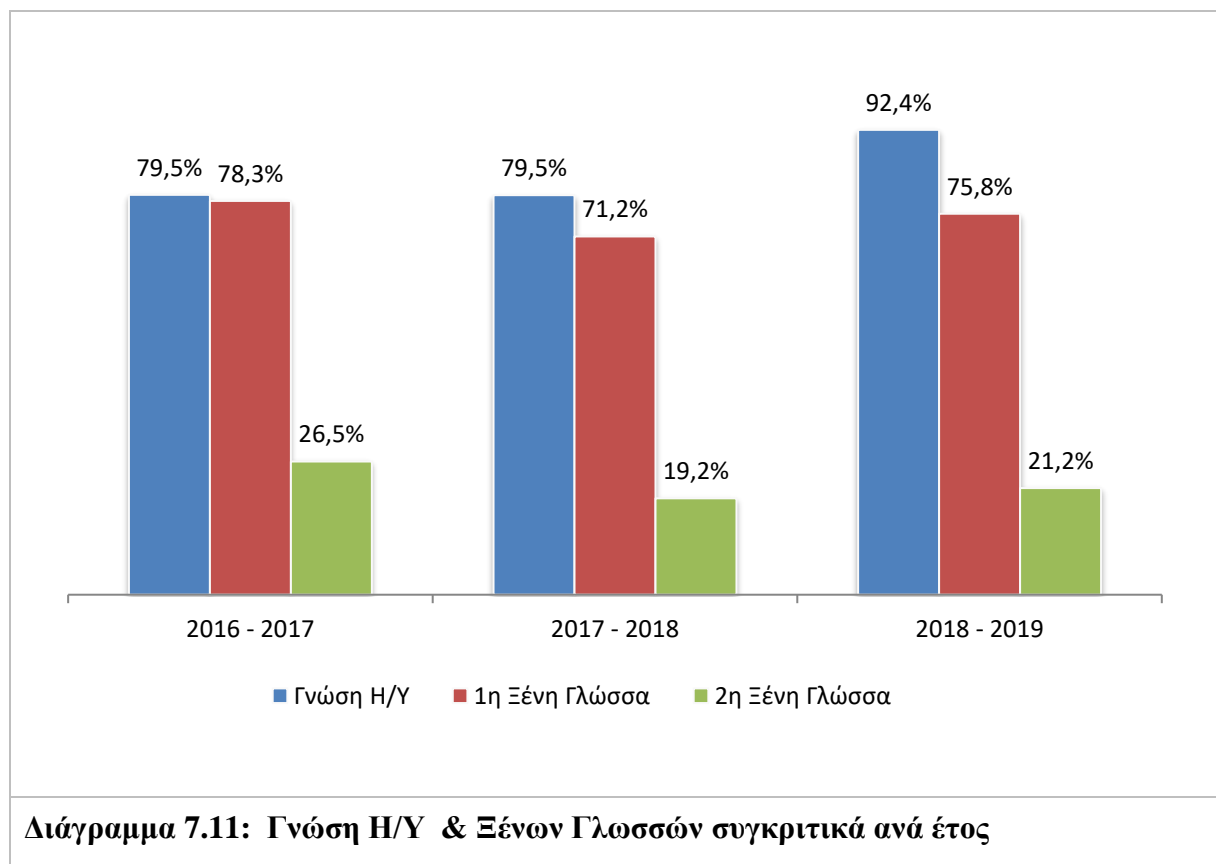
Πιο συγκεκριμένα, για το έτος 2016-2017 ποσοστό 79,5%, για το 2017-2018 ποσοστό 79,5% χωρίς μεταβολές από το προηγούμενο έτος, και για το έτος κατάρτισης 2018-2019 αύξηση 12,9% σε σχέση με τα 2 προηγούμενα έτη με ποσοστό 92,4% .

Σχετικά με τη γνώση ξένης γλώσσας, και για τα 3 έτη σχεδόν οι 8 στους 10 έχουν γνώση μιας ξένης γλώσσας με ποσοστό 75,1% .

Αναλυτικότερα, για το έτος 2016-2017 ποσοστό 78,3% , για το 2017-2018 ποσοστό 71,2% και για το έτος κατάρτισης 2018-2019 ποσοστό 75,8% .

Είναι λίγοι οι εκπαιδευτές/τριες που έχουν γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας ,σε ποσοστό 22,3% και για τα 3 έτη.

Για το έτος 2016-2017 το 26,5% έχουν γνώση και δεύτερης ξένης γλώσσας, για το 2017-2018 πέφτει λίγο το ποσοστό με 19,2% και για το 2018-2019 αντιστοιχεί ποσοστό 21,2% .

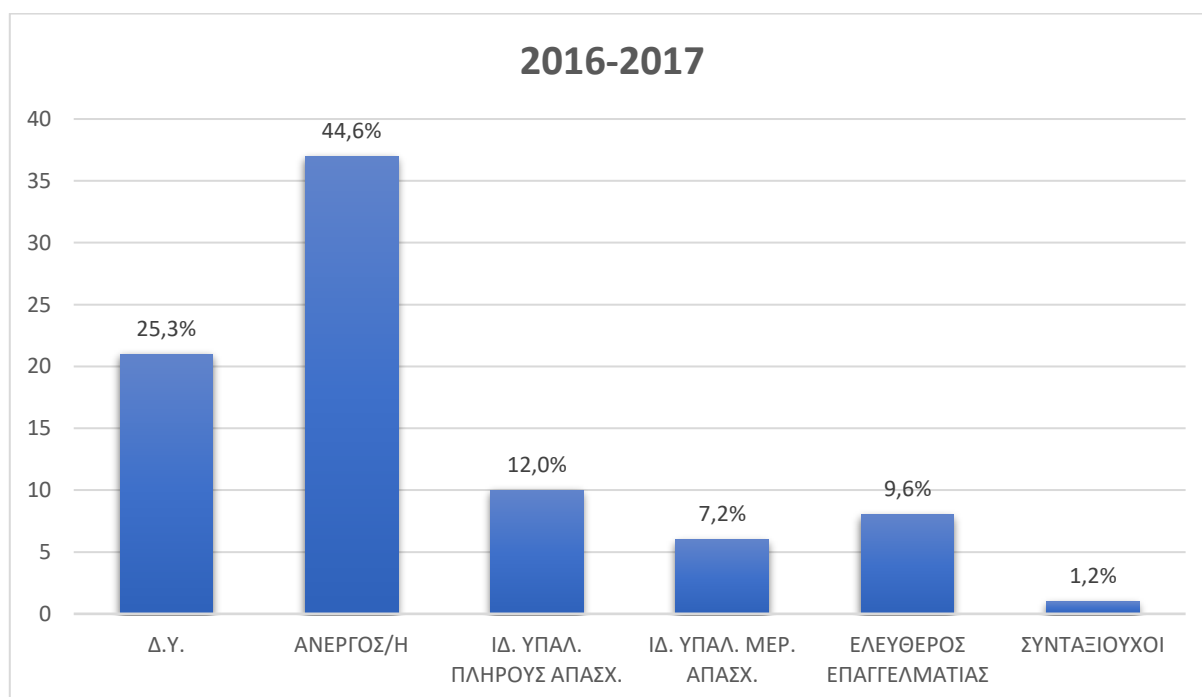

Όπως φαίνεται και από το προηγούμενο διάγραμμα οι εκπαιδευτές/τριες προτιμούν και στα 3 έτη, πρώτα να αποκτήσουν γνώση ηλεκτρονικού υπολογιστή, έπειτα να γνωρίζουν μια ξένη γλώσσα και στη συνέχεια με μικρό ποσοστό να αποκτήσουν γνώση και δεύτερης ξένης γλώσσας.

Συγκριτικά για κάθε έτος ξεχωριστά. Για το 2016-2017 οι περισσότεροι έχουν γνώση Η/Υ σε ποσοστό 79,5% , έπειτα με ποσοστό γνώση μιας ξένης γλώσσας 78,3% και ακολουθούν όσοι έχουν γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας με 26,5% .

Για το 2017-2018, όπως αναφέρθηκε παραπάνω οι περισσότεροι έχουν γνώση Η/Υ με 79,5% , ακολουθεί η γνώση μιας ξένης γλώσσας με 71,2% και στο τέλος η γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας 19,2% .

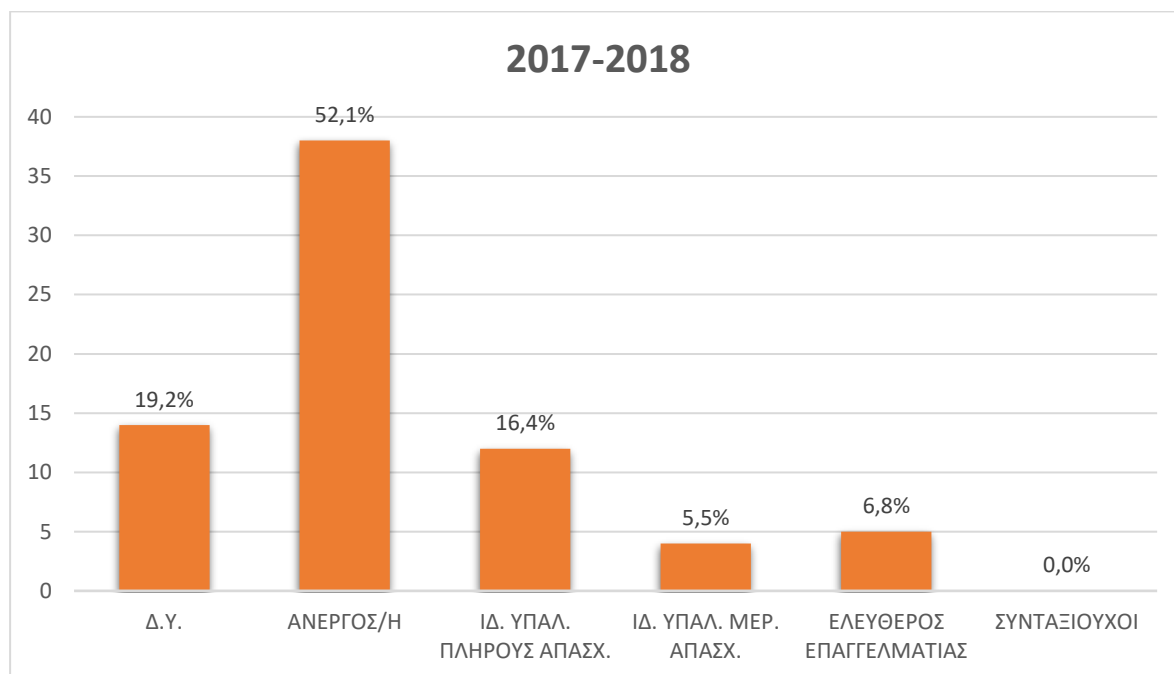
Για το 2018-2019 υπερτερεί και με αύξηση η γνώση στους Η/Υ με 92,4% , έπειτα να αποκτήσουν γνώση μιας ξένης γλώσσας με 75,8% και μόλις 21,2% να αποκτήσουν γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας.

Διάγραμμα 7.12: Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2016 – 2017

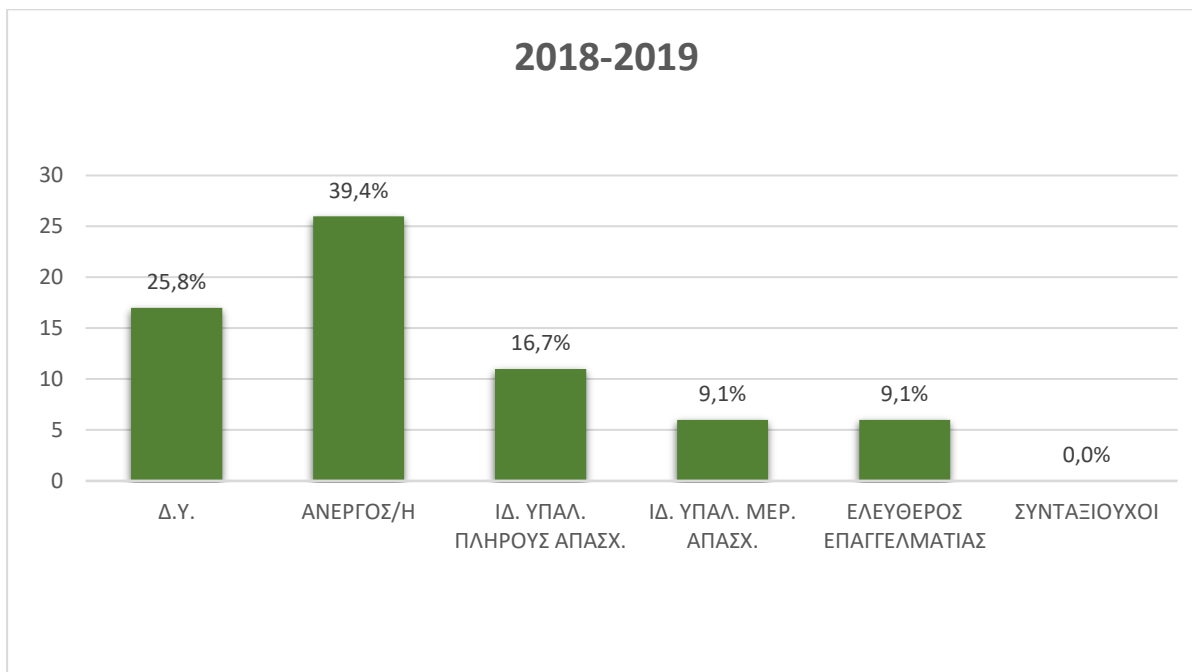
Σε σχέση με την επαγγελματική κατάσταση των εκπαιδευτών/τριών, παρατηρούμε ότι στην πλειονότητά τους οι εκπαιδευτές σχεδόν οι μισοί, με ποσοστό 44,6% είναι άνεργοι. Έπειτα με ποσοστό 25,3% (ο 1 στους 4) είναι δημόσιοι υπάλληλοι, ακολουθούν οι Ιδιωτικοί υπάλληλοι πλήρους απασχόλησης με ποσοστό 12 % (σχεδόν ο 1 στους 8). Όσο δε, γι' αυτούς που έχουν

μερική απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα το ποσοστό είναι 7,2% (ο 1 στους 14). Στους ελεύθερους επαγγελματίες αντιστοιχεί ποσοστό 9,6% (ο 1 στους 10). Οι συνταξιούχοι έχουν πολύ μικρό ποσοστό 1,2% .

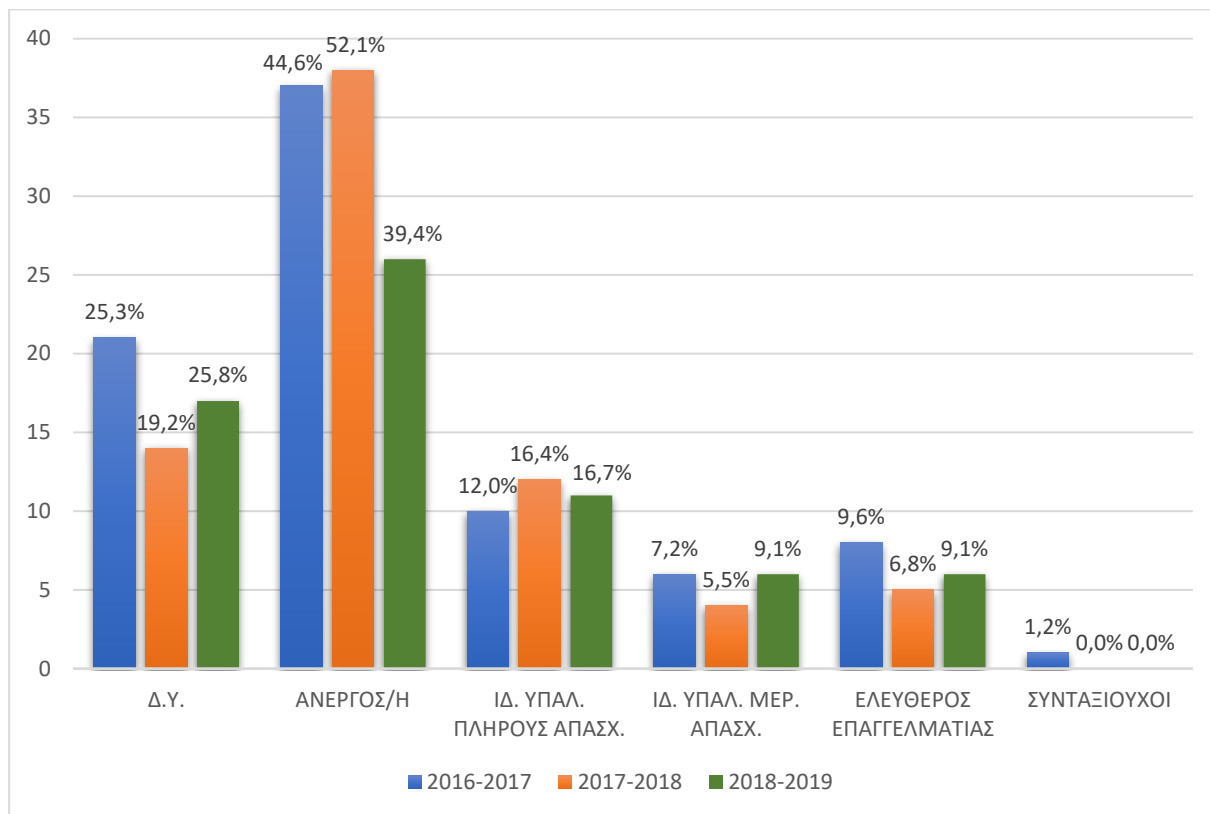
Διάγραμμα 7.13: Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2017 – 2018

Για το έτος κατάρτισης 2017-2018, οι άνεργοι είναι η πλειοψηφία με ποσοστό 52,1% σε σχέση με τους εκπαιδευτές που έχουν απασχόληση. Με ποσοστό 19,2% (ο 1 στους 5) είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι, και ύστερα οι ιδιωτικοί υπάλληλοι πλήρους απασχόλησης με ποσοστό 16,4%. Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι μερικής απασχόλησης είναι ελάχιστοι με ποσοστό 5,5%. Πολύ κοντά στο ποσοστό των ιδιωτικών υπαλλήλων μερικής απασχόλησης είναι και οι ελεύθεροι επαγγελματίες με ποσοστό 6,8%. Όσο δε για τους συνταξιούχους το ποσοστό είναι μηδενικό.

Διάγραμμα 7. 14: Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2018 – 2019

Από τα στοιχεία της έρευνας για το τελευταίο έτος κατάρτισης προκύπτει ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτών/τριών είναι και πάλι άνεργοι με ποσοστό 39,4% . Ο ένας στους 4 εκπαιδευτές/τριες είναι δημόσιοι υπάλληλοι με ποσοστό 25,8%. Ιδιωτικοί υπάλληλοι πλήρους απασχόλησης έχουν ποσοστό 16,7% . Ελεύθεροι επαγγελματίες και Ιδιωτικοί υπάλληλοι μερικής απασχόλησης έχουν το ίδιο ποσοστό 9,1% (ο 1 στους 11). Και πάλι κανένας συνταξιούχος δεν κατέθεσε αίτηση για την πρόσληψή του ως ωρομίσθιος στα ΔΙΕΚ.

Διάγραμμα 7.15: Επαγγελματική απασχόληση εκπαιδευτών συγκριτικά για τα 3 έτη κατάρτισης

Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα για τα 3 έτη κατάρτισης προκύπτουν τα εξής στοιχεία: στην πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτές/τριες στα ΔΙΕΚ είναι άνεργοι. Περισσότεροι άνεργοι ήταν το έτος 2017-2018, έπειτα το 2016-2017 και λιγότεροι το 2018-2019. Παρατηρούμε ότι υπήρξε άνοδος του ποσοστού των ανέργων το 2017-2018 κατά 8% και έπειτα το 2018-2019 μείωση του ποσοστού κατά 12%, επανήλθε δηλαδή στα ποσοστά του έτους 2016-2017.

Στη συνέχεια ακολουθούν οι δημόσιοι υπάλληλοι, χωρίς μεγάλη απόκλιση και για τα 3 έτη κατάρτισης. Ο ένας στους 4 για τα έτη 2016-2017 και 2018-2019 και ο 1 στους 5 για το έτος 2017-2018.

Έπειτα ακολουθούν οι ιδιωτικοί υπάλληλοι πλήρους απασχόλησης, χωρίς μεγάλη απόκλιση και για τα 3 έτη κατάρτισης. Σχεδόν, ο 1 στους 7 και για τα 3 έτη είναι ιδιωτικός υπάλληλος πλήρους απασχόλησης.

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες δεν παρουσιάζουν μεγάλη μεταβολή και στα 3 έτη, σχεδόν ο 1 στους 9.

Με κατά μέσο όρο 7%, χωρίς σημαντική μεταβολή και για τα 3 έτη είναι οι εκπαιδευτές/τριες που έχουν μερική απασχόληση, ο 1 στους 14.

Όσο δε για τους συνταξιούχους το ποσοστό είναι μηδαμινό και για τα 3 έτη.

ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2016-2017

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	Αριθμός Ατόμων
ΑΓΓΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	1
ΓΕΩΛΟΓΟΙ	1
ΔΑΣΟΠΟΝΟΙ	1
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1
ΔΟΜΙΚΩΝ	1
ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	1
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑ	1
ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	1
ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ	1
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ	1
ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	1
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑ	1
ΝΟΜΙΚΗ	1
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΗΣ Η/Υ	1
ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	1
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ	1
ΕΜΠΕΙΡΟΤΕΧΝΕΣ	2
ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	2
ΘΕΟΛΟΓΙΑ	2
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	2
ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΙ	2
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	2
ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	2
ΧΗΜΙΚΟ	2
ΧΗΜΙΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ	2
ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	3
ΙΑΤΡΙΚΗ	3
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	3
ΓΕΩΠΟΝΙΑ	4
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΑΓ.ΤΕΧΝΗΣ	4
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	4
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	5
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	6
ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	8
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ	9

Πίνακας 7.1: Ειδικότητες εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2016 - 2017

Παρατηρούμε στον πίνακα 1 για το έτος 2016-2017 το πλήθος των ειδικοτήτων (35 διαφορετικές ειδικότητες) που κατέθεσαν αίτηση για την πρόσληψή τους στα ΔΙΕΚ. Οι περισσότεροι υποψήφιοι ωρομίσθιοι εκπαιδευτές/τριες έχουν ειδικότητα Αισθητικής (με 9 εκπαιδευτές/τριες) και Νοσηλευτικής (με 8 εκπαιδευτές/τριες). Η ειδικότητα της Πληροφορικής έχει 6 εκπαιδευτές. Πέντε εκπαιδευτές/τριες έχει η ειδικότητα Οικονομίας. Από

4 εκπαιδευτές/τριες έχουν οι εξής ειδικότητες: Γεωπονίας, Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης , Φυσικής Αγωγής.

Από 3 εκπαιδευτές για τις ειδικότητες Γαλλικής Φιλολογίας, Ιατρική, Ψυχολογία. Από 2 εκπαιδευτές/τριες για τις παρακάτω ειδικότητες: Εμπειροτέχνες, Εργοθεραπεία, Θεολογία, Πολιτικών Μηχανικών, Τοπογράφοι, Φιλολογία, Φυσιοθεραπεία, Χημικό, Χημικοί Μηχανικοί. Από 1 εκπαιδευτή/τρια, για τις ακόλουθες ειδικότητες Αγγλική Φιλολογία, Γεωλογία, Δασοπονία, Διοίκηση Επιχειρήσεων, Δομικών, Εμπορίας και Διαφήμισης, Ηλεκτρολογία, Καλών Τεχνών, Κομμωτικής, Μαθηματικό, Μαιευτική, Μηχανολογία, Νομική, Προγραμματιστής Η/Υ, Τεχνολόγοι Γεωπονίας, και Φαρμακευτική.

ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2017-2018

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	Αριθμός Ατόμων
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ	1
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	1
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝ.	1
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ	1
ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	1
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	1
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	1
ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	1
ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	1
ΦΥΣΙΚΟ	1
ΕΜΠΕΙΡΟΤΕΧΝΗΣ	1
ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	1
ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	1
ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	1
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	2
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑ	2
ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ	2
ΘΕΟΛΟΓΙΑ	2
ΧΗΜΙΚΟ	2
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	2
ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ	2
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ	2
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3
ΙΑΤΡΙΚΗ	3
ΓΕΩΠΟΝΙΑ	3
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	4
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	5
ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	5
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΑΓ.ΤΕΧΝΗΣ	5
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	6
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ	8

Πίνακας 7.2: Ειδικότητες εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2017-2018

Για το έτος κατάρτισης 2017-2018 το πλήθος των διαφορετικών ειδικοτήτων είναι 32. Πιο αναλυτικά, η πλειοψηφία των εκπαιδευτών/τριών γι' αυτό το έτος έχουν τις εξής ειδιότητες: Αισθητικής (9 εκπαιδευτές) Φυσικής Αγωγής (5 εκπαιδευτές). Από 5 εκπαιδευτές/τριες έχουν οι εξής ειδιότητες: Πληροφορική, Νοσηλευτική, και Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης. Από 4 εκπαιδευτές έχει η ειδιότητα Τεχνολογία Τροφίμων. Από 3 εκπαιδευτές έχουν οι κάτωθι ειδιότητες: Οικονομίας, Ιατρική, και Γεωπονία . Από 2 εκπαιδευτές έχουν οι ειδιότητες: Διοίκηση Επιχειρήσεων, Μηχανολογία, Γραφιστική, Θεολογία, Χημικό, Αρχιτεκτονική, Κομμωτική, Μαθηματικό.. Από 1 εκπαιδευτή/τρια έχουν οι ακόλουθες ειδιότητες: Φαρμακευτική, Ψυχολογία, Πολιτικών Μηχανικών, Παιδαγωγική Ακαδημία, Μαιευτική, Φιλολογία, Λογιστική, Γραφικών Τεχνών, Φυσιοθεραπεία, Φυσικό, Εμπειροτέχνες, Γαλλική Φιλολογία, Εμπορίας και Διαφήμισης, Φυτικής Παραγωγής, και Τουριστικών Επιχειρήσεων.

ΕΤΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ 2018-2019

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	Αριθμός Ατόμων
ΑΓΓΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	1
ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	1
ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	1
ΘΕΟΛΟΓΙΑ	1
ΙΑΤΡΙΚΗ	1
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	1
ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ	1
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑ	1
ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ	1
ΠΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	
ΦΥΣΙΚΟ	1
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	1
ΕΜΠΕΙΡΟΤΕΧΝΗΣ	2
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝ.	2
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ	2
ΔΗΜ. & ΜΜΕ	3
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	3
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	
ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	3
ΧΗΜΙΚΟ	3
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ	5
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΑΓ.ΤΕΧΝΗΣ	5
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	5
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	6
ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	12

Πίνακας 7.3:Ειδιότητες εκπαιδευτών για το έτος κατάρτισης 2018 - 2019

Για το έτος κατάρτισης 2018-2019 το πλήθος των διαφορετικών ειδικοτήτων είναι 25. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των εκπαιδευτών έχουν ειδιότητα Νοσηλευτική (12 εκπαιδευτές/ τριες) και έπειτα η ειδιότητα της Πληροφορικής με 6 εκπαιδευτές/τριες. Από 5 εκπαιδευτές/τριες έχουν οι παρακάτω ειδιότητες: Αισθητικής, Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης

και Φυσικής Αγωγής. Από 3 εκπαιδευτές/τριες οι ειδικότητες Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Οικονομίας, Σχεδιασμού και Παραγωγής Προϊόντων, Φυσιοθεραπείας και Χημικό. Από 2 εκπαιδευτές οι ειδικότητες Εμπειροτέχνες, Πολιτικών Μηχανικών, και Φαρμακευτικής. Από 1 εκπαιδευτή/τρια για τις εξής ειδικότητες: Αγγλική Φιλολογία, Γαλλική Φιλολογία, Διατροφή, Θεολογία, Ιατρική, Καλλιτεχνικών Σπουδών, Κομμωτικής, Μηχανολογία, Τεχνίτης Αισθητικός Ποδολογίας, Φυσικό, Φυσικού Περιβάλλοντος, Ψυχολογία.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	Αριθμός Ατόμων
ΔΑΣΟΠΟΝΙΑΣ	1
ΔΟΜΙΚΩΝ	1
ΝΟΜΙΚΗ	1
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΗΣ Η/Υ	1
ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	1
ΓΕΩΛΟΓΙΑ	1
ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ	1
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑ	1
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ	1
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	1
ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	1
ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	1
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1
ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1
ΤΕΧΝΙΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ	1
ΠΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	
ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	1
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	1
ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	2
ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ	2
ΑΓΓΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	2
ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	2
ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ	2
ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	2
ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ	2
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	2
ΦΥΣΙΚΟ	2
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	3
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ	3
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	3
ΔΗΜ. & ΜΜΕ	3
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ & ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	3
ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	
ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ	4
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑ	4
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ	4
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	4
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	5
ΘΕΟΛΟΓΙΑ	5

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	5
ΕΜΠΕΙΡΟΤΕΧΝΗΣ	5
ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ	5
ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	6
ΙΑΤΡΙΚΗ	7
ΧΗΜΙΚΟ	7
ΓΕΩΠΟΝΙΑ	7
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	11
ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΑΓ.ΤΕΧΝΗΣ	14
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	15
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	17
ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ	22
ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	25

Πίνακας 7.4: Συγκεντρωτικός πίνακας ειδικοτήτων και για τα 3 έτη κατάρτισης

Συγκεντρωτικά και για τα 3 έτη κατάρτισης, το πλήθος των διαφορετικών ειδικοτήτων του δείγματός μας είναι 45.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτών/τριών έχουν ειδικότητα Νοσηλευτική (25 εκπαιδευτές) και έπειτα Αισθητική (22 εκπαιδευτές). Ειδικότητα Πληροφορικής έχουν 17 εκπαιδευτές/τριες, 15 Φυσικής Αγωγής, 14 Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης, και 11 Οικονομίας. Από 7 εκπαιδευτές/τριες οι ειδικότητες Ιατρική, Χημικό, Γεωπονία. Η Φυσικοθεραπεία 6 εκπαιδευτές/τριες. Από 5 εκπαιδευτές/τριες έχουν οι ακόλουθες ειδικότητες Πολιτικών Μηχανικών, Θεολογία, Ψυχολογία, Εμπειροτέχνες, Γαλλική Φιλολογία. Από 4 εκπαιδευτές οι παρακάτω ειδικότητες: Κομμωτικής, Μηχανολογία, Φαρμακευτική, Τεχνολόγοι Τροφίμων. Από 3 εκπαιδευτές/τριες Διοίκηση Επιχειρήσεων, Μαθηματικό, Φιλολογία, Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και Σχεδιασμού και Παραγωγής Προϊόντων. Από 2 εκπαιδευτές/τριες για τις εξής ειδικότητες Εργοθεραπεία, Μαιευτική, Αγγλική Φιλολογία, Εμπορίας και Διαφήμισης, Τοπογράφοι, Χημικοί Μηχανικοί, Γραφιστική, Αρχιτεκτονική, Φυσικό. Από 1 εκπαιδευτή/τρια για όλες τις υπόλοιπες ειδικότητες.

7.2 Ανάλυση και σχολιασμός των αποτελεσμάτων

Από την ανάλυση του υλικού από το πληροφοριακό σύστημα και το αρχείο των εκπαιδευτών/τριών που ερευνήθηκαν, προκύπτουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις που διατυπώνουν την κατάσταση που επικρατεί, σε σχέση με το προφίλ των εκπαιδευτών/τριών και το επίπεδο σπουδών τους, στο ΔΙΕΚ για τα 3 έτη κατάρτισης από το 2016 έως το 2019.

Τα αποτελέσματα αναλύονται και σχολιάζονται σε 7 άξονες.

1ος ΑΞΟΝΑΣ (ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑ)

Παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτές είναι γυναίκες.

Σε έρευνες που έχουν γίνει σχετικά με το φύλο των εκπαιδευτικών, υπερτερούν οι γυναίκες εκπαιδευτικοί. Πιο συγκεκριμένα, σε έρευνα του ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) τον Μάρτιο του 2017, στο 49ο τεύχος της περιοδικής έκδοσης για τους στατιστικούς δείκτες στην εκπαίδευση με τίτλο “Education Indicators in Focus”, αναφέρεται ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί είναι περισσότερες σε σχέση με τους άνδρες. Θεωρείται ότι υπάρχουν στερεότυπες αντιλήψεις για τους ρόλους των δύο φύλων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό χώρο εργασίας, καθώς υπερισχύει η «θηλυκοποίηση» του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Οι έρευνες βλέπουν το επάγγελμα του εκπαιδευτικού ως χώρο γυναικείας εργασίας, θεωρώντας ότι οι συνθήκες και τα ωράρια εργασίας στην εκπαίδευση είναι ευνοϊκές σε σχέση με άλλους τομείς εργασίας.

Σε σχέση με το ηλικιακό εύρος των εκπαιδευτών. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτών ανήκει στο ηλικιακό εύρος 40-49 ετών και έπειτα ακολουθεί το ηλικιακό εύρος 30-39 ετών. Αθροιστικά και για τις δύο κατηγορίες ηλικιών από 30-49 ετών παρατηρούμε ότι ανήκει το 70%, (οι 7 στους 10). Το γεγονός ότι οι εκπαιδευτές/τριες στα ΔΙΕΚ είναι νέοι, και προέρχονται από την πιο παραγωγική ηλικία πιθανόν να οφείλεται στα ποσοστά υψηλής ανεργίας που επικρατεί στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια λόγω οικονομικής κρίσης. Η Ελλάδα καταλαμβάνει την τελευταία θέση στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ποσοστό απασχόλησης των πτυχιούχων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (25-64 ετών) με 70%, ενώ την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Σουηδία με ποσοστό 90% (Έκθεση 2017 της ΑΔΠ).

Οι νέοι αναζητούν εργασία έστω και περιστασιακά και για λίγες ώρες για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις δύσκολες συνθήκες, και παράλληλα να αποκτήσουν προϋπηρεσία. Οπότε έστω και λίγες ώρες διδασκαλίας στα ΔΙΕΚ είναι μια λύση για προσωρινή μερική απασχόληση.

Βέβαια, στο τελευταίο έτος κατάρτισης η σημαντική μεταβολή με αύξηση κατά 11% στις ηλικίες μεταξύ 50-59 ετών, πιθανό να ερμηνεύεται ότι θέλουν ν' αυξήσουν το εισόδημά τους οι έχοντες εργασία.

Όσον αφορά το μεγαλύτερο ηλικιακό εύρος άνω των 60 ετών, παρουσιάζει πολύ χαμηλό ποσοστό και στο τέλος μηδενικό. Τούτο είναι πιθανό να οφείλεται στο ότι πολλοί από αυτές τις ηλικίες να είναι συνταξιούχοι να έχουν σταθερό εισόδημα, αλλά και όσοι αποφασίζουν να έχουν παράλληλη ενασχόληση με επιπλέον αμοιβή έχουν πολλές κρατήσεις στο εισόδημά τους, ή πλέον δεν έχουν τις απαιτητικές υποχρεώσεις που έχουν οι άνθρωποι στις παραγωγικές ηλικίες.

Οι πολύ νεότεροι κάτω των 30 ετών πιθανό τώρα να ξεκινούν τα βήματά τους στον εργασιακό βίο ή να συνδυάζουν παράλληλα με τις σπουδές τους την απασχόλησή τους με λίγες ώρες

διδασκαλίας στα ΔΙΕΚ. Βέβαια, να μην ξεχνάμε το γεγονός της υψηλής ανεργίας και της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας, οδήγησε πολλούς νέους στη μετανάστευση σε άλλες χώρες για αναζήτηση καλύτερων συνθηκών εργασίας. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα που διεξήγαγε η ICAP, οι «τριαντάρηδες» (30-35 ετών) έχουν την «πρωτιά» της μετανάστευσης με ποσοστό 35% και στη δεύτερη θέση οι ηλικίες 25-30 ετών με ποσοστό 28% (άποψη του Κωνσταντινίδη Γ.)

Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα στατιστικά στοιχεία που δημοσίευσε ο ΟΑΕΔ σε σχέση με την ανεργία στην Ελλάδα. Στο α' εξάμηνο του 2016, παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων σε σχέση με το φύλο είναι γυναίκες με το ποσοστό να αγγίζει το 60%. Το ποσοστό που αναλογεί στους άνεργους ηλικίας 30-44 ετών είναι 40% και 45-54 ετών είναι 23%.

Για το β' εξάμηνο του 2016 και πάλι το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων ανήκει στις γυναίκες με μια μικρή αύξηση στο ποσοστό με 63%. Και πάλι τα «νηνιά» της ανεργίας έχουν οι ηλικίες 30-44 ετών με ποσοστό 41% και 45-54 ετών ποσοστό 23%.

Συνεχίζοντας με τα στοιχεία για το 2017 τα ποσοστά κυμαίνονται στις ίδιες σχεδόν τιμές με 63% ανεργία για τις γυναίκες και 64% για το πρώτο και δεύτερο εξάμηνο αντίστοιχα. Και ανεργία 40% ανήκει στις ηλικίες 30-44 ετών, και 24% στις ηλικίες 45-54 ετών (Εκθέσεις ΟΑΕΔ).

2ος ΑΞΟΝΑΣ: ΣΠΟΥΔΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Το γεγονός ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτών είναι κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οφείλεται, στο ότι είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να επιλεγεί κάποιος για τη διδασκαλία των μαθημάτων των διάφορων ειδικοτήτων στα ΔΙΕΚ, εκτός από ορισμένες ειδικότητες. Άλλωστε, αυτό προβλέπεται και από τον οδηγό σπουδών για την συντριπτική πλειοψηφία διδασκαλίας των διαφόρων μαθημάτων στις αντίστοιχες ειδικότητες. Από την άλλη πλευρά η αύξηση του μεγάλου ποσοστού ανεργίας στην αγορά εργασίας οδηγεί πολλούς από τους πτυχιούχους ν' αναζητήσουνε ώρες στα ΔΙΕΚ.

Το μηδαμινό ποσοστό 2,3% εκπαιδευτών κάτοχοι πτυχίου Ανώτερης Κρατικής Σχολής (και για τα τρία έτη κατάρτισης) πιθανό να οφείλεται στις απαιτήσεις συγκεκριμένων ειδικοτήτων όπου δεν απαιτείται πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να διδάξουν οι εκπαιδευτές.

Όσο για τους κατόχους διπλώματος ΔΙΕΚ και απολυτηρίου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αφορά και πάλι μόνο συγκεκριμένες ειδικότητες. Αφορά ειδικότητες Μαγειρικής Τέχνης ή Αισθητικής ή και άλλες ειδικότητες. Δεν έχουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης, αλλά είναι απόφοιτοι ιδιωτικών ή δημοσίων ΙΕΚ ή απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

επαγγελματικού λυκείου με πτυχίο της αντίστοιχης ειδικότητας. Προβλέπεται η ανάθεση μαθημάτων για διδασκαλία από τον οδηγό σπουδών.

Παρατηρούμε πως τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των πτυχιούχων που επιλέγουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακά προγράμματα αυξάνεται. Από τα στοιχεία της EUROSTAT όπως παρατίθενται στην ετήσια έκθεση της ΑΔΙΠ (Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση) για το 2017 η Ελλάδα έχει πάρα πολλούς φοιτητές σε σχέση με τον πληθυσμό της χώρας (ποσοστό 6,85%). Ποσοστό μεγαλύτερο από το μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Έκθεση 2017 της ΑΔΙΠ).

Βέβαια, με βάση τα αριθμητικά δεδομένα της ΕΛΣΤΑΤ (Ελληνική Στατιστική Αρχή) για την χρονική περίοδο 2013-2017 οι κάτοχοι πτυχίων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν την μειοψηφία στους συνολικά άνεργους της χώρας, σε σχέση με τους άνεργους που έχουν χαμηλότερες βαθμίδες εκπαίδευσης (όπως δευτεροβάθμιας, μεταδευτεροβάθμιας, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης). Με ποσοστό 34,40 % το 2013, και μικρή σταδιακή αύξηση το 2017 σε 38,37%, ενώ τα ποσοστά της ανεργίας όσων έχουν χαμηλότερα επίπεδα μόρφωσης είναι πολύ υψηλότερα (Έκθεση 2017 της ΑΔΙΠ).

Η εκπαίδευση αποτελεί προτεραιότητα για τους νέους ανθρώπους. Ο νέος άνθρωπος, θέλει ν' αποκτήσει νέες γνώσεις, ν' αποκτήσει νέες ικανότητες, ν' ανοίξει τους ορίζοντές του σε άλλα επιστημονικά πεδία. Οι νέοι θεωρούν ότι οι μεταπτυχιακές σπουδές, είναι το απαραίτητο εφόδιο για να μπορέσουν να εξελιχθούν επαγγελματικά. Βέβαια για τη δική μας έρευνα, για τους εκπαιδευτές των ΔΙΕΚ, οι κάτοχοι των μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων μοριοδοτούνται. Έτσι λοιπόν, λαμβάνουν περισσότερα μόρια και ανεβαίνουν σε σειρά στη λίστα κατάταξης για την πρόσληψή τους ως ωρομίσθιος/ια εκπαιδευτής/τρια. Όσοι δε, έχουν μεταπτυχιακό στην εκπαίδευση ενηλίκων, στη δια βίου μάθηση ή στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση λαμβάνουν τον μέγιστο αριθμό μορίων (συν 2 μόρια επιπλέον) σε σχέση με τα μεταπτυχιακά άλλων αντικειμένων. Κάποιος που έχει διδακτορικό τίτλο λαμβάνει περισσότερα μόρια από τον κάτοχο του μεταπτυχιακού τίτλου.

Οι κάτοχοι των διδακτορικών τίτλων παρατηρούμε ότι είναι λιγότεροι, αντιστοιχούν στο ένα τρίτο αυτών με μεταπτυχιακές σπουδές. Αρκετοί από τους εκπαιδευτές με διδακτορικούς τίτλους έχουν και διδακτική εμπειρία, με σύμβαση ωρομισθίων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ο δρόμος για την ακαδημαϊκή καριέρα που διαλέγουν να διανύσουν είναι μακρύς, οπότε η διέξοδος στα ΔΙΕΚ είναι προσωρινή και μόνο για τη συμπλήρωση και ενίσχυση του εισοδήματός τους. Οι καταρτιζόμενοι φυσικά, μόνο όφελος μπορούν να έχουν από αυτή την

κατάσταση, παίρνοντας γνώσεις και αναπτύσσοντας δεξιότητες με τη βοήθεια και την καθοδήγηση από εκπαιδευτές με σπουδές αυτού του επιπέδου.

Συγκρίνοντας τα ποσοστά των 3 ετών, παρατηρούμε ότι μόνο ο 1 στους 6 είχε πιστοποίηση εκπαιδευτικής επάρκειας ενηλίκων το πρώτο έτος κατάρτισης. Η αύξηση αυτή είναι πολύ μεγάλη ο 1 στους 2 για το επόμενο έτος, και συνεχίζει με μεγαλύτερη ακόμη αύξηση για το 2018-2019.

Η εκπαιδευτική επάρκεια ενηλίκων είναι μια «δεξιότητα», όπου οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτές/τριες, μέσω μιας σειράς διαδικασιών και στο τέλος εξετάσεων, πιστοποιούν ότι διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, ικανότητες ώστε να διδάξουν σε ενήλικες. Από το προηγούμενο έτος κατάρτισης, οι εκπαιδευτές που έχουν εκπαιδευτική επάρκεια προτάσσονται έναντι αυτών που δεν έχουν εκπαιδευτική επάρκεια, ανεξάρτητα από τα υπόλοιπα τυπικά προσόντα που έχουν. Όσοι δεν έχουν μπει στη διαδικασία να λάβουν πιστοποίηση, κατατάσσονται στο τέλος της λίστας, για την πρόσληψή τους ως ωρομίσθιοι εκπαιδευτές στα ΔΙΕΚ. Υπάρχουν δυο εξεταστικές περιόδους ανά έτος για πιστοποίηση στην εκπαιδευτική επάρκεια, οπότε προβλέπεται ότι σε μικρό χρονικό διάστημα ο αριθμός των πιστοποιημένων εκπαιδευτών θα αυξηθεί και άλλο. Άλλωστε όπως προβλέπεται και από τον ΕΟΠΠΕΠ, από 01/9/2019 προϋπόθεση συμμετοχής εκπαιδευτή σε χρηματοδοτούμενο πρόγραμμα του δημοσίου της μη τυπικής εκπαίδευσης είναι η πιστοποίηση εκπαιδευτικής επάρκειας. Ακόμη και για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θέλουν να διδάξουν στα ΔΙΕΚ ισχύουν οι ίδιες συνθήκες. Έτσι ερμηνεύεται η μεγάλη αύξηση του ποσοστού κατά 43% στο έτος 2018-2019, συμμετοχής των εκπαιδευτών/τριών στην πιστοποίηση του ΕΟΠΠΕΠ για την απόκτηση της εκπαιδευτικής επάρκειας ενηλίκων. Βέβαια, είναι ένα ποσοστό εκπαιδευτών/τριών (41% στο τελευταίο έτος κατάρτισης) που δεν έχουν πιστοποίηση, για να διδάξουν σε ενήλικες. Είναι σωστή αυτή η κατεύθυνση του ΕΟΠΠΕΠ, να πιστοποιούνται για την εκπαιδευτική επάρκεια επιμόρφωσης ενηλίκων, διότι η εκπαίδευση ενηλίκων διαφοροποιείται από την εκπαίδευση ανηλίκων, σύμφωνα με το μοντέλο εκπαίδευσης της Ανδραγωγικής όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο για τις θεωρίες μάθησης.

3ος ΑΞΟΝΑΣ : ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ

Σχεδόν οι μισοί εκπαιδευτές συμμετέχουν σε σεμινάρια επιμόρφωσης για οποιοδήποτε θέμα. Ενημερώνονται είτε για τις εξελίξεις της επιστήμης τους, είτε επιμορφώνονται στις βασικές αρχές κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων, είτε σε διάφορα άλλα επιστημονικά πεδία σχετικά με το αντικείμενό τους. Με τις επιμορφώσεις εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, αποκτούν

επιπλέον προσόντα και νέες δεξιότητες, αναπτύσσονται προσωπικά και επιλύουν διάφορες δυσκολίες που προκύπτουν. Φυσικά όλη αυτή η θετική συμβολή από τις επιμορφώσεις αξιοποιούνται και μεταδίδονται και στους καταρτιζόμενους.

Βέβαια, ένας πολύ σημαντικός λόγος της επιμόρφωσής τους, είναι η μοριοδότησή τους για την πρόσληψή τους ως εκπαιδευτές/τριες ενηλίκων στα ΔΙΕΚ. Δεν είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση σεμιναρίων για να επιμορφωθούν, όμως αποτελεί ένα επιπλέον προσόν. Οι εκπαιδευτές/τριες παίρνουν μόρια, για τις επιμορφώσεις που πραγματοποίησαν σε δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης. Η παρακολούθηση πρέπει να είναι ολοκληρωμένη στα επιμορφωτικά προγράμματα και διάρκειας πάνω των 25 ωρών στο καθένα. Δεν μοριοδοτούνται ημερίδες και διημερίδες. Τα μόρια που λαμβάνουν οι εκπαιδευτές είναι αρκετά σε σχέση με το σύνολο της μοριοδότησής τους. Λαμβάνουν 0,25 μόρια ανά 50 ώρες επιμόρφωσης, με ανώτατο όριο μορίων τα 2 για κάθε είδος. Πιο συγκεκριμένα αν κάποιος εκπαιδευτής έχει 400 ώρες επιμόρφωσης και στα 3 διαφορετικά αντικείμενα, μπορεί να λάβει συνολικά 6 μόρια. Πέρα από αυτές τις ανώτατες ώρες δεν μοριοδοτούνται (Μοριοδότηση υποψήφιων εκπαιδευτών ενηλίκων στα ΔΙΕΚ 2018-2019).

Παρατηρούμε για άλλη μια φορά ότι δίνουν προτεραιότητα και μεγάλη μοριοδότηση σε θέματα δια βίου μάθησης, είτε αυτά αφορούν επιμορφώσεις, είτε το αντικείμενο των μεταπτυχιακών σπουδών. Επιβεβαιώνεται όπως αναφέρθηκε και στα προηγούμενα κεφάλαια για τη δια βίου μάθηση ότι αποτελεί τον βασικό πυλώνα της ευρωπαϊκής πολιτικής ανάπτυξης. Φαίνεται πως υπάρχουν καλές προοπτικές να πετύχει η δια βίου μάθηση στο στόχο της σε επίπεδο ευρωπαϊκών δεικτών, ώστε να αυξηθεί το ποσοστό ενηλίκων στην επιμόρφωση έως το 2020. Αυτό το ποσοστό συμμετοχής σε επιμορφώσεις θα έπρεπε να είναι μεγαλύτερο, διότι οι γνώσεις πρέπει να εμπλουτίζονται συνεχώς, εξάλλου οι επιστήμες εξελίσσονται. Οι επιμορφώσεις στις μέρες μας έχουν οικονομική συμμετοχή. Αν αυτό το στοιχείο συνδυαστεί με την κατάσταση ανεργίας πολλών εκπαιδευτών, δικαιολογεί το λόγο που δεν είναι μεγαλύτερο το ποσοστό στις επιμορφώσεις. Είναι όμως μεγάλο το ποσοστό αν το συγκρίνουμε με το ποσοστό συμμετοχής 3% στη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα που θεωρείται ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην Ευρώπη όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο. Σε σχέση με το είδος των επιμορφώσεων φαίνεται ότι προτιμούν πρώτα να είναι στο διδακτικό αντικείμενο, πιθανόν να επιμορφώνονται συνδυάζοντας την ωφελιμότητα από την μοριοδότηση καταθέτοντας την αίτησή τους ως υποψήφιοι ωρομίσθιοι, και παράλληλα να αναπτύξουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Έπειτα ακολουθεί η προτίμησή τους να επιμορφωθούν στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων. Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο οι ενήλικες μαθαίνουν διαφορετικά από τους έφηβους, οπότε είναι σημαντικό να έχουν γνώσεις σ' αυτό το πεδίο. Απαιτείται να αποκτήσουν

γνώσεις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων ως εκπαιδευτές ενηλίκων καθώς και να βελτιώσουν τις εκπαιδευτικές τους πρακτικές.

Η τελευταία κατά σειρά προτίμηση επιμόρφωσης χωρίς μεγάλη διαφορά από τα προηγούμενα δύο είδη, χρειάζεται να επιμορφώνονται για να διαχωρίζουν τις απαιτήσεις και τις ανάγκες που έχουν οι εκπαιδευόμενοι στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

4ος ΑΞΟΝΑΣ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτών/τριών έχει προηγούμενη διδακτική εμπειρία στα ΔΙΕΚ. Έχουν ξαναδουλέψει, έχουν επιλέξει να διδάσκουν στα ΔΙΕΚ, όλη αυτή η διδακτική εμπειρία μοριοδοτείται και ανεβαίνουν σε σειρά κατάταξης στον πίνακα των εκπαιδευτών για τις αναθέσεις μαθημάτων. Το υπουργείο παιδείας μοριοδοτεί με περισσότερα μόρια όσους έχουν διδακτική εμπειρία στα ΔΙΕΚ σε σχέση με τη μοριοδότηση σε άλλες δομές εκπαίδευσης. Πιθανόν είναι μια λύση για όσους θέλουν να ασχοληθούν με την εκπαίδευση αλλά δεν μπόρεσαν να διοριστούν ως μόνιμοι στην δευτεροβάθμια ή πρωτοβάθμια. Συνδυάζουν πολλές φορές την κατάρτιση στα ΔΙΕΚ τις απογευματινές ώρες με άλλη εργασία συνήθως μερικής απασχόλησης τις πρωινές ώρες. Το γεγονός αυτό ότι η πλειοψηφία έχει διδάξει στα ΔΙΕΚ, σε συνδυασμό με την πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια ενηλίκων και τις επιμορφώσεις σε διάφορα αντικείμενα, τους κάνει να είναι πιο έμπειροι στη διδασκαλία τους, στην αντιμετώπιση των ενηλίκων, και σε όλη τη διαδικασία με την οποία λειτουργούν τα ΔΙΕΚ.

Οι εκπαιδευτικοί που έχουν διδακτική εμπειρία στην τριτοβάθμια, ο 1 στους 4 δεν αφορά μόνιμο διδακτικό προσωπικό. Την διδακτική αυτή εμπειρία την απέκτησαν κυρίως ως προσωρινό ωρομίσθιο εκπαιδευτικό προσωπικό. Οι εκπαιδευτές/τριες έχουν την εμπειρία διδασκαλίας σε ενήλικες μαθητευόμενους, και γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητές τους. Αν προσθέσουμε και το υψηλό επίπεδο γνώσεων που παρέχουν μόνο οφέλη θα μπορούσαν να έχουν οι εκπαιδευόμενοι.

Οι εκπαιδευτικοί που έχουν διδακτική εμπειρία στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σ' αυτό το ποσοστό περιλαμβάνονται και όσοι εκπαιδευτές κατά διαστήματα εργάστηκαν ως αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αυτή η τελευταία κατηγορία δηλαδή οι δημόσιοι υπάλληλοι κατατάσσονται στο τέλος της λίστας για πρόσληψη ως ωρομίσθιοι εκπαιδευτές. Φυσικά αυτή η προϋπηρεσία προσμετράται μόνο ως διδακτική και όχι και ως εργασιακή. Οι ειδικότητες που λειτουργούν στα ΔΙΕΚ συνδέονται με τις ειδικότητες που λειτουργούν στα Επαγγελματικά Λύκεια. Το παραπάνω ποσοστό 28,8% και για τα 3 έτη, αφορά κυρίως τεχνικές ειδικότητες και

ελάχιστες από τις ειδικότητες γενικής παιδείας, καθότι διδάσκονται τέτοια μαθήματα στα ΔΙΕΚ.

Όσο δε, για τη διδακτική εμπειρία στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση το ποσοστό είναι χαμηλό, μόνο ο ένας στους δεκατέσσερις, διότι είναι περιορισμένες σε αριθμό οι ειδικότητες που λειτουργούν στα ΔΙΕΚ και έχουν σχέση με ειδικότητες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συνθήκες για τις αναθέσεις μαθημάτων στους εκπαιδευτές είναι οι ίδιες όπως και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτών 82,9% και για τα 3 έτη έχουν εργασιακή εμπειρία σχετική με το αντικείμενο που διδάσκουν. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι σπουδαστές στα ΔΙΕΚ εκπαιδεύονται ώστε να αποκτήσουν ή να βελτιώσουν τις ικανότητες και δεξιότητές τους, να αποκτήσουν νέες γνώσεις, να ενισχύσουν τα προσόντα τους για να είναι ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας, Εκπαιδευτές με επαγγελματική εμπειρία σε συνδυασμό με το πλήθος των επιμορφώσεων που έχουν, την πιστοποίηση στην εκπαιδευτική επάρκεια και την διδακτική εμπειρία όπως αποδεικνύουν τα στοιχεία της έρευνας μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη του παραπάνω στόχου. Οι έμπειροι επαγγελματίες (εκπαιδευτές/τριες) μπορούν να μεταφέρουν στους καταρτιζόμενους τις επαγγελματικές τους εμπειρίες και δεξιότητες, τις νέες μεθόδους εργασίας, την τεχνογνωσία, τις καλές πρακτικές, και τις εξελίξεις του επαγγέλματος. Επίσης, μπορούν να συνδέσουν την κατάρτιση με τους επαγγελματικούς φορείς για την ωφελιμότητα των καταρτιζόμενων και την απορρόφησή τους από την αγορά εργασίας.

5ος ΑΞΟΝΑΣ ΓΝΩΣΗ Η/Υ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Σε σχέση με τη στάση των εκπαιδευτών/τριών για την πιστοποίηση τους στις γνώσεις Η/Υ, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν και για τα 3 έτη, ότι οι 8 στους 10 έχουν αποδεδειγμένα πιστοποιημένη γνώση. Το ενθαρρυντικό στοιχείο της έρευνας είναι ότι το τελευταίο έτος κατάρτισης 2018-2019, υπήρξε αύξηση κατά 12,9% σε όσους πιστοποιήθηκαν. Το πεδίο της γνώσης στους Η/Υ καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με την επιλογή τους είτε να συνεχίσουν τους σπουδές τους πέρα από το βασικό πτυχίο σπουδών, είτε για διάφορες άλλες επιμορφώσεις.

Ζούμε στην κοινωνία της πληροφορίας, όλο και περισσότερα σχολεία εξοπλίζουν τις αίθουσές τους και τα εργαστήριά τους με ηλεκτρονικούς υπολογιστές, Υπάρχουν πολλές αλλαγές στον τρόπο διδασκαλίας από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας περνάμε στη διδασκαλία με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Πολλά από τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών απαιτούν τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, χρησιμοποιώντας διάφορα εκπαιδευτικά λογισμικά, το

εκπαιδευτικό υλικό στους καταρτιζόμενους παρέχεται μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Άρα λοιπόν, για να μπορέσει εκπαιδευτής να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει όχι μόνο τυπικά να έχει επιμορφωθεί αποδεδειγμένα στις Τ.Π.Ε., αλλά να υπάρχει και ουσιαστική επιμόρφωση. Η αξιοποίηση στις Τ.Π.Ε. απαιτεί γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρία στη χρήση τους, Έρευνες έχουν αποδείξει ότι αρκετοί εκπαιδευτές διστάζουν να τις χρησιμοποιήσουν παρόλο που έχουν πιστοποίηση. Αυτό πιθανό να οφείλεται στο ότι δεν είναι σίγουροι για τις ικανότητές τους και δημιουργείται αίσθημα ανασφάλειας. Το ΙΝΕΔΙΒΙΜ δίνει 2 μόρια σε όσους εκπαιδευτές έχουν πιστοποιημένη γνώση Τ.Π.Ε. επιπέδου 1 του υπουργείου Παιδείας ή πιστοποιητικά γνώσης Η/Υ σύμφωνα με το ΑΣΕΠ.

Η εκμάθηση ξένων γλωσσών χρησιμοποιείται και ως εργαλείο επαγγελματικής ανέλιξης και μοριοδοτείται. Ποσοστό 75,1% και για τα 3 έτη έχει πτυχίο μιας ξένης γλώσσας. Είναι λιγότεροι οι εκπαιδευτές που επιλέγουν να μάθουν και δεύτερη ξένη γλώσσα, σχεδόν ο 1 στους 4, ποσοστό 22,3%. Έχει καταγραφεί για το δείγμα μας όσοι είναι κάτοχοι πτυχίου επιπέδου B2 (καλή γνώση) , C1 (πολύ καλή γνώση) και C2 (άριστη γνώση) και για πτυχία που προβλέπονται και μοριοδοτούνται από το ΑΣΕΠ. Την «πρωτοκαθεδρία» στη γνώση της ξένης γλώσσας έχει η αγγλική. Η γνώση της ξένης γλώσσας θεωρείται απαραίτητη, διότι για την ειδίκευση, εξειδίκευση για τη διπλωματική ή διδακτορική διατριβή απαιτείται η γνώση κυρίως της αγγλικής. Άλλωστε και η χρήση της τεχνολογίας, αλλά και για πολλές ειδικότητες είναι απαραίτητη η γνώση ξένης γλώσσας. Πέρα όμως από τη χρησιμότητα των ξένων γλωσσών, το ΙΝΕΔΙΒΙΜ δίνει μόρια στους υποψήφιους ωρομίσθιους εκπαιδευτές/τριες, οι οποίοι κατέχουν πτυχία ξένης γλώσσας. Όσο υψηλότερο το επίπεδο της γνώσης τόσο περισσότερα τα μόρια. Για επίπεδο γνώσης C2 (άριστη γνώση) δίνει 2 μόρια, για επίπεδο γνώσης C1 (πολύ καλή) δίνει 1,5 μόριο και για την καλή γνώση B2 1 μόριο. Όσο δε για τη δεύτερη ξένη γλώσσα δίνει λιγότερα μόρια στα αντίστοιχα επίπεδα σε σχέση με αυτά της πρώτης γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα, για την άριστη γνώση C2 (άριστη) 1 μόριο, για επίπεδο C1 (πολύ καλή) 0,75 μόρια και για το επίπεδο B2 (καλή) 0,5 μόρια. Μοριοδοτείται το ανώτερο πιστοποιημένο επίπεδο.

6ος ΑΞΟΝΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

Όπως προκύπτουν από τα αποτελέσματα της έρευνας η πλειοψηφία των εκπαιδευτών/τριων είναι άνεργοι. Κατά μέσο όρο θα λέγαμε ότι ο 1 στους 2 εκπαιδευτές/τριες είναι σε κατάσταση αποδεδειγμένης ανεργίας.

Επιβεβαιώνονται οι αναφορές που έγιναν στον 1ο άξονα του κεφαλαίου για τα υψηλά ποσοστά της ανεργίας που μαστίζουν τη χώρα μας. Η απασχόληση των ωρομίσθιων εκπαιδευτών/τριών στα ΔΙΕΚ είναι προσωρινή, χωρίς μόνιμη απασχόληση. Η σχέση εργασίας του εκπαιδευτή με το ΙΝΕΔΙΒΙΜ είναι σύμβασης μίσθωσης έργου ωρομίσθιου εκπαιδευτικού, οπότε λύνεται όταν τελειώνει το εξάμηνο κατάρτισης.

Βέβαια από τα αποτελέσματα της έρευνας και την ανάλυσή τους στον 2ο άξονα του κεφαλαίου, σε συνδυασμό με τη μεγάλη διδακτική εμπειρία των εκπαιδευτών στα ΔΙΕΚ, προκύπτει ότι για κάποιους εκπαιδευτές είναι η κύρια απασχόληση. Η αντιμισθία τους ανά ώρα είναι πολύ ικανοποιητική και αντιστοιχεί σε 15€ ανά ώρα για τους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 18€ για τους κατόχους μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών, και 20€ για τους κατόχους των διδακτορικών τίτλων σπουδών. Στους άνεργους μπορεί να ανατεθούν έως 20 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Επιπλέον, μοριοδοτούνται ανάλογα με την χρονική διάρκεια που αποδεδειγμένα βρίσκονται σε κατάσταση ανεργίας επί του συνόλου της βαθμολογίας τους. Η επιπλέον μοριοδότησή τους είναι η εξής: από 0-6 μήνες 2%, από 6-12 μήνες 4%, από 12-18 μήνες 6%, από 18-24 μήνες 8% και πάνω από 24 μήνες 10%.

Σχεδόν ο 1 στους 4 είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Από το 2017 μαζί με τους συνταξιούχους κατατάσσονται στο τέλος του αξιολογικού πίνακα μοριοδότησης των εκπαιδευτών και δικαιούνται έως 10 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα. Δίκαιο μέτρο διότι πρέπει να δοθεί η ευκαιρία και σε όσους δεν έχουν εργασία, να αποκτήσουν εισόδημα αλλά παράλληλα και διδακτική εμπειρία. Παρόλα αυτά είναι σημαντικό το ποσοστό. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο γεγονός ότι θέλουν να αυξήσουν το εισόδημά τους. Πιθανόν να συνδέεται με την κατηγορία «κλασσικοί δάσκαλοι» όπως τους ονομάζει η Κεδράκα, και έγινε αναφορά στο 5^ο κεφάλαιο, δηλαδή αυτοί που διδάσκουν το αντικείμενο που διδάσκουν και στο σχολείο.

Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι πλήρους ή μερικής απασχόλησης, καθώς και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που ακολουθούν, το πιθανότερο είναι να θέλουν να ενισχύσουν το εισόδημά τους ή να προκύπτει από το ενδιαφέρον κάποιων να έχουν επαφή με την εκπαιδευτική διαδικασία.

Επίσης πρέπει να γίνει αναφορά και για τα υπόλοιπα κοινωνικά κριτήρια που γίνεται μοριοδότηση επιπλέον του συνόλου της βαθμολογίας με 10%.

A) γονείς τρίτεκνων οικογενειών

B) μέλη μονογονεϊκών ή πολύτεκνων οικογενειών

Γ) ΑμΕΑ (γονείς/κηδεμόνες και ο ίδιος).

7ος ΑΞΟΝΑΣ : ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ

Υπάρχει πλήθος εξειδικευμένων επιστημόνων σε διάφορες ειδικότητες που εργάζονται ως ωρομίσθιοι εκπαιδευτές στα ΔΙΕΚ. Παρατηρούμε ότι οι ειδικότητες «γενικής παιδείας» όπως π.χ. Μαθηματικοί, Ξένων γλωσσών, Παιδαγωγικής Ακαδημίας, είναι λιγότεροι σε σχέση με τους εκπαιδευτές/τριες που έχουν «τεχνικές ειδικότητες». Σε συνδυασμό με τα προσόντα των εκπαιδευτών που αναλύθηκαν στους παραπάνω άξονες μπορούμε να πούμε ότι τα ΔΙΕΚ απαρτίζονται από εκπαιδευτικό προσωπικό με μεγάλη εξειδίκευση, καταρτίζοντας σπουδαστές για να αποκτήσουν ή να βελτιώσουν τις ικανότητες και δεξιότητές τους με σκοπό να απορροφηθούν στην αγορά εργασίας.

Σχετικά με την ειδικότητα που αναφέρεται ως «εμπειροτέχνης», αφορά επαγγελματίες που έχουν «εμπειρική γνώση». Πρέπει να έχουν αυτή την επαγγελματική εμπειρία το ελάχιστο για 3 έτη (με αποδεδειγμένη επαγγελματική εμπειρία) ώστε να έχουν το δικαίωμα να καταθέσουν αίτηση για την πρόσληψή τους ως ωρομίσθιοι. Λαμβάνουν έως 3 μόρια στην αίτησή τους και δεν μοριοδοτούνται εφόσον έχουν και πτυχία άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης.

Για τους «εμπειροτέχνες» γίνεται αναφορά για κάποιες εξειδικεύσεις και σε ορισμένα μαθήματα κυρίως χαρακτηρισμένα ως «εργαστηριακά». Για παράδειγμα Τεχνικός Αισθητικός Ποδολόγος για την ειδικότητα «Τεχνικός αισθητικός ποδολογίας» ή Κρεοπώλης για την ειδικότητα «Τεχνικός μαγειρικής τέχνης - αρχιμάγειρας (chef)». Είναι η κατηγορία «εμπειρικοί» όπως τους ονομάζει ο Newman και έγινε αναφορά στο 5^ο κεφάλαιο για το επάγγελμα του εκπαιδευτή ενηλίκων.

Το γεγονός ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτών/τριων έχουν της ειδικότητα της Νοσηλευτικής πιθανό να οφείλεται στην προτίμηση των σπουδαστών να καταρτιστούν σ' αυτή, λόγω της προοπτικής για γρήγορη επαγγελματική απασχόληση στις δομές υγείας.

Η Αισθητική είναι μια ειδικότητα με μεγάλη ζήτηση από τα νεαρά κορίτσια, και η ειδικότητα του Τεχνικού Μαγειρικής Τέχνης επίσης, με μεγάλη ζήτηση για κατάρτιση από τους νέους, αλλά και από μεγαλύτερης ηλικίας σπουδαστές. Η συγκεκριμένη ειδικότητα τα τελευταία χρόνια έχει πολύ μεγάλη ζήτηση από τους υποψήφιους καταρτιζόμενους στα ΔΙΕΚ. Είναι ειδικότητα που βρίσκουν απασχόληση στον τομέα του τουρισμού (κυρίως σε επισιτιστικές τουριστικές επιχειρήσεις), την τουριστική περίοδο με καλές αμοιβές σε σχέση με άλλους τομείς εργασίας. Φυσικά τους έχει επηρεάσει και η μεγάλη προβολή τηλεοπτικών εκπομπών με θέμα τη μαγειρική, έχοντας δημιουργήσει πρότυπα στους νέους που αναζητούν επαγγελματικές κατευθύνσεις.

7.3 Συμπεράσματα και προτάσεις

Σ' αυτή την εργασία προσπαθήσαμε να απαντήσουμε ερωτήματα όπως αν οι εκπαιδευτές που κατέθεσαν φάκελο στο ΔΙΕΚ Σίνδου για την αξιολόγηση των τυπικών τους προσόντων για τα 3 έτη κατάρτισης από το 2016 – 2019, παρέχουν υψηλού επιπέδου εκπαιδευτικές υπηρεσίες, για να καταρτίσουν ικανοποιητικά τους σπουδαστές ώστε να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας ως αυριανοί επαγγελματίες.

Από τα ευρήματα σημειώνεται ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτές/τριες είναι γυναίκες. Επί το πλείστον η ηλικία των εκπαιδευτών είναι η παραγωγική ηλικία από 30-49. Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτών/τριων είναι κάτοχοι πτυχίων ΑΕΙ/ΤΕΙ. Οι μισοί από αυτούς είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών και ακόμη λιγότεροι ο 1 στους 10 κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών.

Κατά μέσο όρο και για τα 3 έτη κατάρτισης μόλις οι 4 στους 10 είναι πιστοποιημένοι στον ΕΟΠΠΕΠ για την εκπαιδευτική επάρκεια ενηλίκων. Το θετικό όμως είναι ότι το ποσοστό αυξήθηκε ραγδαία το τελευταίο έτος από το πρώτο κατά 44%.

Πολύ μικρό ποσοστό έχει πτυχίο ΙΕΚ, λόγω της ιδιαιτερότητας της ειδικότητας όπου δεν απαιτείται πτυχίο ανώτερης βαθμίδας.

Οι εκπαιδευτές/τριες έχουν την τάση να επιμορφώνονται, σχεδόν οι μισοί έχουν διάφορες επιμορφώσεις. Δείχνουν προτίμηση επιμόρφωσης με θέμα στο διδακτικό αντικείμενο. Σημειωτέο, ότι υπήρξε μια σπουδαία μεταβολή το τρίτο έτος σε σχέση με το πρώτο, με αυξητική τάση κατά 17% σε επιμορφώσεις σχετικά με την εκπαίδευση ενηλίκων.

Μεγάλη πλειοψηφία πάνω από τους μισούς, σχεδόν τα 3 /4 των εκπαιδευτών/τριων έχουν διδακτική εμπειρία στα ΙΕΚ, χωρίς σπουδαία μεταβολή στη διάρκεια των 3 ετών κατάρτισης.

Ο 1 στους 4 έχει διδακτική εμπειρία στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, με σταθερό ποσοστό χωρίς μεταβολές και στα 3 έτη.

Σχεδόν ο 1 στους 3 έχει διδακτική εμπειρία στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση χωρίς σπουδαία μεταβολή συγκριτικά και στα 3 έτη κατάρτισης.

Ένα πολύ μικρό ποσοστό μόλις 7% και για τα 3 έτη έχουν διδακτική εμπειρία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Η συντριπτική πλειοψηφία και για τα 3 έτη με ποσοστό 83%, είναι έμπειροι επαγγελματίες στην ειδικότητά τους, έχουν αποδεδειγμένη εργασιακή εμπειρία.

Η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 83,8% και για τα 3 έτη έχουν γνώσεις χειρισμού Η/Υ, με μικρή αύξηση για το τελευταίο έτος.

Οι 3 στο 4 έχουν γνώση 1 ξένης γλώσσας, χωρίς σπουδαία μεταβολή στη διάρκεια των 3 ετών.

Ένα μικρό ποσοστό ο 1 στους 5 έχει γνώση και 2ης ξένης γλώσσας, χωρίς σπουδαία μεταβολή στην τριετία.

Σε σχέση με την επαγγελματική τους κατάσταση οι μισοί εκπαιδευτές/τριες είναι άνεργοι και ακολουθούν οι δημόσιοι υπάλληλοι ο 1 στους 4. Οι συνταξιούχοι δεν κάνουν αίτηση για την πρόσληψή τους ως ωρομίσθιοι εκπαιδευτές.

Υπάρχει πλήθος ειδικοτήτων για την απασχόλησή τους στα ΔΙΕΚ. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτών έχουν τις ακόλουθες ειδικότητες: πρώτα Νοσηλευτική, ακολουθούν Αισθητική, Πληροφορική, Φυσικής Αγωγής, Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης.

Καταλήγουμε ότι οι εκπαιδευτές/τριες είναι νέοι, επί το πλείστο άνεργοι με πολλά προσόντα, έχουν υψηλό επίπεδο σπουδών, με μεταπτυχιακές σπουδές, έμπειροι επαγγελματίες με διδακτική εμπειρία, και πιστοποίηση στην εκπαίδευση ενηλίκων, έχουν γνώση στους Η/Υ και έχουν την τάση να επιμορφώνονται.

Η ωφελιμότητα των σπουδαστών είναι μεγάλη παίρνοντας τις επιστημονικές γνώσεις, αλλά και αναπτύσσοντας τις δεξιότητες και ικανότητες που τους προσφέρουν οι εκπαιδευτές τους.

Φυσικά, όλοι οι εκπαιδευτές/τριες που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων θα πρέπει να έχουν πιστοποίηση ΕΟΠΠΕΠ.

Καθώς επίσης, και πιστοποίηση στη χρήση Η/Υ θα πρέπει να έχουν όλοι οι εκπαιδευτές/τριες, για να γίνεται η χρήση των ΤΠΕ στην αίθουσα.

Σε μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να γίνει σύγκριση και να εξεταστεί αν συνεχίζουν να εξελίσσουν τα προσόντα τους.

Επίσης, θα είχε ενδιαφέρον να μελετήσουμε τις απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτών σχετικά με ικανότητες, δεξιότητες και τα τυπικά προσόντα που θεωρούν ότι πρέπει να έχουν και πόσο ακόμη θα ήθελαν να αναπτύξουν για να είναι εκπαιδευτές ενηλίκων στα ΔΙΕΚ.

Ακόμη, μεγαλύτερο ενδιαφέρον θα είχε αν μελετούσαμε τις απόψεις των ίδιων των εκπαιδευομένων στο ΔΙΕΚ, κατά πόσο είναι ικανοποιημένοι από τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες και τα προσόντα των εκπαιδευτών στα ΔΙΕΚ.

Βιβλιογραφία

- Βεργίδης, Δ., Κόκκος, Α., (επιμ. 2010). *Εκπαίδευση Ενηλίκων διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές*. Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
- Γκόβαρης, Χ., Ρουσσάκης, Ι., (2008). *Ευρωπαϊκή Ένωση-Πολιτικές στην Εκπαίδευση, ΥΠ.Ε.Π.Θ.- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο*
- Έκθεση Ποιότητας της Ανώτατης Εκπαίδευσης 2017. *ΑΔΙΠ*. Αθήνα, Ιούλιος 2018
- Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Αξιολόγηση της πρωτοβουλίας Europass, 2013. Βρυξέλλες, 18/12//2013 COM (2013) 899 final.
- Εκπαιδευτικό Υλικό, *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων*. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Αθήνα 2010
- Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C104, 30/4/2004
- Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2009/C119/02 (Στρατηγικό πλαίσιο στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης «ΕΚ 2020»)
- Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία*; Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ (αρχική έκδοση 2005)
- Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης-Μια κοινή πορεία.
- Ιωάννου, Ν., Ρέππα, Α. *Οι ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές στη διδακτική πράξη της εκπαίδευσης ενηλίκων*. 10^ο συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου
- Καραλής, Θ. , Παπαγεωργίου, Η., (2012). *Εκπαιδευτικό υλικό, θεματική ενότητα: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ-Σχεδιασμός, Υλοποίηση, Αξιολόγηση Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης*. ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.
- Καψάλης, Α., Παπασταμάτης, Α.(επιμ. 2006α). *Επαγγελματισμός στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση*. Εκδόσεις ΤΥΠΩΘΗΤΩ – Γιώργος Δαρδάνος
- Κεδράκα, Α., (2009). *Εκπαιδευτές ενηλίκων στην Ελλάδα-εξέλιξη, αναζητήσεις, προβληματισμοί*. Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη
- Κογκούλης, Ι., (2016). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*. Εκδόσεις ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ
- Κόκκος, Α., (2005 α). *Εκπαίδευση Ενηλίκων-Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

- Κόκκος, Α., (2010). *Εκπαιδευτικό υλικό Εισαγωγή στην εκπαίδευση ενηλίκων*. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Αθήνα
- Κοντάκος, Α., Γκόβαρης, Χ., (2006). *Θεωρίες και μοντέλα εκπαίδευσης ενηλίκων*. ΥΠ.Π.Ε.Θ., Γ.Γ.Ε.Ε., Ι.Δ.Ε.Ε
- Κωνσταντινίδης, Γ., (2018). *Αποψη: Οι Έλληνες ξενιτεύονται. Ως πότε ακόμα;* εφημερίδα Καθημερινή, 11-6-2018
- Λατινόπουλος, Π., (2010). *Τα πρώτα βήματα στην έρευνα. Ένας χρηστικός οδηγός για νέους ερευνητές*. Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ
- ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού), Έκθεση Α' εξαμήνου 2016. *Οι εξελίξεις στο σύνολο και τα χαρακτηριστικά των εγγεγραμμένων ανέργων*. Αθήνα Μάιος 2017
- ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού), Έκθεση Β' εξαμήνου 2016. *Οι εξελίξεις στο σύνολο και τα χαρακτηριστικά των εγγεγραμμένων ανέργων*. Αθήνα
- ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού), Έκθεση Α' εξαμήνου 2017. *Οι εξελίξεις στο σύνολο και τα χαρακτηριστικά των εγγεγραμμένων ανέργων*. Αθήνα Απρίλιος 2018
- ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού), Έκθεση Β' εξαμήνου 2017. *Οι εξελίξεις στο σύνολο και τα χαρακτηριστικά των εγγεγραμμένων ανέργων*. Αθήνα Οκτώβριος 2018
- Σιπητάνου, Α., (2014). *Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Δια βίου μάθηση*. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α., Καβασακάλης, Α., (2015). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές πολιτικές*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα
- Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (1992). *Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση*. Λουξεμβούργο-Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. *ΦΕΚ 2844/2012, άρθρο 2*. Λουξεμβούργο 2009
- ΥΠΕΘ, ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ, ΙΝΕΔΙΒΙΜ, . Μοριοδότηση υποψήφιων εκπαιδευτών ενηλίκων στα ΔΙΕΚ 2018-2019

Freire, P., (2006). *Δέκα εντολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν*. Εκδόσεις ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Jarvis, P., (επιμ. 2007α). *Οι θεμελιωτές της εκπαίδευσης ενηλίκων*. Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ.

Rogers, A., (1999). *Η εκπαίδευση ενηλίκων*. Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Greef, M., and Segers, D. (2012). Understanding the effects of training programs for vulnerable adults on social inclusion as part of continuing education. *Studies in continuing education*, Vol.34, No3, pp 357-380

Simplece, A., and Asongou (2016). *The role of Economics Studies*, Vol.43, No 1, pp 141-164

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/kanonismos-diek> ανακτήθηκε 26/6/2018

<http://www.gsae.edu.gr/attachments/article/1405/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3%20%CE%9B%CE%95%CE%99%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3%20%CE%99%CE%95%CE%9A%20%CE%9D%CE%95%CE%9F%CE%A3%20%CE%A5.%CE%91.5954%20%CE%A6%CE%95%CE%9A.1807.02.06.2014.pdf> ανακτήθηκε 28/6/2018

<http://www.gsae.edu.gr/el/glossari?id=690> (ανακτήθηκε 13/9/2018)

<http://www.gsae.edu.gr/el/politikes-dvm> (ανακτήθηκε 21/9/2018)

Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C372/1, 20.12.2011 στο [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011G1220\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011G1220(01)&from=EN) (ανακτήθηκε 21/9/2018)

Επίσημη εφημερίδα των ευρωπαϊκών κοινοτήτων C142/01, 14/06/02 στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2002:142:FULL&from=EL> (ανακτήθηκε 22/11/2018)

<https://nomoi.info/%CE%A6%CE%95%CE%9A-%CE%91-163-2010-%CF%83%CE%B5%CE%BB-1.html>(ΦΕΚ 163/21-9-2010, Νόμος υπ' αρ. 3879, Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης) (ανακτήθηκε 26/9/2018)

http://www.eoppep.gr/images/images/EOPPEP_16SELIDO.pdf (ανακτήθηκε 29/9/2018)

http://www.edulll.gr/?page_id=253 (ανακτήθηκε 29/9/2018)

<http://www.ekdd.gr/ekdda/index.php/gr/2012-06-29-09-59-33> (ανακτήθηκε 29/9/2018)

[file:///C:/Users/User/Downloads/document%20\(11\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/document%20(11).pdf) νόμος 4397/1929 (ανακτήθηκε 01/10/2018)

https://acta-edu.gr/images/content/nomos/FEK451A_09101935.pdf νομοθετικό διάταγμα ΦΕΚ Α/9-10-1935(ανακτήθηκε 03/11/2018)

[file:///C:/Users/User/Downloads/document%20\(19\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/document%20(19).pdf) νομοθετικό διάταγμα 3094/1954 καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού (ανακτήθηκε 03/11/2018)

[file:///C:/Users/User/Downloads/document%20\(21\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/document%20(21).pdf) νομοθετικό διάταγμα 2473/1953 (ανακτήθηκε 03/11/2018)

[file:///C:/Users/User/Downloads/document%20\(24\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/document%20(24).pdf) βασιλικό διάταγμα 4/1961 (ανακτήθηκε 03/11/2018)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:11957E&from=EL> (έγγραφο 11957 Ε-περί ιδρύσεως της ΕΟΚ) (ανακτήθηκε 10/11/2018)

https://it.wikisource.org/wiki/Trattato_che_istituisce_la_Comunit%C3%A0_economica_europea_-_Trattato,_Roma,_25_marzo_1957/Trattato συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ανακτήθηκε 10/11/2018)

https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/cedefop_el CEDEFOP (ανακτήθηκε 10/11/2018)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/home_en δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ (ανακτήθηκε 11/11/2018)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/lifelong-learning-strategy-33_el δίκτυο ΕΥΡΥΔΙΚΗ (ανακτήθηκε 08/03/2019)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Ac11318> (ανακτήθηκε 17/11/2018)

file:///C:/Users/margiou/Downloads/DOC_1.el.pdf Λευκό Βιβλίο προσηγοινωνία της γνώσης, 1995, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων COM(95) 590 (ανακτήθηκε 17/11/2018)

<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/140/%CF%84%CF%81%CE%B9%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7> Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ανακτήθηκε 22/11/2018)

<https://europass.cedefop.europa.eu/el/documents> (ανακτήθηκε 24/11/2018)

http://www.gsae.edu.gr/images/IDIOTIKA_KDVM/SHORT_%CE%9D.4093.2012_%CE%A3%CE%A4%CE%9F_%CE%9D.4547_%CE%A6%CE%95%CE%9A.102.%CE%91.12.06.201.pdf ΚΔΒΜ Ι & ΙΙ (ανακτήθηκε 08/03/2019)

<http://www.3kps.gr/1986-1999.htm> Συγχρηματοδοτούμενα Αναπτυξιακά Προγράμματα (ανακτήθηκε 29/11/2018)

<http://www.epeaek.gr/epeaek/el/home.jsp> (Δικτυακός τόπος του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση» ΕΠΕΑΕΚ του ΥΠΕΠΘ) (ανακτήθηκε 30/11/2018)

<http://2007-2013.espa.gr/el/Pages/default.aspx> ΕΣΠΑ 2007-2013, (ανακτήθηκε 30/11/2018)

<https://www.espa.gr/el/pages/staticOPEpanadvm.aspx> ΕΣΠΑ 2014-2020, (ανακτήθηκε 30/11/2018)

<https://www.eoppep.gr/index.php/el/> (ανακτήθηκε 30/12/2018)

<https://www.minedu.gov.gr/sxetika-me-ta-kollegia?layout=edit&id=10115> κολλέγια (ανακτήθηκε 08/03/2019)

http://career.duth.gr/portal/?q=node/40223#.XGgV_egzZPZ (ανακτήθηκε 16/02/2019)

<http://www.ekdd.gr/ekdda/index.php/gr/2012-06-29-09-59-33> ΕΚΔΔΑ (ανακτήθηκε 09/03/2019)

<https://www.e-nomothesia.gr/epaggelmata-tekhnes/koine-upourgike-apophase-26385-2017.html> ΦΕΚ μαθητείας (ανακτήθηκε 09/3/2019)

<http://www.gsae.edu.gr/el/epaggelmatiki-katartisi/275-arxiki-epaggelmatiki-katartisi/i-e-k-institoyta-epaggelmatikis-katartisis/mathiteia-diek> Γ.Γ.Δ.Β.Μ.- Μαθητεία (ανακτήθηκε 09/3/2019)

<https://www.inedivim.gr/%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1/%CE%BF-%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B6%CE%B5%CE%B9> ΙΝΕΔΙΒΙΜ – Μαθητεία (ανακτήθηκε 09/3/2019)

Γλωσσάριο

CEDEFOP	Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης
CRELL	Κέντρο Έρευνας για τη Δια Βίου Μάθηση
EUROSTAT	Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
ICAP	Όμιλος εταιρειών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας
UNESCO	Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό
ΑΔΠΠ	Αρχή Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση
ΑΕΙ	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
ΑΣΕΠ	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΓΓΔΒΜ	Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης
ΓΓΛΕ	Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης
ΔΙΕΚ	Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΕΑΠ	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Ε Ε	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΔΔΑ	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚΕΠ	Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικών Προσόντων
ΕΚΕΠΙΣ	Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΕΚΑΧ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα
ΕΛΚΕΠΑ	Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΟΠΠ	Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων
ΕΟΠΠΕΠ	Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού
ΕΠΕΑΕΚ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση
ΕΠΕΠ	Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ευρωπαϊκών Προσόντων
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΥΡΑΤΟΜ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
ΕΧΑΕ	Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης
ΕΦΚΑ	Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
ΙΝΕΔΙΒΙΜ	Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης
ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ	Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής-Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας
ΚΕΓΕ	Κέντρα Επαγγελματικής Γεωργικής Εκπαίδευσης
ΚΔΒΜ	Κέντρα Δια Βίου Μάθησης
ΚΕΔΙΒΙΜ	Κέντρα Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης
ΚΕΕ	Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων
ΚΕΚΑ	Κεντρική Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού
ΚΕΚ	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΠΑ	Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης

ΚΠΣ	Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης
ΝΕΚΑ	Νομαρχιακή Επιτροπή Καταπολέμησης του Αναλφαβητισμού
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΥΜ	Ομάδες Υποστήριξης Μαθητείας
ΣΔΕ	Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
ΣΕΚ	Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
ΥΠΠΕΘ	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων

Παραρτήματα

Παράρτημα Α: Φύλλο προσωπικής παρατήρησης

Φύλο		Άρρεν:	Θήλυ:
Ηλικία:			
Ειδικότητα:			
		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ;		
2	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει πτυχίο Ανώτερης Κρατικής Σχολής (Ωδείο, Δραματικής Τέχνης κ.λπ.); (όπου απαιτείται από το αντικείμενο των προκηρυσσόμενων ειδικοτήτων)		
3	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει Δίπλωμα ΔΙΕΚ & πτυχία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης;		
4	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει μεταπτυχιακό;		
5	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει διδακτορικό;		
6	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει επιμορφώσεις στο διδακτικό αντικείμενο των προκηρυσσόμενων θέσεων;		
7	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει επιμορφώσεις σε θέματα σχετικά με το θεσμό της επαγγελματικής κατάρτισης;		
8	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει επιμορφώσεις στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων;		
9	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει διδακτική εμπειρία σε ΔΙΕΚ;		
10	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει διδακτική εμπειρία στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση;		
11	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει διδακτική εμπειρία στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση;		
12	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει διδακτική εμπειρία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση;		
13	Ο εκπαιδευτής/τρια έχει εργασιακή εμπειρία σε σχέση με το αντικείμενο των προκηρυσσόμενων θέσεων;		
14	Ο εκπαιδευτής έχει εκπαιδευτική επάρκεια ΕΟΠΠΕΠ;		
15	1 ^η Ξένη γλώσσα		

		Καλή γνώση		
		Πολύ καλή		
		Άριστη γνώση		
16	2 ^η Ξένη γλώσσα			
		Καλή γνώση		
		Πολύ καλή		
		Άριστη γνώση		
17	Γνώσεις χειρισμού Η/Υ			
18	Άνεργος/η			
19	Πλήρης Απασχόληση			
20	Μερική Απασχόληση			
21	Ελεύθερος Επαγγελματίας			

Παράρτημα Β: Πινάκων

Οι πίνακες του παραρτήματος Β προέκυψαν έπειτα από επεξεργασία στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS 17.

Πίνακας 1: Κατανομή φύλου ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Φύλο Crosstabulation

		Φύλο		Total	
		Ανδρας	Γυναίκα		
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	35	48	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	42,2%	57,8%	100,0%
	2017-2018	Count	32	41	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	43,8%	56,2%	100,0%
	2018-2019	Count	25	41	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	37,9%	62,1%	100,0%
Total		Count	92	130	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	41,4%	58,6%	100,0%

Πίνακας 2: Κατανομή ηλικιών ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Ηλικία Crosstabulation

		Ηλικία					Total	
		< 30	30 - 39	40 -49	50 - 59	>=60		
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	1	25	38	16	3	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	1,2%	30,1%	45,8%	19,3%	3,6%	100,0%
	2017-2018	Count	3	23	31	14	2	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	4,1%	31,5%	42,5%	19,2%	2,7%	100,0%
	2018-2019	Count	5	17	24	20	0	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	7,6%	25,8%	36,4%	30,3%	,0%	100,0%
Total		Count	9	65	93	50	5	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	4,1%	29,3%	41,9%	22,5%	2,3%	100,0%

Πίνακας 3: Κατανομή πτυχίου ΑΕΙ ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Πτυχίο Πανεπιστημίου/ΤΕΙ Crosstabulation

			Πτυχίο Πανεπιστημίου/ΤΕΙ		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	75	8	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	90,4%	9,6%	100,0%
	2017-2018	Count	65	8	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	89,0%	11,0%	100,0%
	2018-2019	Count	57	9	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	86,4%	13,6%	100,0%
Total		Count	197	25	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	88,7%	11,3%	100,0%

Πίνακας 5: Κατανομή πτυχίου Ανώτατης Κρατικής Σχολής ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Πτυχίο Ανώτατης Κρατικής Σχολής Crosstabulation

			Πτυχίο Ανώτατης Κρατικής Σχολής		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	0	83	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	,0%	100,0%	100,0%
	2017-2018	Count	4	69	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	5,5%	94,5%	100,0%
	2018-2019	Count	1	65	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	1,5%	98,5%	100,0%
Total		Count	5	217	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2,3%	97,7%	100,0%

Πίνακας 6: Κατανομή διπλώματος ΙΕΚ & Πτυχίων Β/θμιας ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Δίπλωμα ΙΕΚ & Πτυχία Β/θμιας Crosstabulation

			Δίπλωμα ΔΙΕΚ & Πτυχία Β/θμιας		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	8	75	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	9,6%	90,4%	100,0%
	2017-2018	Count	12	61	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	16,4%	83,6%	100,0%
	2018-2019	Count	10	56	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	15,2%	84,8%	100,0%
Total		Count	30	192	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	13,5%	86,5%	100,0%

Πίνακας 7: Κατανομή Μεταπτυχιακού ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Μεταπτυχιακό Crosstabulation

			Μεταπτυχιακό		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	45	38	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	54,2%	45,8%	100,0%
	2017-2018	Count	30	43	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	41,1%	58,9%	100,0%
	2018-2019	Count	33	33	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	108	114	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	48,6%	51,4%	100,0%

Πίνακας 8: Κατανομή Διδακτορικού ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Διδακτορικό Crosstabulation

			Διδακτορικό		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	10	73	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	12,0%	88,0%	100,0%
	2017-2018	Count	8	65	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	11,0%	89,0%	100,0%
	2018-2019	Count	4	62	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	6,1%	93,9%	100,0%
Total		Count	22	200	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	9,9%	90,1%	100,0%

Πίνακας 9: Κατανομή Εκπαιδευτικής Επάρκειας ανά έτος

			Παιδαγωγική Επάρκεια/ ΕΟΠΠΕΠ		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	13	70	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	15,7%	84,3%	100,0%
	2017-2018	Count	35	38	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	47,9%	52,1%	100,0%
	2018-2019	Count	39	27	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	59,1%	40,9%	100,0%
Total		Count	87	135	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	39,2%	60,8%	100,0%

Πίνακας 10: Κατανομή επιμορφώσεων στο διδακτικό αντικείμενο ανά έτος

			Στο Διδακτικό Αντικείμενο		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	46	37	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	55,4%	44,6%	100,0%
	2017-2018	Count	32	41	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	43,8%	56,2%	100,0%
	2018-2019	Count	37	29	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	56,1%	43,9%	100,0%
Total		Count	115	107	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	51,8%	48,2%	100,0%

Πίνακας 11: Κατανομή επιμορφώσεων στο θεσμό επαγγελματικής κατάρτισης ανά έτος

			Στο Θεσμό της Επαγγελματικής Κατάρτισης		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	29	54	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	34,9%	65,1%	100,0%
	2017-2018	Count	33	40	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	45,2%	54,8%	100,0%
	2018-2019	Count	32	34	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	48,5%	51,5%	100,0%
Total		Count	94	128	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	42,3%	57,7%	100,0%

Πίνακας 12: Κατανομή επιμορφώσεων στις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Στις Αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων Crosstabulation

			Στις Αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	31	52	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	37,3%	62,7%	100,0%
	2017-2018	Count	40	33	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	54,8%	45,2%	100,0%
	2018-2019	Count	35	31	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	53,0%	47,0%	100,0%
Total		Count	106	116	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	47,7%	52,3%	100,0%

Πίνακας 13: Κατανομή διδακτικής εμπειρίας σε ΙΕΚ ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * σε ΙΕΚ Crosstabulation

			σε ΙΕΚ		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	56	27	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	67,5%	32,5%	100,0%
	2017-2018	Count	53	20	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	72,6%	27,4%	100,0%
	2018-2019	Count	46	20	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	69,7%	30,3%	100,0%
Total		Count	155	67	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	69,8%	30,2%	100,0%

Πίνακας 14: Κατανομή διδακτικής εμπειρίας στην τριτοβάθμια ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * στην Τρ/θμια Crosstabulation

			στην Τρ/θμια		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	20	63	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	24,1%	75,9%	100,0%
	2017-2018	Count	18	55	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	24,7%	75,3%	100,0%
	2018-2019	Count	16	50	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	24,2%	75,8%	100,0%
Total		Count	54	168	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	24,3%	75,7%	100,0%

Πίνακας 15: Κατανομή διδακτικής εμπειρίας στην δευτεροβάθμια ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * στην Β'μια Crosstabulation

			στην Β'μια		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	27	56	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	32,5%	67,5%	100,0%
	2017-2018	Count	20	53	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	27,4%	72,6%	100,0%
	2018-2019	Count	17	49	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	25,8%	74,2%	100,0%
Total		Count	64	158	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	28,8%	71,2%	100,0%

Πίνακας 16: Κατανομή διδακτικής εμπειρίας στην πρωτοβάθμια ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * στην Α'θμια Crosstabulation

			στην Α'θμια		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	6	77	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	7,2%	92,8%	100,0%
	2017-2018	Count	6	67	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	8,2%	91,8%	100,0%
	2018-2019	Count	3	63	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	4,5%	95,5%	100,0%
Total		Count	15	207	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	6,8%	93,2%	100,0%

Πίνακας 17: Κατανομή εργασιακής εμπειρίας ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Εργασιακή Εμπειρία σε σχέση με το Αντικείμενο της προκηρυχθείσας θέσης Crosstabulation

			Εργασιακή Εμπειρία σε σχέση με το Αντικείμενο της προκηρυχθείσας θέσης		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	73	10	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	88,0%	12,0%	100,0%
	2017-2018	Count	57	16	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	78,1%	21,9%	100,0%
	2018-2019	Count	54	12	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	81,8%	18,2%	100,0%
Total		Count	184	38	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	82,9%	17,1%	100,0%

Πίνακας 18: Κατανομή γνώσης Η/Υ ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * Γνώση Η/Υ Crosstabulation

			Γνώση Η/Υ		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	66	17	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	79,5%	20,5%	100,0%
	2017-2018	Count	58	15	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	79,5%	20,5%	100,0%
	2018-2019	Count	61	5	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	92,4%	7,6%	100,0%
Total		Count	185	37	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	83,3%	16,7%	100,0%

Πίνακας 19: Κατανομή γνώσης 1^{ης} ξένης γλώσσας ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * 1η Ξένη Γλώσσα Crosstabulation

			1η Ξένη Γλώσσα		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	65	18	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	78,3%	21,7%	100,0%
	2017-2018	Count	52	21	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	71,2%	28,8%	100,0%
	2018-2019	Count	50	16	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	75,8%	24,2%	100,0%
Total		Count	167	55	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	75,2%	24,8%	100,0%

Πίνακας 20: Κατανομή γνώσης 2^{ης} ξένης γλώσσας ανά έτος

ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ * 2η Ξένη Γλώσσα Crosstabulation

			2η Ξένη Γλώσσα		Total
			Ναι	Όχι	
ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	2016-2017	Count	22	61	83
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	26,5%	73,5%	100,0%
	2017-2018	Count	14	59	73
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	19,2%	80,8%	100,0%
	2018-2019	Count	14	52	66
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	21,2%	78,8%	100,0%
Total		Count	50	172	222
		% within ΣΧΟΛΙΚΟ_ΕΤΟΣ	22,5%	77,5%	100,0%